

BIOBIBLIOGRAFIE

ION HOLBAN

ÎN TRE FIZICĂ,
POEZIA ȘTIINȚEI
ȘI PROZA VIEȚII

Institutul de Dezvoltare al Societății
Informaționale al AȘM
Biblioteca Municipală „B.P. HASDEU”

Institutul de Dezvoltare
a Societății Informaționale

Biblioteca Municipală
B.P. HASDEU

Biblioteca Centrală

ION HOLBAN –
între fizică, poezia științei
și proza vieții

Biobibliografie

Chișinău
2016

CZU 016:[53+821.135.1(478).09+929]

I-66

Ediție îngrijită de	Mariana Harjevschi, dr. în științe ale comunicării
Alcătuitor:	Margareta Cebotari
Redactare bibliografică:	Taisia Foiu
Contribuție:	Ion Holban, dr. în științe fizico-matematice
Lector:	Valeriu Rață
Machetare:	Ion Vârlan
Coperta:	Valeriu Herța (imaginea de pe copertă a fost inspirată de mozaicul pictorului Aurel David <i>Plugarul Universului</i> , reprodus din volumul: Vrabie Gheorghe. <i>Aurel David, timpul, artistul și opera</i> . Chișinău: „Cartea Moldovei”, 2004. 115 p.)
Scanare fotografii, documente:	Mugur Ioan Grigoriță

Lucrarea a fost recomandată pentru editare de către Consiliul Științific al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale (proces-verbal nr. 2-2016 din 25.05.2016).

Cartea de față se tipărește cu ocazia aniversării a 70-a de la formarea institutelor științifice în Republica Moldova și 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei, cu suportul financiar al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale, director dr. în informatică Igor Cojocar.

Protagonistul aduce sincere mulțumiri tuturor persoanelor care au contribuit la realizarea prezentului studiu.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Ion Holban – între fizică, poezia științei și proza vieții : Biobibliografie / Inst. de Dezvoltare a Soc. Informaționale, Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”, Bibl. Centrală ; alcăt.: Margareta Cebotari ; ed. îngrijită de Mariana Harjevschi ; red. bibliogr.: Taisia Foiu. – Chișinău : Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2016 (Tipogr. „Real Print”). – 160 p.

Apare cu sprijinul financiar al Inst. de Dezvoltare a Soc. Informaționale. – 150 ex.
ISBN 978-9975-3124-2-4.

CUPRINS

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI.....	5
CURRICULUM VITAE ȘTIINȚIFIC, ANALITIC ȘI SENTIMENTAL.....	7
BIBLIOGRAFIE	39
I. LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE	39
Ediții aparte de autor și în colaborare	39
Publicații științifice în culegeri și seriale	42
II. LUCRĂRI DE POPULARIZARE A ȘTIINȚEI	53
Ediții aparte	53
Articole în culegeri și ediții periodice	55
III. PUBLICAȚII DE ATITUDINE CIVICĂ. PUBLICISTICĂ.....	69
Ediții aparte	69
Articole în ediții periodice.....	69
IV. REFERINȚE LA VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI ION HOLBAN... ..	93
ION HOLBAN – PRIVIRE DINTR-O PARTE	106
Spicuiuri din aprecierile, scrisorile și avizele unor persoane	106
INDEXURI AUXILIARE.....	118
Index alfabetic de nume.....	118
Index de seriale și ediții periodice	121
FILE DE ALBUM	123
Crâmpeie din viață în imagini	123
Lupta pentru Limbă, Alfabet, Știință și Cultură	146
Ion Holban – subiect pentru artiștii plastici	155
Cărți și reviste editate.....	157

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Acest studiu biobibliografic a fost realizat cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la nașterea omului de știință Ion Holban, dr. în științe fizico-matematice. Lucrarea a fost concepută pentru a reflecta deosebita varietate și complexitate a activității științifice și politico-sociale a dlui Ion Holban, om de știință cu verticalitate universal-umană, participant activ la mișcarea de renaștere națională din Republica Moldova.

Au fost examinate surse bibliografice prezente în cataloagele electronice ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău, precum și ale arhivei personale a dlui Ion Holban, fapt pentru care îi aducem deosebite mulțumiri. O bună parte din sursele informaționale din edițiile periodice au fost consultate *de visu*, apelând la colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Selectarea materialului a fost încheiată în luna mai 2016.

Partea bibliografică a lucrării este precedată de un extins *Curriculum vitae științific, analitic și sentimental*, scris de dl Ion Holban special pentru această ediție, în stilul care îl caracterizează. La finele acestui studiu bibliografic se regăsește un compartiment inedit de *Spicuiuri din aprecierile, scrisorile și avizele unor persoane* despre viața și activitatea multilaterală a omului de știință Ion Holban, acumulate, cu multă grijă, în arhiva sa personală. Acest compartiment întregeste un portret complet al acestei personalități binecunoscute în cercurile științifice și literare din Republica Moldova. Imaginile din capitolul *File de album* reiterează clipe de neuitat din viața și activitatea prodigioasă a protagonistului.

Lucrarea cuprinde 615 înregistrări bibliografice reunite în patru compartimente, fiecare fiind substructurat în două părți: **I. LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE: Ediții aparte de autor și în colaborare; Publicații științifice în culegeri și seriale;** **II. LUCRĂRI DE POPULARIZARE A ȘTIINȚEI: Ediții aparte; Articole**

în culegeri și seriale; III. PUBLICAȚII DE ATITUDINE CIVICĂ. PUBLICIS-TICĂ: Ediții aparte; Articole în ediții periodice; IV. REFERINȚE LA VIAȚĂ ȘI ACTIVITATE. Descrierea bibliografică a documentelor este prezentată în ordine direct cronologică, iar în fiecare compartiment, în ordinea alfabetică a autorilor sau a titlurilor. Prezentarea informațiilor este efectuată conform rigorilor STAS-ului *Descrierea bibliografică a documentelor 7.1-2003*, iar titlurile apărute în alte limbi au fost prezentate în original.

Indexurile auxiliare vor facilita cercetarea și regăsirea rapidă a informațiilor necesare, în acest scop fiind alcătuite: *Index de nume* și *Index de seriale și periodice* menționate în lucrarea dată.

Informația este destinată atât cercetătorilor științifici, profesorilor, doctoranzilor, masteranzilor, cât și studenților, elevilor interesați de domeniul științelor fizico-matematice. În egală măsură, lucrarea prezintă interes pentru un public larg de cercetători ai declanșării procesului de renaștere națională din Republica Moldova.

CURRICULUM VITAE științific, analitic și sentimental

Numele și prenumele: HOLBAN Ion

Data nașterii: 5 ianuarie 1946

**Locul nașterii: satul Străisteni, comuna Băcioi, municipiul Chișinău
(atunci raionul Chișinău)**

Situația familială: căsătorit, la 25 octombrie 1969, cea mai fericită zi din viață, soția Eufrosinia Prisăcari (1947), originară din c. Holoșnița, r-nul Soroca, absolventă a facultății de fizică, are mâini de aur și gust artistic. Broderiile, goblenurile ce ies de sub mâinile ei au valoare artistică. Tot greu casei i-a revenit. Trăim împreună în pace, bună înțelegere și iubire de copii și nepoți mai bine de 46 de ani. Vacanțele de vară petrecute împreună cu copiii la părinții ei, Gheorghe și Liuba Prisăcari, cu casa situată pe malul Nistrului, când mâncam „mămăligă cu sucigă” (un soi de pește fără oase, pe care-l prindeam în râu) au fost unele din cele mai fericite timpuri din viață. Avem doi copii:

Rodica, anul nașterii 1970, când era mică îi ziceam Cireșica, născociserăm o poveste, cu multe elemente reale, cum am găsit-o într-o livadă cu cireșe, eroi erau o vulpe și niște iepurași, care m-au anunțat despre fetiță, evenimentul se petrecea în timpul unei furtuni cu fulgere. De câte ori aveam timp liber, mă ruga să-i povestesc această poveste. Dar numai până la o anumită vârstă, când m-a rugat să-i povestesc cum am găsit-o la cireșe și deodată brusc a început să plângă: „Eu nu vreau să fiu găsită, vreau să fiu născută.” Numai după ce i-am spus că eu am născut-o, s-a ogoit. Are trei facultăți absolvite (București, Chișinău și Bruxelles): de biofizică, engleză și de arte, este o fire creativă și o mamă iubitoare, vorbește fluent franceza, engleza și germana.

Mirela, anul nașterii 1974. Autoritățile sovietice s-au opus vehement să înregistreze acest nume melodios, „не молдавское это имя” (că nu e nume moldovenesc), propunând mai multe nume: Svetlana, Ludmila, Tatiana... Le-am răspuns ca apărătorii de la Mărășești: „Pe aici nu se trece.” Până l-a urmă s-au văzut nevoiți să cedeze: Astăzi numele Mirela îl poartă o mulțime de fetițe din RM. Când era mică, Mirelei îi plăcea toamna, când aduceam acasă struguri și cu ei buburuze: „Bubuluza a venit la Mieia.” Odată, micuță fiind, când spuneam povești cu copiii din bloc, a vrut și ea să spună o poveste și a început așa: „Trăia odată o vulpe moartă.” Copiii s-au amuzat, iar ea s-a

rușinat. Memorabile au fost călătoriile noastre la Kiev, unde am fotografiat-o în preajma teiului lui Petru Movilă, și Leningrad (Sankt Petersburg), unde am umblat pe urmele lui Gheorghe Asachi. Are studii superioare în domeniul relațiilor economice internaționale (a absolvit Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), vorbește fluent germana, franceza, engleza și italiana.

Avem doi nepoți:

Mugur Ioan Grigoriță (anul nașterii 1998), licean, vorbește fluent germana, franceza și engleza (a studiat la Chișinău, Frankfurt pe Main și Bruxelles), are deja și examenele susținute la aceste limbi la nivel internațional, citește mult în limbile date, motivat și cântărit în acțiuni, fire calmă, are un comportament etic, este disciplinat, punctual, sânguincios la învățătură, diplomat în relațiile cu oamenii și om al faptelor, în foarte multe privințe și-a întrecut bunicii, fapt ce ne bucură. Când a împlinit cinci ani l-am dus la Observatorul astronomic din Chișinău și i-am arătat constelațiile, craterile de pe Lună. A privit foarte mult la Lună, apoi, zicându-mi să mă apropii de el, m-a întrebat: „Bunicule, da’ unde-i Dumnezeu?” Tare am vrut să știe a cânta la instrumente muzicale, în mod deosebit la fluiet sau caval, pe care le poți purta cu tine oriunde. Bunăoară, să cânte o doină când va afla că m-am trecut din viață și el va fi undeva departe de mine. În acea perioadă nu primeam salariile, mizere, cu lunile și atunci am purces la o stratagemă, m-am dus la târgul din preajma Teatrului Național „M. Eminescu” și am început să-l conving pe un meșter să-mi dea un fluiet pentru un *Univers. Universul*, enciclopedie pentru adolescenți, fiind o carte scrisă de mine. În cele din urmă am bătut palma. Eu – bucuros că am cumpărat nepoțelului fluiet, iar meșterul de fluiet – mândru că pentru un fluiet meșterit de el i s-a dat un *Univers*.

Când era mic îi plăcea să-l duc „cu cămila”. Îl purtam în cârcă șchiopătând și zicând: „Beduinul Mustafa cu cămila șchioapă prin pustiu el căuta ca să dea de apă”, iar el nu mai putea de plăcere. L-am învățat să mănânce mămăligă jucându-ne, făceam urși de mămăligă cu brânză pe care-i ascundeam în gură, apoi îi căutam și nu-i mai găseam.

Acum îmi traduce rezumatele lucrărilor științifice în engleză, germană, franceză. Am întreprins împreună investigații la fața locului și prin arhive ce țin de viața și activitatea astrofizicianului Nicolae Donici, în parte publicate în broșura *Elanul tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici, ctitorul unei citadele științifice la Nistru*.

Iulia Grigoriță (anul nașterii 2004), elevă, fetiță cu caracter, îi ajută mamei în toate, cântă la pian, vorbește fluent franceza, cunoaște engleza, îi place pictura, mă corectează la română. A învățat la Chișinău, Frankfurt pe Main și Bruxelles. Pictorul Vasile Dohotaru i-a făcut portretul.

Când era micuță îi plăcea s-o port într-un coș și să zic: „Am un coș și-n el un cocoș, dar n-am eu niciun coș și-n el niciun cocoș, dar așa îmi place mie să zic că am...” Sau: „Am un sac și-n el un gânsac, dar n-am eu niciun sac și-n el niciun gânsac, dar așa îmi place mie să zic că am...” Cu bunicul avea libertate deplină, spre necazul bunicii. Îi plăcea să cânte la un instrument alcătuit din toate câmile care erau în casă în care erau puse linguri. Era o veselie în casă... Dacă cineva încerca să zică ceva rău despre Bunelul Ion sau să-l certe, ea sărea ca un vulture în apărarea mea. Când a început să scrie, cuvintele „Bunelul Ion” au fost printre primele. Dar, dat fiind că mâna ei mică încă se dădea cu greu la scris, ea scurta cuvintele, astfel că am ajuns să fiu Bion. Când părinții au plecat cu serviciul peste hotare, Licăi deseori i se făcea dor de mine și îmi scria la calculator: „Bioon! Dooor!”

Odată pe când ne întorceam de la grădiniță ea îmi zice: „Bunelule, alege o culoare.” „Roșie”, zic eu fără să mă gândesc. „Bunelule, de ce n-ai ales culoarea albastră, ea e culoarea veșniciei.” Eu, care iubesc atât de mult culoarea albastră, să mă compromit în halul acesta.

Odată, îi povesteam că pe când eram mic am vrut să mă fac cioban. Iulia m-a întrebat zâmbind, cu un umor fin franțuzesc: „Bunicule dacă nu devenai fizician, ci te făceai cioban, ce aveai să faci?” Zic, aș fi făcut o brânză foarte curată și foarte gustoasă, de la mama învățatură, poate că scriam și o baladă de genul *Mioriței*. Răspunsul a amuzat-o pe Iulia, deși am vorbit purul adevăr. Când spun că nepoții m-au întrecut în toate, Iulia mă contrazice: „Nu în toate, Bunele, în bunătate nu-i chip să te întrecem.” Doamne, la o apreciere atât de înaltă nici n-am visat.

Ginerele, Iulian Grigoriță (1971), îmi este ca un fiu, sprijin în viață, bine educat, de o rară onestitate și punctualitate, diplomat, profesionist bine instruit (la Chișinău, București, Germania, SUA), de o inteligență rară, mereu setos de cunoștințe, vorbește fluent germana, engleza, cunoaște economia și istoria țărilor lumii, în mod deosebit a celor europene, îmi este cel mai bun consilier în cele mai diverse probleme, inclusiv în cele ce țin de ortografia și gramatica limbii române.

Părinții:

Tata, Maxim Holban (30 ianuarie 1911 – 13 ianuarie 1992), om cu dreptate, aprecia mult libertatea de gândire și exprimare, zicea că face parte din Partidul Libertății. Era un bărbat voinic (când s-a întors din Siberia seara umplea o *lăhancă* mare de lemn (lighean) cu apă rece din fântână și se vâra în ea pe vreo oră, în viața lui nu a băut pilule, deși spunea uneori că-l supără inima, dar el o trata donând de câteva ori pe an sânge), curajos (pe când era tânăr gospodar și se întorcea cu carul de la deal, de la muncă, cu copiii în car, un bou străin a ieșit în calea boilor să se împungă, tata, văzând primejdia, povesteau oamenii, a sărit iute din car și ia ieșit în cale animalului, l-a înșfăcat de coarne și printr-o mișcare bruscă la întors cu picioarele în sus și a început să-l bată peste bot, astfel că boul după aceasta a luat-o la fugă), avea caracter, era inteligent, totodată era și o fire poetică, îi plăcea să spună poezii, să pună la animale nume poetice. De exemplu, când în timpul războiului i-a fâtat vaca, iar la Chișinău se auzeau cum explodează bombe, el i-a pus vițelei numele Bombița. Am crescut cu laptele Bombiței. Crâșmelor din sat, pe care nu le frecventa, poate doar cu vreo ocazie, le-a pus nume vesele: „La colțul vesel”, „La baba veselă”. A fost unul din cei 50 de tineri gospodari basarabeni selectați la sfârșitul anilor '30 de Fundația „Carol I” și trimiși într-o excursie de documentare la cele mai bune gospodării agricole din Regat, ca să însușească pe viu cum se administrează o gospodărie agricolă. S-a întors plin de impresii și cu planuri mari pe viitor. Dar a venit nefastul 28 iunie 1940, după care a urmat războiul sfâșietor și instalarea regimului sovietic în Basarabia. În noaptea de 10 spre 11 octombrie 1950 a fost luat din casă de NKVD-iști, apoi judecat și condamnat la 25 + 5 ani, cică aștepta americanii. Cum aștepta el americanii, când avea în grijă șase copii flămânzi, autobuze pe atunci nu circulau, radio oamenii nu aveau, tata nu cunoștea o boabă de engleză, iar cei mai apropiați americani erau în Grecia. Eu, fiul celui judecat că aștepta americanii, până în clasa a cincea nu am știut că americanii sunt oameni, credeam că sunt niște monștri, așa cum îi prezentau pe atunci placatele caricaturiştilor sovietici Kukrániksî.

Approape șase ani tata s-a aflat „la răcoare”, vorba lui, într-un lagăr de exterminare de la Kolâma (Orotukan). A rezistat condițiilor vitrege de atunci, spunea că la gerurile din Siberia de mare folos i-a fost bundița de lână pe care mama i-a dus-o pe când se afla în pușcăria din Chișinău. Mai mult, ne încuraja și pe noi cei de acasă să rezistăm, prin scrisori scrise cu dragoste și prin

cuvinte alese, care să ne ajute a converti răul în bine. Tata era om de o rară inteligență, avea un simț al umorului și al autoironiei dezvoltat, prin care captiva interlocutorii. Era din cei care „aud cum iarba crește”, vorba lui Eminescu. Când s-a întors din lagăr, m-a luat într-o seară târziu, când peste sat se lasă liniștea, și m-a dus în harman să aud cum cresc păpușoii. Avea „patru clase la români”, putea calcula volumul butoiului de vin, al movilei de grâu, folosind numărul „pi”. Să fi avut școală, ar fi ajuns departe. În timpul războiului, a luat certificatul de patru clase, alte documente, le-a pus într-un cartuș de tun și le-a îngropat. Când tata a fost arestat, NKVD-iștii au întors casa și curtea cu fundul în sus, au străpuns peste tot cu vergi de metal, dar n-au dat de acel cartuș. Mîntea mea de copil curios, însă, a dat de el. Când am arătat mamei și surorii mai mari Liza cartușul, ele s-au speriat și au dat toate documentele pe foc. Toată viața, când își amintea că certificatul de patru clase i-a fost dat pe foc, tata se întorcea spre mine, clătina din cap și zicea a dojană: „Ai-ai-ai”

Scrisorile tatei, scrise cu grafie latină, mi-au fost poveștile copilăriei, ele m-au învățat limbajul esopic, citirea printre rânduri, dorința de a fi liber în cugetare și exprimare, calitate fără de care un om nu are ce căuta în știință. Concomitent ele m-au învățat de mic să scriu cu alfabet latin, să am conștiința de român, să-mi iubesc baștina, țara. Tata ne spunea că în Siberia visa Băltărețul, „vântul nostru de acasă”, care aducea timp bun, fără ploi, iar pe dânsul punând vraf de grâu la treierat. Mama a avut grijă să păstreze acele scrisori, în care este reflectat întregul sistem de educație al familiei noastre, de țărani basarabeni. Le păstrez cu sfințenie pentru posteritate. Păcat că tata n-a păstrat scrisorile pe care i le trimeteam noi lui în lagăr, poate că era mai greu sau periculos de păstrat scrisorile acolo. În scrisori îi puneam și flori de câmp de la noi. În 1956 a fost reabilitat și eliberat. Tot restul vieții s-a zbatut să-și scoată drepturile, măcar să i se ia în considerare cei șase ani de muncă silnică din lagăr pentru stabilirea pensiei. În scrisorile sale adresate conducerii statului sovietic parcă zicea: „Nu vrem pământ străin, dar nici pe al nostru nu dorim să-l dăm.” Tot de la tată am învățat: „Să-l iubești, pe cine te iubește, cu toate carențele acestuia.”

Mama, Alexandra Holban (Ghindă) (10 martie 1910 – 9 aprilie 1997), înzestrată cu multă înțelepciune, dar de la Dumnezeu, muncitoare, zorile totdeauna o găseau muncind pe afară. La bătrânețe zicea că ea totdeauna a respirat cel mai proaspăt aer și a privit cei mai frumoși zori. Când îmi amintesc de aceste spuse, îmi vine în gând poezia lui A. Mateevici: „Hai măi frate, hai, măi

frate, zorile s-aprind...”, poezie care mi-a recitat-o în 1994 laureatul Premiului Nobel George Palade, când i-am luat un interviu și Domnia Sa a aflat că sunt din Basarabia. Mama dădea dovadă de o rară curățenie, totul la ea scliepa de curat. Necaz aveam cu policioara de la cuptor albă-albă, cum mă atingeam de ea cu mâna îmi lua amprente de la degete. Cu hainele cârpite ne-a purtat, dar murdare – niciodată, detergentul cel mai accesibil era leșia preparată din cenușă din bețe de floarea soarelui. A născut zece copii, patru au murit în timpurile vitrege de până la 1949. Din cauza arestării tatălui, ea nu era primită în colhoz, când i s-a examinat cererea toți tăceau de teamă, totuși s-a găsit o țărancă, Nastea Bogos, care a avut curajul să o susțină: „Hai, măi oameni buni, s-o primim, că tot sapă o să-i dăm în mână, nu creion.” Vocea ei însă n-a fost auzită. Mama ne-a întreținut și ne-a dăruit toată căldura inimii. Ea a păstrat cu sfințenie scrisorile tatălui de la Kolâma, scrise cu grafie latină. Ne-fiind primită în colhoz, ea era supusă unor impozite diabolice. Numai carne da anual la stat 120 kg, dar mai dădea și lapte, și ouă, și lână... Toată viața „a trăit din două mâini”, onest. Era o femeie cu dreptate, totdeauna optimistă, nici în cele mai grele momente din viață nu se descuraja: „Ehe-he, zicea ea, încă în câte feluri au să se schimbe toate.” Era de o rară înțelepciune, niciodată nu a avut teamă că nu va avea ce mânca, tot ce avea mai bun dădea copiilor, nepoților, strănepoților. Mama ne-a dat o lecție de a trăi și a muri frumos. Înainte de a muri, s-a spălat, și-a făcut întreg tabietul, apoi a urcat pe cuptor să se „ducă la odihnă”. Când vestea a ajuns la fiice, ele au alergat fuga la ea, dar ea, ca mamă adevărată, și în acest ceas de ultim rămas bun avea grijă de copii, zicând uneia dintre surori: „Lenuță, nu te lipi de țeava ceea, că-i rece.” Ne-a educat cu cuvinte frumoase, ne-a învățat să înțelegem din cuvânt. Ne-a educat în duhul lui Zoroastru, să trăim cu gând bun, cu cuvânt bun, cu faptă bună. Bătaia de joc la care a fost supusă din partea puterii nu i-a cătrănit sufletul, ea totdeauna ne spunea să nu fim răzbnători: „Nici puiului de șarpe să nu-i dorești rău.” A purtat în suflet durerea că nu a putut să-și ajute mama deportată în Siberia, unde a și murit. Dimineața și seara spunea *Tatăl Nostru* așa cum l-a învățat de la mama ei, ea zicea că-l spune în limba bulgară, dar, probabil era în slavona bisericească. Și pe noi, cei mai mici, ne scotea seara la marginea cuptorului și cu fața spre icoană ne rugam lui Dumnezeu să ni-l aducă pe tata acasă. Foaia de la calendarul ce atârna pe perete s-a oprit la ziua morții. Sarmalele de la masa de pomenire (a murit la vârsta de 87 de ani) au fost făcute din frunzele de vie pregătite de mâinile ei muncite în vara acelu

an. În timpul când stăteam la priveghi, pe cer călătorea maiestos cometa Hale-Bopp, cea mai strălucită cometă a secolului XX, care parcă veniseră s-o ia cu dânsa în Împărăția Cerului (cometa pare-mi-se a trecut prin periheliu la 18 martie 1997). Atâta tristețe în suflet n-am simțit niciodată.

Părinții, caracterizați prin omenie, m-au învățat să fiu disciplinat, punctual, onest, cu dreptate, să am un comportament etic, să fiu responsabil, exigent cu sine însuși și tolerant cu opiniile altor oameni, mi-au cultivat dragostea de muncă, m-au învățat să fiu om al muncii.

Frații și surorile:

Elizaveta (1932), fiind cu mult mai mare decât mine, în copilărie mi-a fost ca o mamă, iar soțul ei, **Vasile Donciu** (1929-2011), un om voinic și neînfricat, ca un tată. (Grație lui mai târziu familia îmi era asigurată cu fructe, memorabile au rămas pentru mine butoaiele dânsului cu harbuji murați, nu mă puteam sătura.) La nunta lor, în 1949, pe 12 noiembrie, m-am împleticit și eu printre picioarele celor care se pregăteau de nuntă. Sora bunicului de pe mamă, **Ileana Dogaru** (Ghindă), porăitoarea principală, o femeie chipeșă, poreclită Gălan, de o rară frumusețe și cu mult haz, m-a depistat ascuns sub laiță unde, imitând femeile care găteau bucate, preparam din făină și apă aluat, într-o... sandală. Și m-a scos în fața lumii, toți prăpădindu-se de râs. De unde să știe ei că este vorba de un viitor fizician, care învață de la toți și de la toate? Vara, când pășteam vaca noastră, pășteam și vaca Lizei, și ea îmi plătea, aveam ceva bani ai mei, mă simțeam mai bine. Avea sora o vacă cuminte, prietenoasă și lăptoasă, **Românca**. De câte ori îmi era poftă de lapte o mulgeam pe **Românca** drept în gură. De examenele de absolvire a școlii m-am pregătit acasă la sora **Liza**, sub copacii de cireși din livada ei de la deal de casă.

Vasile (1935), de o rară bunătate, iubește oamenii necondiționat. În toamna când trebuia să se întoarcă din armată, am dorit să-i fac o surpriză, am ascuns mai multe pere pietroase în movila de grâu din pod. Deseori când veneam de la școală mă urcam în pod, pe ușă, să văd cum se păstrează perele. Se păstrau bine, nu puteam rezista ispitei și mâncam câte una, se înmuiaseră de-ți lăsa gura apă. Sosise luna decembrie, dar fratele nu se mai întorcea din armată. Și iată că în preajma Anului Nou sosește, era seara târziu. Eu cum l-am văzut, am luat o strachină și am alergat în pod, am scos perele din movila de grâu, care erau deja pe mântuite, și i le-am adus fratelui bucuroși la culme. Așteptam să fiu întreat: „Da de unde ai luat tu așa pere, acum iar-

na?” Pe atunci nimeni nu avea în toiul iernii mere, pere. Dar fratele mi-a zis: „Mănâncă-le tu...” Și a continuat să discute mai departe cu mama. În viața mea nu am avut o dezamăgire mai mare ca aceasta, zisa fratelui n-a corespuns nici pe aproape așteptărilor mele. De la fratele Vasile am învățat dragostea de literatură artistică și de metafore. El mi l-a descoperit pe Paustovski.

Dumitru (1937), în copilărie îmi servea ca model de tragere la învățătură. Calea lui spre învățătură a devenit mai târziu și a mea. El mi-a dat și prima lecție la păscut vaca. Dat fiind că el trebuia să plece la învățătură și nu avea cine să pască vaca, m-a luat într-o zi la deal cu dânsul, într-un cătun părăsit de nu departe, La Chirpat, în care toți locuitorii muriseră în timpul foametei, și mi-a arătat o salcie în care el, împreună cu alți băieți, făcuseră în timpul verii niște cuiburi împletite din vergi de salcie. Doamne, asemenea frumusețe nu văzuserăm până atunci. A doua zi m-am dus bucuros cu copiii cu vitele la păscut. Ajuns la locul de pășunat m-am urcat în salcia cu pricină și toată ziua am șezut în cuibarele celea, ba în unul, ba în altul. Seara, când băieții au pornit spre casă, am pornit și eu cu ei. Când intram de acum în sat, băieții au început să mă întrebe ce am. Am început să numesc toate hainele care erau pe mine. Unul din ei, mai nerăbdător, mă întreabă: „Da, unde ți-i vaca?” Ea rămăsese pe deal. Tot Dumitru este acel care m-a dus la școală pe când aveam patru ani și opt luni. Am rezistat până la recreație, apoi am rupt-o la fugă acasă. Da' Dumitru, parcă știa că așa are să se întâmple, stătea sub gardul lui Stepan Bostănică și citea o carte. Cum m-a văzut că alerg, m-a strigat: „De ce fugi?” „M-a bătut un băiat”, și am arătat spre Alexei Țugulschi, pe care atunci încă nu-l știam, dar care în timpul lecției privise cumva chiorăș la mine. Se întâmplase că acel băiat era în conflict cu fratele.

Odată am citit o scrisoare primită de frate de la un coleg aflat la Leningrad. Scrisoarea începea cu: „Complimente din Leningrad...” Mi-a părut ceva deosebit, astfel când i-am scris o scrisoare fratelui am început-o cu „Complimente din Leningrad”, deși i-o trimiseserăm din Străisteni. Vara totdeauna îl așteptam pe matca Schinoasei, unde pășteam vitele, așteptam să-i văd silueta cum vine în vacanță. Când se întâmpla să vină, îi alergam bucuros în cale. Odată mi-a adus o muzicuță. Din păcate, neavând ureche muzicală, de unul singur n-am însușit să cânt, deși mă străduiam din răspuțeri. Odată i-am pus în paltonul pe care tata i l-a trimis prin poștă la Lvov, unde învăța, 29 de ruble (cumpărai pe atunci cu ele 58 de covrigi), patru ruble le câștigasem umblând cu uratul, iar 25 de ruble mi le-a dat o femeie din sat, fiindcă i-am dat buhaiul la vițică, așa

ne fusese înțelegerea, că are să-mi dea nu 15 ruble, cum era taxa atunci, ci 25, bineînțeles, dacă vițica are să-i fete. De câte ori treceam de la școală priveam peste gardul femeii la junca ei. Vă închipuiți, în mijlocul iernii am bătut la ușa femeii, ea cum m-a văzut s-a dus și mi-a adus o bancnotă nou-nouță de 25 de ruble. Atâta bucurie, cred că nici guvernatorii de bănci n-au avut în viață.

După cum am spus mai sus, de la fratele Dumitru am învățat dragostea de carte, calea lui spre învățătură a devenit și a mea.

Ileana (după soț Bușmachi) (1939-2015), m-a dădăcit când eram mic, ea era cea care iarna umbla prin râpe și aducea brusturi ca să-i punem în sobă să ne încălzim. Pe când eram mic de tot, ea m-a luat odată cu dânsa la școală, la o serbare, care m-a impresionat la culme, țin bine minte și acum acea serbare, în mod deosebit persistă în memorie un băiat care a recitat o poezie în care se vorbea despre un pilot și avionul său. Ileana era o fire poetică, îi plăcea mult să citească, să povestească istorioare cu haz. Odată am pârât-o mamei, care ar fi avut nevoie de ajutor, dar care, totodată, nu vroia să ne rupă de la învățătură prea mult, că Ileana nu face lecțiile, dar citește o carte din bibliotecă. Mai târziu am înțeles că nu am avut dreptate, ea citea cartea lui Emilian Bucov *Cresc etajele*, lectura căreia făcea parte din programul școlar. O carte groasă de vreo 400 de pagini și neghioabă cum nu era alta în lume, de vai de capul elevilor.

Când nu aveam nici cinci ani și am fost dat la școală, într-o zi mi-am uitat șapca la școală. Tata, aflând acest lucru și dorind să am simțul responsabilității, m-a trimis după șapcă. Ajuns la școală, am căutat în bancă și am găsit șapca, când am ieșit din școală afară deja se înnoptaseră de-a binelea, lucru care m-a pus pe griji. Când, deodată, ce să-mi vadă ochii? Mă aștepta Ileana. M-a luat de mână și am ținut o fugă până acasă. Parcă și acum o văd cum mă așteaptă în fața școlii. În viață Ileana a avut mult de suferit, s-a stins în urma unei boli de cancer. De la Ileana am auzit de invenția televizorului: „Cică s-a inventat așa un aparat, pe care-l ții în casă, dar la el vezi cum cântă ciobanul pe deal din fluier.” Mă uitam la Dealul lui Costea Lașcu și vedeam cum ciobanii pasc oile, apoi mă dădeam în spatele casei noastre și încercam să-mi imaginez ce fel de aparat e acela care să-ți permită să vezi ciobanul și oile de pe vârful dealului stând în dosul casei. Era de neimaginat.

Soțul Ilenei, **Andrei Bușmachi** (1935-2013) era un om muncitor, făcea un vin și niște murături deosebite. Dat fiind greutățile prin care am trecut, cu părintele și bunicii deportați în Siberia, la noi acasă nu se practica sărbătorirea zilelor de naștere. Dar iată, când am împlinit 20 de ani, învățam la Dubna

și eram într-o mică vacanță, tata a hotărât să-mi serbeze ziua de naștere. M-a trimis să invit la ziua mea surorile împreună cu familiile lor. M-am dus la început la sora Ileana, care locuia mai departe. Dar ei tocmai se găteau să taie porcul de Crăciun. Eu nu am așteptat să fiu rugat, am îmbrăcat niște haine de lucru și am purces la treabă cu dâșii, uitând cu desăvârșire care a fost misiunea mea în acea zi. După ce am pus porcul în cămară, a urmat tradiționala tocăniță cu mămligă și un urciur de vin, voie bună și discuții interminabile. Am ajuns acasă pe la miezul nopții, desigur, fără oaspeți, părinții se culcase-ră. Nu a fost un gest frumos din partea mea, dar ziua ceea petrecută la sora Ileana și familia ei, a fost cea mai fastuoasă sărbătorire a zilei mele de naștere.

Grigore (1950), fratele mai mic, setos de cunoștințe, îi place mult istoria. Când tata a fost arestat, el avea nouă luni. Dat fiind că în casă era frig, el era urcat pe sobă să stea la cald, era atent, nu s-a întâmplat să cadă niciodată. Mama seara, la lampa de gaz, cârpea hainele până târziu. Grigore se trezea și zicea: „Hai, mamă, să ne culcăm, de acum cântă drângălăii.” Seara târziu la radio se punea muzică clasică. Deși era cu patru ani mai mic, îl luam cu mine la păscut vitele, iar când era mai mare îl luam la lucru în brigada școlărească, la cules petale de trandafir și cireșe. Florile de trandafir se culegeau până la răsăritul soarelui. Fiind inventivi, am ajuns ca într-o zi să culegem în doi 57 kg de petale, pentru care ni s-au plătit 57 de ruble (puteam atunci să cumpărăm pe ele 114 covrigi), părea ceva din domeniul fantasticului. Din păcate, n-a avut parte de o școală bună, a fost dat la școala din satul vecin Brăila, care abia se formase și ducea lipsă de pedagogi. A participat activ la mișcarea de renaștere națională, de revenire la simbolurile naționale în general, la tricolor, în particular. Deseori făceam cu el drumeții prin împrejurimile Băcioiului discutând câte în cer și pământ. Într-o toamnă, făcând drumeție, am observat cum oamenii treceau prin locuri mai dosite spre casă cu saci în spate. Deodată am văzut pe unul care se ducea cu sacul plin, dar nu spre sat, ci spre deal. Am fost curiosi să aflăm ce este cu omul acela care se abate de la regula colhoznică și i-am ieșit în cale. Era o cunoștință de-a noastră, căreia de îndată i-am exprimat nedumerirea și l-am întrebat, dacă nu e secret, ce are în sac. „Saci”, a fost răspunsul. Atunci totul este în regulă, i-am zis noi, și ne-am căutat de drumul nostru.

Bunicii de pe tată:

Bunicul Arhip Holban (1888-1957), om de rară bunătate, blând, gospodar, avea vie altoită, a fost deportat la 6 iulie 1949 în Siberia, unde a și murit

la 31 decembrie 1957. Consăteanul nostru Andrei Donciu (fratele lui Vasile Donciu) îmi spunea că eu îi seamăn. A fost deportat cu a doua soție Nadia și cu fiica lor comună Maria și ginerele Teodor Clichici. În tren Maria a născut doi băieți gemeni, care din cauza condițiilor insuportabile din vagon, de îndată au și murit. I-au îngropat într-o câmpie deschisă, când trenul a făcut un mic popas, ca să fie îngropați morții. În Siberia bunicul a avut un accident de muncă din care i s-a tras și moartea. Înainte de moarte cânta: „Frunzuliță păpușoi, lung e drumul la Băcioi.” Un fost deportat mi-a adus în anii restruc-turării fotografia crucii bunicului din Siberia (reg. Tiumen, r-nul Iurghensk, localitatea Lesnoe). Pe tatăl bunicului îl chema Vasile (a murit prin 1926), iar pe bunicul lui îl chema Ian, Iancu, un băcioi cu multe oi, de la care, se crede, a provenit și numele localității în care m-am născut. El a venit la Băcioi cu turmele de oi de undeva din sudul Basarabiei, un văr de al doilea, Sergiu Holban, susține că de la Negrea, din apropierea Cărpinenilor, așa cică i-a spus părintele său. Interesant lucru, pe când eram student la Universitatea din Chișinău, toamna am fost duși la tăiat și curățit păpușoi pe moșia Cărpinenilor (să fi fost chemarea străbunilor?). În această misiune m-au impresionat mult drumurile de serpentină din preajma Hânceștilor. Nu e întâmplător că prima carte pe care am scris-o s-a numit *Pe serpentinele fizicii*. Tata îmi spunea că eu port numele lui Ian, că el avea foarte multe oi și o cață cu vârful de aur. Cică un boier, văzându-l la Chișinău în straie ciobănești, l-a întrebat de nu vrea să-i fie lui cioban, la care Ian l-ar fi întrebat: „Da' câte oi ai dumneata?” Boierul i-a răspuns: „Vreo trei sute.” „Păi, eu atâția câini am.”

Bunica **Elizaveta Bușmachi** (1890-1924), o femeie de o rară frumusețe, a murit pe când tata era adolescent. Toată viața tata i-a dus dorul, zicea ca după moarte să fie înmormântat alături de dânsa. Dar mama a hotărât ca ei ambii să fie înmormântați în locul unde au fost îngropați patru copii ai lor, morți prematur în timpurile vitrege. Cu toți Bușmachiii din Băcioi practic suntem rude. Un văr de al doilea, pe nume Vasile Bușmachi (bunicul lui, Leon Bușmachi, era frate cu bunica mea Elizaveta Bușmachi), îmi povesti, peste ani, că în timpul foametei, copil fiind, pleca după alimente în Ucraina Apuseană, la Moscova... Cel mai cumplit era când se întorcea cu sacul plin cu merinde. Dat fiind că nu avea bani să plătească biletul la tren, mergea pe vagoane. Erau însă locuri unde trenul trecea pe sub poduri sau estacade, unde stăteau la pândă indivizi cu cângi prinse de funii și când trenul trecea pe acolo ei aruncau cângile și agățau sacii cu merinde ale călătorilor clandestini

și le trăgeau în sus. Se întâmplau cazuri când cangea anina nu sacul, ci proprietarul acestuia, spulberându-i într-o clipită viața.

Bunicii de pe mamă:

Bunicul **Constantin Ghindă** (1880-1945) (fiul lui Matiu Ghindă, o legendă a familiei mamei), era un țăran chipeș, voinic. După venirea rușilor în 1940 și luarea pământurilor, el s-a îmbolnăvit și a murit înainte de a mă naște eu, din care cauză, pare-mi-se mama, a ars un colț din certificatul de naștere al meu unde era înscris numele bunicului. Despre ce timpuri erau, vorbește o poezie compusă de fratele bunicului, Vasile, participant la luptele de la Port Arthur cu japonezii în 1904, și spusă la înmormântarea bunicului, auzită de mine de la o nepoată de pe soră a bunicului: „Frate Costache, frate Costache, / Să vii și să mă iei și pe mine, / Că aici mă cer cu pâine, / Că m-am dus la pravlenie și m-am umplut de jele. / Toți taie din drepturile mele / Și mănâncă blinile. / Și m-am întors la rai, / Și mi-au spus: «Pâine să dai» / Și m-am dus la iad, / Și m-au întrebat: «Pâine ai dat?»”

Bunica **Elena Ghindă (Țuțu)** (1875-1957), țărană, născută la Ialoveni. Mama spunea că se trage din bulgari. Era știutoare de carte. Mama mi-a vorbit de un cântec cântat de ea: „Frunzuliță-poamă, / Nu mă bate mamă. / Nu mă bate și mă blestema, / Că te-oi lepăda / Și m-oi duce, duce, / Peste o apă lină, / În țară străină. / Peste o apă rece, / Austria de-oi trece.” Se îmbrăca foarte frumos, după cum pot să judec după o fotografie din 1907 păstrată, avea mașină de cusut „Singer”, cu care cosea haine sătenilor. Copil fiind, mă amuzau spusele unor bătrâne, atunci când se întâlneau cu mama, precum că mătușa Ulița, așa îi ziceau ele bunicii, le-a cusut rochii de mireasă. Nu-mi puteam imagina niște bătrâne îmbrăcate în rochii de mireasă. Bunica iubea mult animalele, ținea două-trei vaci, car cu boi, cai, lucru care i-a jucat festa. A fost deportată de ruși la 6 iulie 1949 în Siberia (comuniștii ruși, veniți atunci pe tanc, multor moldoveni „le-au luat averile și le-au înnegrit zilele”). Avea atunci 74 de ani, a murit în Siberia în sărăcie și foame. A doua zi după ce au fost ridicăți, aveam pe atunci trei ani și jumătate, m-am dus din capul meu, de unul singur, la ea acasă, la o distanță mai bine de un kilometru, dar nimeni nu mi-a deschis porțița, câinele, flămând, a lătrat la mine. M-am pornit spre casă, dar curiozitatea de copil m-a dus la un pod de la șosea, „să văd ce este”. Acolo m-a zărit fratele bunicului, Mișa Ghindă, care m-a luat și m-a dus acasă, unde părinții, necăjiți de deportarea părinților lor, intraseră în panică

de dispariția mea, nici nu știau unde să mă caute. După moartea lui Stalin, câțiva ani la rând, eu aveam în grijă să fac ordine în curte, căci, zicea mama, este chip să se întoarcă mam' bătrâna din Siberia, dar așa și n-a mai venit. Într-o zi am văzut-o pe mama plângând, toată viața lăcrima că nu a putut cu nimic să-și ajute mama. Câțiva ani în urmă am citit în arhiva Ministerului de Interne scrisoarea umilitoare a bunicii către organele puterii în care ea ruga să i se permită să se întoarcă la Băcioi, la fiica ei. Dar a primit refuz, Uniunea Sovietică cu un milion de tancuri și câteva mii de bombe atomice se temea de o țărăncă de 82 de ani. Atât de puternică era bunica. Când era tânără și voinică ea zicea: „Nu-ți poți face în fiecare sat câte o casă, la care să mâi la o nevoie pentru o noapte-două, dar prieteni, care să te găzduiască pe o zi-două poți să-ți faci.” Tot de la ea ne-a rămas învățătura, ca în gospodărie să te descurci cu ustensilele pe care le ai, să nu te faci de răs împrumutând pe la vecini lucruri mărunte, sucitor, melesteu...

Cei nici cinci ani de acasă

5 ianuarie 1946 – 1 septembrie 1950, educația în familie. Prima și unica jucărie pe care o țin minte a fost un glob pământesc mare (nu amintesc de „scripci” din ogrinji), pe care tata l-a cumpărat de pe undeva. Astfel că de când mă țin minte mă orientez bine pe hartă, țările lumii, totdeauna le văd amplasate pe globul rotund, nu pe planul hărții. La vârsta de trei ani și ceva m-am îmbolnăvit rău, am căzut în nemișcare, părinții crezuseră că am murit, m-au pus în casa cea mare și se pregăteau să mă înmormânteze. Sora Liza îmi povestește, că a venit în casa cea mare și a pus urechea la pieptul meu și a auzit că inima îmi bate încetișor. De urgență a fost chemat medicul, Aristide Moțoc, despre care părinții mei vorbeau totdeauna cu mult respect. Cică medicul mi-a descleștat dinții cu un cuțit și mi-a vârat în gură niște pilule, care s-au dovedit a fi salvatoare. Medicul Moțoc a fost judecat, ca și tatăl meu, și privat de libertate pe 25 + 5 ani. În 1967, din întâmplare, l-am văzut într-un birou notarial, am auzit cum s-a prezentat să ia niște acte, dar n-am îndrăznit să mă apropiu de el. În 2014 am dat de telefonul unui fecior de-al său, pe care tot Aristide Moțoc îl cheamă, și am vorbit cu el. Eu am înviat, dar sora mai mică, Catiușa, a murit, o țin minte cum era înfășată într-un cearșaf alb pe care erau desenați câțiva brăduți, un băiețel și o fetiță. În acel cearșaf au crescut toți copiii părinților, apoi ai surorilor mai mari, în cele din urmă am înfășat în el și copiii mei.

Studii

1 septembrie 1950 – 1 noiembrie 1950, fiind inițiat în ale cititului și scri-sului de frații și surorile mai mari de la cea mai fragedă vârstă, când aveam patru ani și opt luni, am pășit pragul școlii primare din cătunul Străisteni. Dar peste câteva luni mama se vede nevoită să-mi amâne învățătura cu un an, căci în noaptea de 10 spre 11 octombrie 1950 NKVD-iștii au dat buzna în casă și l-au arestat pe tata, pe care mai apoi l-au judecat, pedeapsa – 25 + 5 ani în „fundul Siberiei”, 400 km la nord de Magadan (a fost reabilitat în 1956). Am revenit la școală în anul următor. Am deprins a munci de când eram mic. De când țin minte, mama îmi zicea: „Tu de acum ești mare.” Bineînțeles că ea îmi da de lucru după putere.

1 septembrie 1951 – 31 mai 1955, am urmat școala primară din Străisteni. I-am avut ca profesori pe Ion și Maria Grabazei, veniți de dincolo de Nistru, ei mă încurajau la matematică. A fost un timp când voiam să părăsesc școala, să mă fac strungar la oi. Erau timpuri foarte grele pentru familia noastră. Mâncam borș cu păsat, mărar și pătrunjel, care avea doar câteva stelute de ulei pe suprafață. Odată am furat de la școală patru buzunare de cărbuni și am fost prins, a fost o mare daraveră. Aveam drept exemplu doi elevi, Pavel și Andrei Pozdircă, al căror părinte tot fuseseră condamnat pe 25 + 5 ani ca și al meu și dus tot la Kolâma. Primul era strungar la oi și primea pentru asta 30 de ruble pe lună, al doilea – păștea berbecii cu 50 de ruble pe lună. Pentru berbeci se plătea mai mult fiindcă aceștia erau agresivi, împungeau. Mie aceste solde îmi păreau astronomice. Primul băiat putea din banii primiți să-și cumpere 60 de covrigi, iar al doilea – 100 de covrigi pe lună. Covrigul era pentru mine unitatea de măsură înțelesă, de fiecare dată când veneam cu mama la târg (la Chișinău) mâncam un covrig. Numai datorită insistenței și tacticii mamei, care voia tare mult să fac carte (ea totdeauna tânjea că n-a învățat la școală), am luat drumul cărții.

În nopțile lungi și friguroase ale acestor ani, gândurile mele se interiorizau, iar interiorizându-se rătăceau fără stavilă, pe unde le purta fantezia, obișnuință rămasă pentru toată viața. Doream mult să citesc din domeniul științelor, unica carte din acest domeniu pe care am găsit-o în sărăcicioasa bibliotecă a școlii primare a fost *Aventurile baronului Munchausen* de R.E. Raspe, printre altele tradusă de scriitorul, pe atunci începător, Ion Druță. Scrisorile tatălui de la Kolâma (scrise în grafie latină), care purta numărul de

pușcăriaș Z-2-588, un număr parcă de galaxie, mi-au fost poveștile copilăriei care mi-au cultivat dragostea față de cunoștințe și față de verbul matern. Aici aș mai adăuga și insistența mamei, care, deși rămasă de una singură cu șase copii și fără nicio sursă de existență, în afară de o vacuță și câteva oițe, dorea cu orice preț să-și vadă toți copiii pe fâgașul cărții.

Cât am fost elev la școala primară aveam un mare vis: să am niște ghete de oțel. Le vedeam asemănătoare fiarelor de călcat de astăzi, strălucitoare, cu care să mă dau de-a „suiu” „în valea cea mare” de la școală, de să se zguduie pământul.

1 septembrie 1951 – iunie 1961, școala medie din Băcioi. M-au marcat în școală profesorul de matematică Ion Bulhac și profesorul de fizică Gheorghe Sârbu, care mi-au cultivat dragoste față de obiectele lor și mi-au pus o bază solidă de cunoștințe, de asemenea, profesoara de limbă română Liuba Roman (Burgoci), care, pe lângă cunoștințe trainice pe care mi le-a dat, mi l-a descoperit pe Eminescu ca om profund în gândire. Multe lucruri bune am avut de învățat de la învățătorul de biologie și chimie Alexei Cociorvă, el ne organiza excursii la fabricile de conserve din Bender și Tiraspol, la Institutul Pedagogic din Tiraspol, cu dumnealui am trecut podul de peste Nistru de la Tighina pe jos, am admirat cetatea de acolo.

Elev fiind, voiam să-i seamăn la învățătură și la purtare lui Alexei Cârlig (Chirlici), elev din clasa superioară (care se trage dintr-o familie de oameni muncitori, culți și cumsecade, despre care părinții mei vorbeau totdeauna cu mult respect), astăzi doctor în medicină, drept exemplu servindu-mi în multe cazuri și în prezent.

1 septembrie 1961 – februarie 1965, după absolvirea școlii medii din satul Băcioi, la nici 16 ani împliniți, mi-am continuat studiile la Universitatea de Stat din Chișinău, facultatea de fizică și matematică, specialitatea fizică, fizică teoretică. Scriam conspectele cu litere latine. La *Alma Mater* am avut fericirea să-l am ca profesor de fizică pe Vsevolod Platon (1928-1971), un basarabean născut la Bulboaca, care în tinerețe „a rătăcit” mulți ani, vreo optsprezece, din 1940 până în 1958, prin Siberia cu „legitimație de lup”. Acolo fusese deportată familia părintelui său. Era cel mai competent profesor de fizică din universitate, nimeni nu putea să rezolve problemele de fizică generală atât de bine cum le rezolva Domnia Sa, ne învăța să însușim temele după două-trei cărți. Profesionist, erudit, era și un om de înaltă cultură. Multe cărți de popularizare a științei și de cunoaștere a lumii, le-am citit la recomandarea dumnealui.

Pe deasupra, era și un etalon al cinstei și cumsecădeniei. De la dânsul am însușit cunoștințe bune, trainice și dragostea față de fizică. Cu toate acestea, studenții din grupa noastră au scris o plângere la decanat, ca el să fie substituit printr-un alt profesor, „dat fiind că predă rău”. Ce e curios, pe mine nu m-a pus nimeni la curent cu această scrisoare, dat fiind că mă considerau „român”, scriam conspectele lecțiilor cu caractere latine. Nu aveam pe atunci nici 16 ani, cu toate acestea autoritățile mă tratau ca pe un element străin. Pe când îmi continuam studiile la Dubna, în Rusia, dl Platon mi-a scris o scrisoare cu grafie latină („grafia preferată de dumneata”), pe care o păstrez și azi cu sfîntenie. În memorie mi-a rămas o povestioară a Domniei Sale. Prin anii '60, cineva din cunoștințele dumnealui a plecat în Siberia, în localitatea în care familia Platon fusese surghiunită. Dumnealui i-a transmis acestuia un colet cu fructe și a rugat să i-l transmită fostului său profesor de matematică din școală, în speranța că mai este în viață. Profesorul a fost găsit, avea peste 80 de ani: „Aceste fructe sunt de la un fost elev al Dumneavoastră, Vsevolod Platon, dacă îl mai țineți minte...” Profesorul s-a dus la dulapul cu cărți, care se afla în spatele lui și s-a întors cu câteva caiete: „D-apoi cum să nu-l țin minte, era cel mai bun elev la matematică, iată acestea sunt caietele lui în care rezolva problemele la matematică.” „Când cunoscutul mi-a spus aceste lucruri, îmi mărturisise Domnia Sa mai târziu, am plâns ca un copil, așa bătrân cum sunt.” Spunându-mi această întâmplare, profesorul meu iubit iar a început să plângă. De bătrân, nu era bătrân, avea pe atunci vreo 37 de ani, a murit de cancer la 43 de ani. Când îmi amintesc de acest episod, plâng de acum eu.

14 mai 1963, am obținut carnetul de conducător de motocicletă. Semnătura e făcută cu grafie latină. Dar după această școală nu am mai mers pe motocicletă, nici până azi n-am reușit să agonisesc bani pentru motocicletă. În toamna lui 1963, profesorul universitar de azi Anatol Casian „m-a descoperit” ca student bun și m-a prezentat vicepreședintelui Academiei de Științe, academicianul Vladimir Andrunachievici. Din acel an soarta mea se leagă de acest for științific superior din Republica Moldova.

Februarie 1965 – 31 decembrie 1966, ultimii doi ani de studii, din totalul de 5,5 ani, m-am specializat în domeniul fizicii nucleare și a particulelor elementare în filiala Universității de Stat din Moscova „Mihail Lomonosov” de pe lângă Institutul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna. La Dubna m-au marcat doi profesori de vază Vadim Gheorghievici Soloviov (1925-1998) și Vladilen Serghievici Barașenkov (1929-2004). Ultimul l-a cunos-

cut pe astrofizicianul George Gamow (1904-1968), născut la Odesa, autorul modelului de univers în expansiune, despre care îmi povesti multe lucruri interesante, inclusiv că bunicul acestuia a fost un timp comandant al garnizoanei militare din Chișinău. Tot la Dubna l-am cunoscut și pe fizicianul bucureștean Mircea Sabău (1934-2009), om de o rară bunătate sufletească cu care m-am împrietenit. Domnia Sa a tradus din engleză în română cartea lui George Gamow *Biografia fizicii*, un exemplar al căreia mi l-a dăruit și pe care îl păstrez ca pe un lucru foarte scump. În 1966 îmi apare la Dubna prima lucrare științifică, scrisă împreună cu mentorii mei, cercetătorul polonez Zbigniew Bochnacki și cercetătorul rus I.N. Mihailov, peste un an articolul a apărut și în prestigioasa revistă *Nuclear Physics*, care se editează în Olanda.

Am obținut diploma de licență a Universității de Stat din Moldova în ziua când am împlinit 21 de ani. (Diploma CN 464846, eliberată la 5 ianuarie 1967, nr. de înregistrare 7002).

După absolvirea Universității m-am angajat (1967) la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei, unde am lucrat până la 1 noiembrie 1993, când am fost transferat la Comisia Superioară de Atestare a Republicii Moldova în calitate de șef al Secției științe fizico-matematice și tehnice.

Grade științifice și titluri științifico-didactice

24 decembrie 1982, am susținut teza de doctor în științe fizico-matematice *Fenomenele de transport în bismut și aliajele în bază de bismut, specialitatea 01.04.10 – fizica semiconductorilor și dielectricilor (fizica și ingineria semiconductorilor)*. În calitate de conducători științifici i-am avut pe academicianul Dumitru Ghițu (Chișinău) și doctorul habilitat Igor Pinciuk (Cernăuți), iar de referenți oficiali pe profesorii universitari Anatol Casian (Chișinău) (1935) și Piotr Mihailovici Tomciuk (Kiev) (1934). Teza a fost susținută în Consiliul științific specializat din cadrul Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei, președinte al căruia era academicianul Sergiu Rădăuțanu (1926-1998) (hotărârea Consiliului din 24 decembrie 1982, proces-verbal nr. 7). Diploma KDN 002761 a fost eliberată de Comisia Superioară de Atestare a Uniunii Sovietice, Moscova, 4 mai 1983.

3 aprilie 1992, mi s-a conferit titlul științifico-didactic de cercetător științific superior (conferențiar cercetător), Atestatul CH N 074759, eliberat de Comisia Superioară de Atestare de pe lângă Sovietul Miniștrilor al URSS, hotărârea din 3 aprilie 1992, proces-verbal nr. 14c/26), Moscova, 1992.

Competențe de utilizare a calculatorului

Lucrez cu calculatorul din 1966, de pe când eram student la Dubna. Am alcătuit multe programe de calcul, la început în codul mașinii, apoi în limbajele ALGOL și FORTRAN. În afară de programele necesare cercetării proprii am realizat și unele programe de calcul pentru Institutul de Fizică Aplicată (IFA), cum ar fi analiza Fourier a oscilațiilor Șubnikov – de Haas, și pentru unii colaboratori ai Institutului de Geofizică și Seismologie, pentru analiza seismogramelor produse de cutremure. Am participat la elaborarea băncii de date *Cristal* (1987 -1988) pentru IFA, la elaborarea structurii băncii de date, apoi a site-ului Comisiei Superioare de Atestare (ulterior Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare). Utilizez pe larg sistemul Word (Windows), PowerPoint, Excell.

Activitatea științifică

Activez în domeniul științei timp de 50 de ani. Prima lucrare a fost publicată în 1966, pe când eram student. **Autor a peste 100 de lucrări științifice.** Posed metodele fizicii teoretice și ale matematicii de calcul, cunosc calculatorul și câteva limbaje de programare. O parte din lucrările științifice publicate țin de domeniul fizicii semiconductorilor, în special de domeniul fenomenelor de transport, coautor al unei monografii *Fenomene de transport în bismut și în aliajele în baza lor* (autori: D.V. Ghițu, I.M. Holban, V. Gh. Canțer, F.M. Muntean, Ed. „Știința”, 1983). Merită a fi menționate și câteva din articolele publicate în diverse reviste: Z. Bochnacki, **I.M. Holban**, I.N. Mihailov. *Residual Interaction in Nuclei. Nuclear Physics*, 1967, nr. 1, p. 33-35 (**Olanda**); D.V. Ghițu, **I.M. Holban**, V.G. Canțer. *Investigation of Transport Coefficients in Semimetals by Variational Method. Physica Status Solidi* (b), 1982, I. 112, nr. 2, p. 473-481; II. 113, nr. 1, p. 59-66; III. 113, nr. 2, p. 497-501 (**Berlin**). И.М. Холбан. Определение констант межзонных потенциалов деформации в мышьяке. *Физика твердого тела*, т. 30, вып. 8, 1988, с. 2535-2536 (Москва). **I.M. Holban**. *Determination of Deformation Potentials Constants of Arsenic. Physica Status Solidi* (b), 1989, nr. 2, p. 151-156 (**Berlin**). **I.M. Holban**, S.A. Novak. *On Numerical Simulation of Electronic Transition in Semiconductors. Engineering Simulation*, 1997, nr. 14/2, p. 313-323 (**Olanda**).

În lucrările publicate a fost elaborată o metodă originală, elegantă și foarte eficientă, de rezolvare a ecuației cinetice a lui Boltzmann prin metoda

variațională și prin folosirea abilității a proprietăților matricelor pseudoinverse, de asemenea, propusă o nouă metodă de rezolvare a sistemului de ecuații obținut pentru parametri variaționali, metodă care simplifică calculele, le face transparente, și permite rezolvarea sistemului de ecuații în formă generală pentru orice număr de parametri variaționali, la fel, permite optimizarea alegerii funcțiilor de probă precum și convergența acestora. Cu ajutorul acestei metode a fost elaborat un model microscopic cantitativ al teoriei fenomenelor de transport în semimetale, model în care s-a putut ține cont de particularitățile spectrelor purtătorilor de sarcină și cele ale spectrelor fononilor. Cu ajutorul acestui model a fost descrisă dependența de temperatură a anizotropiei împrăștierii electronilor de către fononi precum și cea a rezistivității electrice. De asemenea, au fost determinate constantele potențialelor de deformare intervale ale electronilor și ale golurilor în Bi, Sb și As. Pentru prima dată au fost evaluate potențialele de deformare intervale (acustice și optice) în Bi, Sb și As, lucru menționat în literatura de specialitate. Autorul acestor rânduri este primul care a utilizat ideile legate de focusarea fononilor în materialele anizotrope pentru a cerceta propagarea undelor acustice în semimetalele din grupul V al tabelului periodic al elementelor și a determinat direcțiile de focusare a fononilor (direcțiile în care „bat” „vânturile fononice”), cercetări ce țin de elaborarea unor aparate de vizualizare a fononilor în cristale.

A fost propusă o metodă eficientă de soluționare la computer (prin utilizarea procedurii Newton – Raphson și a matricelor rare) a unor sisteme de ecuații diferențiale neliniare ce descriu transportul de sarcină electrică (variația proprietăților electrofizice) în semiconductori în condiții de instabilitate (cum ar fi oscilațiile de frecvență joasă a curentului electric în cristalele de CdSe). Au fost alcătuite diverse programe pentru computer cu ajutorul cărora pot fi determinate caracteristicile fizice ale detectorilor semiconductori de radiații ionizante și stimulată procedura de colectare a purtătorilor de sarcină electrică.

A fost creată o bancă de date care cuprinde caracteristicile a circa 30 de semiconductori care sunt sau potențial pot fi utilizați în calitate de detectori de radiații ionizante, au fost calculați coeficienții liniari de absorbție a cuantelor gama de către aceste materiale și făcute recomandările de rigoare. De asemenea, a fost elaborat un model matematic de studiu, prin metoda Monte-Carlo, a penetrației radiațiilor beta în materialele respective, a repartiției după ener-

gie a electronilor care penetrează cristalul, precum și repartiția perechilor electron-gol în dependență de grosimea cristalului.

La lucrările științifice publicate în acest domeniu au făcut trimiteri cercetători din Olanda, SUA, Rusia, Ucraina, Marea Britanie, Turcia.

O bună parte din lucrările publicate țin de studierea sistemului filozofic eminescian: *Imortalitate* (Eminescu) (1988); *Cartea lui Zoroastru era proprietatea lui dreaptă* (1988, 1989, 1991); *Evoluția noțiunii de timp în opera lui Eminescu* (1991, 1996); *Eminescu al meu* (1993, 1995, 1997); *Eminescu respiră aerul de diamant al Nordului* (2000); *Omul de știință Eminescu, Universul, sensul vieții și rostul învățaturii* (2000, 2001); *Eminescu etern. Alcătuirea energetico-informațională a lumii. Viziune eminesciană* (2001); *Unele aspecte ale sistemului filozofic eminescian* (2002); *Odin, Diamantul Nordului, în ospete la Poet* (2002); *Sistemul filozofic eminescian* (2003); *Eminescu cu viză de reședință în Norvegia* (2003); *Semnificația limbii în viziune filozofică eminesciană* (2003); *Rătăcirii pe căile cunoașterii pe care a umblat Eminescu* (2004); *Opera eminesciană – un veritabil curs de imagistică* (2005); *Mesajul Geniului Eminescu către noi, cei de azi* (2009); *Eminescu și cultul muncii* (2011); *Opera eminescuiană – munte de gândire* (2011); *Eminescu și criteriile de decizie* (2011, 2015); *Conturul sistemului filozofic eminescian văzut prin prisma fizicii* (2012); *Eminescu și simțul umorului și al autoironiei* (2015).

O altă parte a lucrărilor științifice este consacrată problemelor filozofice, de organizare și dezvoltare a științei în Republica Moldova și în lume, de științificare a societății: *Gheorghe Asachi – animator al vieții științifice din Moldova* (1991); *România și românii în știința contemporană* (1994); *Vehicolul care ne va scoate în lume: despre rolul științei în societatea de azi* (1995); *Știința, tehnica și problemele curente ale țării* (1996); *Angajare în ziua de azi, cu gândul la ziua de mâine (științe fizico-matematice)* (1997); *Dimitrie Cantemir și Onisifor Ghibu – două puternice surse de atracție pentru pedagogi* (1997); *Comisia Superioară de Atestare a Republicii Moldova* (1997, 2003, 2004); *Воспоминания об МГУ* (2005); *Doctoratul și reproducerea potențialului de cercetare. I. Secvențe din experiența mondială* (2009); *Doctoratul și reproducerea potențialului de cercetare. II. Secvențe din experiența Republicii Moldova* (2010); *Concepția Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare privind reformarea sistemului de pregătire a cadrelor științifice prin doctorat și postdoctorat din Republica Moldova* (2011); *Система подготовки научных кадров в Республике Молдова и ее модернизация в контексте интегрирования в европейское научно-*

образовательное пространство (2011, г. Киев, Украина); *Mic sondaj al opiniilor doctoranzilor față de studiile prin doctorat* (2012); *Sistemul național de acreditare și atestare în evoluție și modernizare* (2012); *CNAA, 20 de ani de activitate. Evaluarea și atestarea – chezașia calității în cercetare și învățământul superior* (2012); *Pregătirea cadrelor științifice în Republica Moldova în perioada anilor 1993-2011 în oglinda datelor statistice* (2012); *Mic sondaj al opiniilor conducătorilor de doctorat față de studiile prin doctorat și postdoctorat* (2012); *Pregătirea doctoranzilor și post-doctoranzilor în domeniul securității informaționale* (2012); *Studiile doctorale în Republica Moldova în contextul politicilor europene* (2013); *Критическая масса в докторантуре: между европейской политикой и местными проблемами* (2013, Киев); *Premiile Nobel și vectorul european* (2013); broșura *Vectorul european de dezvoltare a Republicii Moldova. Conștientizare și alegere* (2014); *Dezvoltarea durabilă a societății – problema fundamentală a științei Republicii Moldova (probleme, principii, criterii, standarde, date statistice, analize, omologări, opinii)* (2014); *Managementul resurselor umane în domeniul CDI – o problemă de prim rang pentru economia Republicii Moldova* (2014); *Intensificarea cercetărilor și a pregătirii cadrelor științifice în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor – un imperativ al timpului* (2015); *Resursele științifice umane – factorul-cheie pentru științificarea țării* (2015); *Наука и подготовка научных кадров в Республике Молдова в сравнении с развитыми странами и в контексте избрания страной европейского вектора развития* (2015, Kaunas); *Sporirea nivelului intelectual al populației – pilonul central al politicii de creștere economică durabilă a țării* (2015); *Munca creativă – garantul dăinuirii unui popor* (2016).

Popularizarea științei

Protagonistul **învăță toată viața și îi învață și pe alții**, de la Dimitrie Cantemir învățatură. La modul serios se ocupă de popularizarea științei. În ziarele și revistele din Republica Moldova și România a **publicat circa 200 de articole de popularizare a științei**, consacrate celor mai actuale probleme ale fizicii și științei moderne. Ține frecvent lecții în fața elevilor și a populației republicii. Bunăoară, în vara lui 1997 a lucrat cu elevii din Basarabia în Tabăra de matematică și fizică „Altair” (Baia Mare), în 1998 a fost prin școlile din Moldova cu scriitorul norvegian de origine daneză Erling Schøller, traducătorul operelor lui Creangă și Blaga în daneză și norvegiană, și cu Spiridon Vangheli. Ultima întâlnire cu elevii a avut loc la 28 ianuarie 2016 (cu cititorii Bibliotecii

Republicane pentru Copii „Ion Creangă”, sub genericul Știința ca locomotivă a progresului). A vorbit de multe ori la radio și televiziune despre problemele și succesele fizicii și științei contemporane, despre înainte-mergătorii științei românești, a scris 14 articole pentru *Enciclopedia Sovietică Moldovenească*.

În domeniul popularizării științei pe prim plan ies cărțile *Pe serpentinele fizicii*, „Cartea Moldovenească”, 1986, prima ediție, și „Știința”, 1992, a doua ediție. Cartea *Pe serpentinele fizicii*, în 1993, a fost inclusă de către Ministerul Învățământului din România în bibliografia suplimentară în sprijinul pregătirii elevilor cu aptitudini pentru studiul fizicii. După care urmează cartea de eseuri astrofizice *Soare, Lună și Luceafăr*, „Hyperion”, 1991, în care stabilește neașteptate punți între fizică și poezie, apoi apare *Universul*, enciclopedie pentru adolescenți, două ediții în limba română, 1998 și 2001, și una în limba rusă *Вселенная*, 2001 (ediții de lux tipărite în Ungaria, primele de acest gen apărute în Republica Moldova), cărți înalt apreciate de elevi. **Alte cărți sau broșuri:** *Sensul vieții și rostul învățaturii* (eseu științifico-filozofic), 2001, 34 p.; *Cosmosul ne cheamă*, editura „Tehnica-Info”, 2013, 122 p.; *Doi brazi viguroși ai fizicii basarabene* (schiță de portret al fizicienilor Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco), editura „Tehnica-Info”, 2013, 80 p. Împreună cu **Mugur Ioan Grigoriță** a fost publicată broșura *Elanul tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici, ctitorul unei citadele științifice la Nistru*, biblioteca IDIS „Viitorul”, 2015, 36 p.

O atenție deosebită a fost acordată noilor achiziții ale științei: *De la „Vega” la „Phobos”* (1988); *Cernobâlul – o rană sângerândă a omenirii* (1994); *Vești de pe frontul științei* (1997); *Fizicienii în prag de mileniu* (1997); *Cunoașterea lumii prin prisma perpetuării vieții* (1997, 1998); *Viteza superfotonică – mașină a timpului* (1997); *Terra la Roentgen* (1984, 1998, 2003); *Sensul vieții și rostul învățaturii (eseu astrofizic)* (1999, 2000, 2001); *Pro știință, pro cultură* (2003); *Fizica – pâinea noastră cea de toate zilele* (2003); **fenomenelor cosmice:** *Enigma meteoritului Tungus* (1975); *Aspirator cosmic (găurile negre)* (1977); *Oaspeți cosmici (neutrinii)* (1978); *Cometa Halley* (1984); *Soare, Lună și Luceafăr. Eseuri astrofizice* (1991); *Corpuri meteorice* (1996); *Doi luceferi* (1996); *Calea Lactee* (1996); *Buricul Pământului* (1996); *Luci, Soare, luci (eclipsa)* (1999); *Universul ca măsură a Omului* (2000); **fenomenelor din natură:** *De ce pocnește biciul* (1997); *Ab Ovo (Ce a învățat omul de la ou)* (1997, 2003); *Roua și bruma* (1997, 2003); *De ce scârție zăpada? De ce trosnesc copacii la ger? De ce pocnesc lemnele în foc?* (2003); *Cum se formează țurțurii* (2004);

Licuricii (2004); *Curcubeul* (2005); **problemelor de interferență între fizică și literatură**: *Cometa de la 1811, zborul doamnei Blanchard și Gheorghe Asachi* (1985, 1987); *Interferență între fizică și literatură* (1996); *Energia potențială și caprele Irinucăi* (1997, 2004); *Norii lui Creangă* (1997); *Picătura ploii piatra găurește* (Dimitrie Cantemir) (1998, 2004); *Funea de tei cu vreme marmurile despică* (Dimitrie Cantemir) (1997, 2004); *O interpretare fizico-umoristică a unor proverbe românești* (1999, 2004).

O bună parte din articole sunt consacrate făuritorilor fizicii și astronomiei moderne: Albert Einstein (1879-1955), Ernest Rutherford (1871-1937), Niels Bohr (1885-1962), Tiho Brahe (1546-1601), Isaac Newton (1643-1727), Edmund Halley (1656-1742), P.L. Kapița (1894-1984), Frederic Joliot-Curie (1900-1968), L.D. Landau (1908-1968), Iuri Gagarin (1934-1968). Au fost realizate interviuri cu personalități celebre ale științei, printre care se numără laureații Premiului Nobel Aleksandr Mihailovici Prohorov (1916-2002), Vitalie Ghinsburg (1916-2009) și George Palade (1912-2008), directorul Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna academicianul Nikolai Nikolaevici Bogoliubov (1911-2004), cosmonautul Dumitru Dorin Prunariu (1952). A scris despre mari personalități ale științei și culturii naționale: academicienii Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco (1928), Sergiu Rădăuțanu (1926-1998), Dumitru Ghițu (1931-2008), astronomii Eugeniu Grebenicov (1932-2013) și Nicolae Donici (1874-1960), scriitorii Gheorghe Asachi (1788-1869), Grigore Vieru (1935-2009), Serafim Saka (1935-2011), Alexandru Gromov (1925-2011) și Claudia Partole (1955), traducătorul norvegian Erling Schøller, pictorii Glebus Sainciuc (1919-2012) și Mihail Grecu (1916-1998), actorul și regizorul Valeriu Cupcea (1929-1989), inginerul Eugen Holban (1920-2015), fizicienii Mihai Marinciuc (1938-2011), Grigore Dohotaru (1946-1995), informaticianul Gheorghe Bostan (1944-2005), medicul Alexei Cârlig (1944) ș.a.

Cărțile și articolele scrise au priză la cititori. Despre acest lucru au scris sau au vorbit mai mulți autori: acad. Petru Soltan, doctorul habilitat Dumitru Batâr, scriitorul Alexandru Gromov, ziaristul Vasile Malanețchi, inginerul Andrei Dumbrăveanu, matematicianul Florentin Smarandache (SUA).

Autor a peste 300 de eseuri și articole sociale, de atitudine

Aici pot fi evidențiate cărțile și articolele consacrate deportărilor: *Cămașa de oțel* (meditații asupra scrisorilor părintelui trimise dintr-un lagăr de exterminare de la Kolâma) (1997, Baia Mare) și *Cocoșul s-a întors acasă* (2013), *Reve-*

dere după 37 de ani (poveste basarabeană despre Grigore și Irina Ghindă) (1995); *Scrisorile de la Kolâma care mi-au încălzit sufletul* (1995); *Basarabia în GULAG* (1995); *Holocaustul basarabean* (1996), **articolele dedicate unor fenomene sau evenimente culturale**: *La Bojdeuca din Țicău* (1987); *Mai spune-ne ceva, Nichita!* (Stănescu) (1992); *Cele șapte zile de acasă* (Zilele Ion Creangă 1992, Humulești) (1993); *Motive crengiene și nu numai* (1995); *O poezie de Tatiana Gălușcă* (2000), **articolele despre frumusețea și trăinicia limbii române, în apărarea ei**: *Scrisoare deschisă (referitor la trecerea scrisului la grafia latină)* (1988); *Cea mai puternică armă a românilor basarabeni* (1990); *Verbul matern sau încălzirea sufletului* (1993); *Povestea limbii e o poveste fără sfârșit* (1995); *Limba română este mama mea* (1996); *Frumusețele limbii române m-au ademenit* (de vorbă cu Erling Schøller) (1998); *Oare cât va dura drama limbii române în Basarabia? (Procuratura Generală încearcă să intre în Casa Științei cu cizme și tunică stalinistă)* (2000); *În concordanță cu adevărul științific* (hotărârea CSA referitor la includerea glotonimului *limba română* în Constituția Republicii Moldova) (2000), **articolele de atitudine**: *În așteptarea lui Godot* (sau problemele noastre, cele de toate zilele) (1998); mai recent, broșura *Binele și răul* (2016), precum și cele cuprinse în rubricile *Florile de câmp și ciulinii vieții* și *Mozaic din viața noastră*.

Modele umane urmate în viață și cercetare

În activitatea științifică i-am avut în calitate de model, în primul rând, pe părinții mei Maxim și Alexandra Holban (dragostea de muncă, conștiințiozitatea, comportamentul etic...), pe frații gemeni academicienii Vsevolod și Stanislav Moscalenco, oameni muncitori, onești, care toată viața slujesc cu credință științei. Acasă la Sveatoslav Moscalenco am văzut masa de scris la care lucrează încă de pe când era student, ea are gropi săpate de coate. Cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani, Vsevolod Moscalenco fiind întrebat ce și-ar dori, a răspuns scurt și clar: „Toată viața mi-am dorit un singur lucru, să am o cămașă curată și cinstea nepătată.”

Atitudinea responsabilă, până la sacrificiu, față de adevărul științific – am însușit-o și de la profesorii universitari Anatol Casian (Chișinău), P.M. Tomciuk (Kiev), și Alexandru Glodeanu, ex-director al Institutului de Fizică de la București. Respectul față de cuvântul scris l-am deprins de la directorul Institutului de Fizică Aplicată al AȘM, academicianul Boris Lazarenko (1910-1979), față de limba română de la reputatul lingvist Valentin Mândăcanu (1930-2012) și de la neîntrecutul, în această privință, scriitor Alexandru Gro-

mov (1925-2011). M-a încântat logica de fier a scriitoarei, doctor în biologie, Lidia Istrate (1941-1997), a scriitorului Serafim Saka (1935-2011). M-a impresionat la culme duhul puternic al firavului poet Grigore Vieru, care-și trăgea seva scrisului din „rădăcina de foc” a neamului, al cărui crez l-am citit în august 1989 în cartea de impresii a vizitatorilor din „mitutica” bisericuță a familiei Eminescu de la Ipotești, crez care mi s-a întipărit adânc în inimă: „Cei care au o căsuță, au și o biserică, / Cei care au o biserică, au și un neam, / Cei care au un neam eminesc, / Se vor scâlda în izvoarele veșniciei.” După citirea acestor cuvinte răscolitoare de suflet, mi-am zis: „Privește în ochii lui Grigore Vieru și ai să-l vezi pe Eminescu”, lucru care ulterior l-am și făcut. Am rămas înmărmurit în fața gândirii geniale a Laureatului Premiului Nobel George Palade (1912-2008). M-au copleșit prin cunoștințele lor din domeniul literaturii române profesorii ieșeni Constantin Ciopraga (1916-2009), Gavril Istrate (1914-2013) și Alexandru Husar (1920-2009), de asemenea, scriitorul norvegian de origine daneză Erling Schøller, care a tradus din operele lui Creangă și Bлага în norvegiană și daneză. Mi-a servit de model de închinare la părinți, bunici, strămoși baștină, Patrie „Eugen Holban de la Paris” (1920-2015). Datorită strădaniei Domniei Sale liceul din Cărpineni poartă numele părintelui său „Ștefan Holban”, membru al Sfatului Țării. Rămășițele pământești ale lui Eugen Holban au parcurs în 2015 ultimul drum, Paris – Chișinău – Cărpineni, și au fost date pământului în curtea bisericii din Cărpineni, alături de cele ale bunicului său Ciprian, lucruri impresionante pentru mine. Mi-a plăcut bunătatea țăranului Grigore Leahu, din Băcioi, care, grăjdar fiind, încredința copiilor (inclusiv și mie) cei mai blânzi cai, ca să-i ducă (bineînțeles, călare) la adăpat și păscut. Un respect deosebit i-am purtat țăranului deștept și muncitor Andrei Donciu (1922-2004), adevărat academician al pământului și om cu demnitate. Ar mai fi de adăugat și alte nume frumoase pe care le port în suflet, dar ne vedem nevoiți să ne limităm la acestea.

Mi-a plăcut în viață să văd cum cresc oamenii, vorba lui Confucius: Alexei Cârlig, Mihai Cimpoi, Petru Soltan, Ion Hadârcă, Nicolae Esinencu, Nicolae Dabija, Valeriu Canțer...

Activitatea de muncă

Angajat în câmpul muncii de circa 50 de ani.

25 ianuarie 1967 – 1 noiembrie 1993, laborant superior, stagiar, inginer superior, cercetător științific inferior, cercetător științific superior, Institu-

tul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei. (Notă: sectorul în care am activat la început se afla în cadrul Institutului de Matematică al AȘM.)

17 iunie 1968 – 31 decembrie 1968, serviciul militar în Armata Sovietică.

1 noiembrie 1993 – până în prezent funcționar public la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA) (la început Comisia Superioară de Atestare), prin transfer.

1 noiembrie 1993 – 28 ianuarie 1999, șef, Secția științe fizico-matematice și tehnice, Comisia Superioară de Atestare a Republicii Moldova (CSA).

28 ianuarie 1999 – 14 ianuarie 2005, secretar științific, Comisia Superioară de Atestare a Republicii Moldova (numit prin Hotărârea Guvernului nr. 52, din 27 ianuarie 1999, și reînnoit prin Hotărârea Guvernului nr. 112, din 7 februarie 2003), membru al Prezidiului și al Plenarei CSA.

20 martie 2002, prin Dispoziția Guvernului nr. 22-d din 20.03.2002 se conferă gradul de calificare: rangul II, consilier de stat de clasa I.

2003 – până în prezent, cercetător științific superior prin cumul (redactor-șef al revistei *Fizica și tehnologiile moderne*) în cadrul Institutului de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „Dumitru Ghițu”.

14 ianuarie 2005 – până la 16 ianuarie 2009, secretar științific al Consiliului Național pentru Atestare și Acreditare (CNAA), numit prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2075-III din 3 noiembrie 2004 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 205-207 (1559-1561) din 12 noiembrie 2004, art. 916) și conform Hotărârii Guvernului nr. 14 din 10 ianuarie 2005 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 5-12 (1604-1611) din 14 ianuarie 2005, art. 62).

16 ianuarie 2009 – 12 octombrie 2009, specialist principal CNAA.

17 octombrie 2009 – 30 iunie 2012, șef, Direcția politici și monitorizare doctorat, CNAA.

1 iulie 2012 – până în prezent, consultant principal, Direcția politici și monitorizare doctorat, CNAA.

1 noiembrie 2012 – până în prezent, cercetător științific superior prin cumul în cadrul Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI).

Activitatea editorială

1969-1974, membru al Comisiei de experți în domeniul fizicii la *Enciclopedia Sovietică Moldovenească* (și autor al 14 articole).

1976-1980, responsabil de primirea și pregătirea articolelor pentru Colegiul de redacție al revistei *Buletinul Academiei de Științe a RM*, seria științe fizico-matematice și tehnice.

1977-1979, secretar responsabil la culegerile de articole științifice *Fizica semiconductorilor cristalini și amorfi*, Editura „Știința”, 1977, *Semimetale și semiconductori cu bandă îngustă*, Editura „Știința”, 1979.

1993-1997, redactor-șef adjunct al *Revistei de fizică*.

1999-2016, în diferiți ani, membru al Colegiului de redacție al revistei de fizică *Evrika!*, Brăila (1999 – până în prezent) și al revistei *Cygnus*, Suceava (2004). Responsabil pentru editarea revistei *Intellectus* din partea Comisiei Superioare de Atestare a Republicii Moldova (Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare) și membru al Consiliului științific al revistei *Intellectus* (2009 – până în prezent).

2003, a fost pregătit și editat prospectul *Comisia Superioară de Atestare*.

2003 – până în prezent, redactor-șef al revistei *Fizica și tehnologiile moderne*.

Activitatea legislativă (normativă)

Cu spirit de inițiativă și activitate organizatorică prodigioasă am luat parte la procesul de devenire a sistemului național de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării și de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice.

Contribuții însemnate la:

Pregătirea variantei inițiale a *Concepției Academiei de Științe a Republicii Moldova*, anii 1991-1993 (în grupul condus de acad. Teodor Furdui), și a *Legii învățământului* a RM (sub conducerea viceministrului Învățământului și Științei dr. hab. Anatol Rotaru).

Elaborarea *Statutului Societății Fizicienilor din Moldova* (1992).

Pregătirea *Regulamentului privind funcționarea instituției de experți a CSA* (1999), precum și a altor acte normative ale CSA.

Elaborarea *Regulamentului Prezidiului Comisiei Superioare de Atestare* a Republicii Moldova, *Ordinii formării consiliilor științifice specializate*, a altor acte normative ale CSA.

Elaborarea *Hotărârii Guvernului* pentru modificarea *Regulamentului cu privire la pregătirea cadrelor științifice* (Hotărârea Guvernului nr. 708 din 17 iulie 2000).

Elaborarea *Hotărârii Guvernului nr. 592 din 25 iunie 1999 și nr. 531 din 6 mai 2003 Cu privire la structura și regulamentul Comisiei Superioare de Atestare a Republicii Moldova.*

Participare la procesul de armonizare a *Legii învățământului* și a actelor normative ale CSA (împreună cu dr. hab. Veaceslav Perju, consilier al președintelui Comisiei Parlamentare pentru Știință Gheorghe Duca).

Elaborarea Statutului revistei *Fizica și tehnologiile moderne* (2002).

Elaborarea *Regulamentului cu privire la conferirea gradelor științifice și titlurilor științifice și științifico-didactice în Republica Moldova* (aprobat prin Hotărârea Plenarei CSA din 26 iunie 2003).

Elaborarea *Regulamentului cu privire la recunoașterea și echivalarea actelor de înaltă calificare științifică și științifico-didactică obținute în străinătate* (Hotărârea Guvernului nr. 472 din 6 mai 2004).

Pregătirea proiectului *Nomenclatorului cu specialități științifice al Republicii Moldova* (Hotărârea Guvernului nr. 1025 din 14 septembrie 2004), în limbile română, rusă și engleză.

Elaborarea *Regulamentului privind organizarea și desfășurarea doctoratului și postdoctoratului* (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 914 din 26 august 2005), multe poziții ale cărora și-au găsit reflectare în *Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova.*

Elaborarea în cadrul Ministerului Educației, Tineretului și Sportului (Dispoziția nr. 687 din 11 octombrie 2005) a *Codului de legi în domeniul învățământului.*

Participarea în cadrul Ministerului Învățământului, Tineretului și Sportului la discutarea *Regulamentului cu privire la învățământul postuniversitar specializat.*

Elaborarea unui proiect al *Regulamentului privind organizarea și desfășurarea doctoratului și postdoctoratului* în concordanță cu Procesul de la Bologna și Principiile Salzburg (2010).

Elaborarea *Regulamentului privind abilitarea cu dreptul de conducător (consultant) de doctorat (postdoctorat)* (aprobat prin Hotărârea Comisiei de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice a CNAA nr. AT 2/6 din 31 martie 2011).

Activități manageriale

În calitatea de șef al secției CSA, am supravegheat activitatea a 14 consilii științifice specializate și a trei comisii de experți (1993-1999), asigurându-le cu documentația necesară.

În calitatea de secretar științific al CNAA (CSA) (1999-2009), am dirijat activitatea aparatului executiv al CNAA (CSA), am coordonat procesul de pregătire și perfecționare a actelor normative, a altor instrucțiuni și documente ale CNAA, inclusiv alcătuirea agendei și a proiectelor de documente pentru ședințele Comisiei de acreditare și Comisiei de atestare (în perioada 1999-2004 pentru ședințele Prezidiului și Plenarei CSA), de asemenea, alcătuieam procesele-verbale, hotărârile, ordinele și dispozițiile CNAA (CSA), dispozițiile de plată ale membrilor comisiilor de experți, întrețineam relații de lucru cu secțiile Guvernului și cu subdiviziunile ministerelor și departamentelor antrenate în activitatea de pregătire și atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice, țineam la control funcționarea și perfecționarea băncii de date privind potențialul științific al Republicii Moldova, eram responsabil de elaborarea modelelor de diplome (de doctor habilitat și de doctor în științe), de atestate (de profesor universitar, profesor cercetător, conferențiar universitar, conferențiar cercetător), în română și engleză, a certificatului de recunoaștere și echivalare a gradelor științifice și a titlurilor științifice și științifico-didactice obținute în străinătate, precum și a certificatului de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării (1999-2005), organizam tipărirea acestora. Împreună cu președintele CNAA, semnam diplomele, atestatele și certificatele eliberate de CNAA, suplimentar îndeplineam și funcția de șef al serviciului de personal, fiind cel care a implementat noile carnete de muncă la CNAA. La sfârșit de an, întocmeam raporturile anuale de activitate ale CNAA și alcătuieam planurile de activitate pentru anul viitor. Am introdus elemente inovatoare privind perfecționarea sistemului de pregătire și atestare a cadrelor științifice de înaltă calificare din republică.

În calitatea de vicepreședinte al **Societății Fizicienilor din Moldova**, am pregătit întregul set de acte necesare constituirii și înregistrării Societății, asigurând-o cu toate atribuțiile necesare activității (1993).

În calitate de redactor-șef, am pregătit Statutul revistei *Fizica și tehnologiile moderne* și am înregistrat-o la Ministerul Justiției (2003).

Activitatea socială

1971-1989. Timp de 17 ani am fost autor al emisiunii radiofonice lunare pentru elevi *Fizica în jurul nostru*, autor a trei spectacole radiofonice: despre Johannes Kepler (1571-1630), Konstantin Țiolkovski (1857-1935) și Giordano Bruno (1548-1600).

22 noiembrie 1987. Am adresat o scrisoare Prezidiului AȘM în care am solicitat: 1) să se scrie pe frontispiciul blocului principal al AȘM cuvintele inspirate ale lui Dimitrie Cantemir „Știința – făclia adevărului este”; 2) de a însoți articolele publicate în revistele științifice ale AȘM de o adnotare în limba română, ca astfel savanții să contribuie la famializarea cu terminologia științifică națională. A se vedea și *Moldova socialistă*, nr. 145, 17 iunie 1988.

1987. Am lansat ideea creării la Chișinău a unui centru de studii eminesciene, idee realizată mai târziu de Mihai Cimpoi. A se vedea *Printre metafore și poezie*. În *Cartea poeziei- 1987*, Chișinău, Ed. „Literatura Artistică”, 1987, p. 135-143.

1988. În timpul „perestroikăi” gorbacioviste, am semnat împreună cu alți 65 de intelectuali o scrisoare deschisă adresată conducerii Republicii Moldova privind revenirea scrisului în Republica Moldova la grafia latină și decretarea limbii române drept limbă oficială a republicii (a se vedea *Învățământul public*, nr. 77, 17 septembrie 1988).

1989. M-am pronunțat, împreună cu alți fizicieni, pentru acordarea titlului de academician vestitului fizician Sveatoslav Moscalenco: *Personalitate distinsă (în susținerea savantului Sveatoslav Moscalenco)*. *Învățământul public*, nr. 13, 11 februarie 1989; *Народное образование*, nr. 13, 11 februarie 1989.

1990. Am lansat ideea conferirii titlului de academician al AȘM ilustrilor scriitori Grigore Vieru și Ion Druță: *Părerea mea (referitor la conferirea titlului de academician scriitorilor Grigore Vieru și Ion Druță)*. *Moldova suverană*, nr. 275-276, 24 noiembrie 1990.

1990. Am contribuit la publicarea poeziilor unui grup de elevi basarabeni în revista profesorilor și elevilor Liceului industrial nr. 1 din Focșani, *Preocupări*, nr. 27, 1990, p. 22-25.

1993. M-am pronunțat în apărarea lui Ilie Ilașcu: „*Cei ce-și îndeplinesc datoria nu se tem de moarte*” (*Ion Agârbiceanu*). *Literatura și arta*, 16 decembrie 1993.

1992-2003. Membru al Prezidiului Societății „Limba Noastră cea Română”.

1993-2003. Vicepreședinte al Societății Fizicienilor din Moldova.

1992-1996. Membru al Senatului Asociației Oamenilor de Știință și Cultură.

1996. M-am pronunțat în favoarea studierii religiei în școală: *Mă pronunț în favoarea studierii religiei în școală*. Flux, nr. 21 (52), vineri, 24 mai 1996.

1998. Am lansat ideea de a restabili tronsonul de cale ferată Chișinău – Căinari (de a desfunda tunelul de la Bălțați, pentru a facilita trecerea trenurilor din nordul spre sudul Republicii Moldova direct, evitându-se trecerea pe la Tighina, ocupată de separatiști, idee pusă în discuție de Guvern. Lucru realizat în 2005. A se vedea *Trenule, mașină mică, unde o duci pe Moldovică?* (referitor la desfundarea tunelului de la Bălțați). *Literatura și arta*, nr. 33 (2765), 13 august 1998.

2000. În conformitate cu Hotărârea nr. 12.7 din 5 februarie 2000 a Federației Sindicatelor din Serviciile Publice din Republica Moldova (SINDASP), am fost inclus în grupul de lucru al Federației SINDASP și am participat la negocierile cu Guvernul și Parlamentul Republicii Moldova.

2002. Am contribuit esențial la elaborarea catalogului expoziției *Omul și Cosmosul*, consacrat aniversării a 40 de ani de la primul zbor al omului în Cosmos, Iurii Gagarin, 12 aprilie 1961. Alcătuitori: Raisa Melnic, Lilia Zaporjan, consultant științific: Ion Holban. Chișinău, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2002, 35 p.

2002. M-am pronunțat pentru predarea în școală a obiectului „Istoria românilor”: *Declarație a Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă din Republica Moldova (în apărarea obiectului „Istoria românilor”)*.

2014. Am participat la Forul *Itinerarul european al Republicii Moldova – destin istoric, destin național* (Chișinău, 17 noiembrie 2014) și am semnat *Apelul* adresat de For cetățenilor Republicii Moldova, cu îndemnul de a vota partidele care au ales calea europeană de dezvoltare.

Distincții, premii, diplome și mențiuni

Pentru munca conștiincioasă depusă pe întreg parcursul vieții, spiritul analitic, critic, creativ în orice activitate, capacitatea de a privi lucrurile globale și contribuțiile însemnate aduse la promovarea științei în viața Republicii Moldova, am fost menționat cu distincții, premii, diplome și mențiuni.

1971-2016. Diplome de merit în diferiți ani al mai multor reviste și ziare din Republica Moldova (*Literatura și arta, Moldova suverană, Tinerimea Moldovei*).

1973. Diploma Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM, 12 decembrie 1973.

1980. Diploma de Onoare a Comitetului de Stat pentru Televiziune și Radiodifuziune a Sovietului Miniștrilor RSSM, 1980, pentru emisiunea *Fizica în jurul nostru*.

1986. Diploma de Onoare a Prezidiului Academiei de Științe a RM, 1986, și Diploma de gradul I a Societății „Știința”, 1986, pentru cartea *Pe serpentinele fizicii*.

1992. Premiul Prezidiului Academiei de Științe a RM, 1992, pentru ciclul de lucrări *În lumea științei și a poeziei*.

1999. Premiul Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret pentru cartea *Universul: enciclopedie pentru adolescenți*, Salonul de Carte, Chișinău, 1999.

2002. Premiul Prezidiului Academiei de Științe a Republicii Moldova, 2002 (Hotărârea Prezidiului AȘM, nr. 25 din 25 martie 2002), pentru enciclopediile *Universul și Вселенная*.

2008. Titlul de Cetățean de Onoare al comunei Băcioi, acordat prin Decizia Consiliului Comunei Băcioi din 10 octombrie 2008, nr 6/22.

2012. Medalia *Meritul civic*, acordată prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 417-VII din 21 decembrie 2012 (brevet nr. 05466, însemnul nr. 03335); 872, nr. 273-279 (4311-4317) din 28 decembrie 2012, p. 7.

BIBLIOGRAFIE

I. LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE

Ediții aparte de autor și în colaborare

1966

1. Residual Interaction in Nuclei / Z. Bochnacki, I.M. Holban, I.N. Mikhailov ; Объед. ин-т ядер. исслед. – Dubna, 1966.– 26 p. – (Preprint / ОИЯИ ; Е4-3034). – În limba engl.

1974-1979

2. Расчет гальваномагнитных коэффициентов в кристаллах висмута в случае непараболической неэллипсоидальной модели (слабые магнитные поля) : Реф. / И.М. Голбан. – Кишинев, 1974. – 29 с. – Деп. в ВИНТИ СССР 28.11.1974, № 3043-74. – Реферат опубли. в РЖ „Физика”, 1975, № 5, ref. 5E973.
3. Кристаллические и стеклообразные полупроводники : [сб.] / АН МССР, Ин-т приклад. физики ; ред.-кол. : С.И. Радауцан, Д.В. Гицу, В.Ф. Житарь (и др.) ; отв. секретарь : И.М. Голбан. – Кишинев : Штиинца, 1977. – 236 с.
4. Полуметаллы и узкозонные полупроводники : [сб.] / АН МССР, Ин-т приклад. физики ; ред.-кол. : С.И. Радауцан, Д.В. Гицу, А.М. Андриеш (и др.) ; отв. секретарь : И.М. Голбан. – Кишинев : Штиинца, 1979. – 220 с.

1982

5. Исследование явлений переноса в кристаллах типа висмута : Автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. физ.-матем. наук : 01.04.10 / И.М. Голбан ; АН МССР, Ин-т приклад. физики. – Кишинев, 1982. – 24 с.
6. Явления переноса в полуметаллах в диффузионном приближении / Д.В. Гицу, И.М. Голбан, В.Г. Канцер. – Кишинев, 1982. – 51 с. – (Препринт / АН МССР, Ин-т приклад. физики).

1983-1984

7. Явления переноса в висмуте и его сплавах / Д.В. Гицу, **И.М. Голбан**, В.Г. Канцер, Ф.М. Мунтяну. – Кишинёв : Штиинца, 1983. – 266 с. : ил.
8. Акустические волны в анизотропных кристаллах висмута сурьмы и мышьяка / **И.М. Голбан**, Д.В. Гицу. – Кишинев, 1984. – 58 с. – (Препринт / АН МССР, Ин-т приклад. физики).

1987-1989

9. Анизотропное рассеяние носителей заряда на акустических фонах в висмуте, сурьме и мышьяке / **И.М. Голбан**. – Кишинёв, 1987. – 5 с. – (Препринт / АН МССР, Ин-т приклад. физики).
10. Комплексная информационная система „Кристалл” : Информ. листок / В.С. Арнаут, М.Е. Вексельман, **И.М. Голбан**. – Кишинев, 1987. – [2 с.]. – (Наука – производству).
11. Рассеяние носителей заряда на межзонных фонах в висмуте / **И.М. Голбан** ; под. ред. Украинского физического журнала. – Киев, 1988. – 8 с. – Деп. в ВИНТИ СССР, 27.04.88, № 3276 В88.
12. О механизмах рассеяния носителей заряда в полуметаллах VB группы / **И.М. Голбан**. – Кишинёв, 1989. – 32 с. – (Препринт / АН МССР, Ин-т приклад. физики).

1991-1992

13. Получение монокристаллов TlSbS₂ с заданными параметрами и создание на их основе детекторов ионизирующего излучения для экологической диагностики окружающей среды : Raport șt. / **Ion Holban**, N.S. Popovici, I.N. Grinceșin, D.D. Codița ; Acad. de Șt. a Moldovei, Inst. de Fizică Aplicată. – Chișinău, 1991. – 40 p.
14. Elaborarea ansamblului complex de măsurători și determinarea parametrilor fizici ai detectoarelor de radiații ionizante : Raport șt. / **Ion Holban**, N.S. Popovici, I.N. Grinceșin, D.D. Codița ; Acad. de Șt. a Moldovei, Inst. de Fizică Aplicată. – Chișinău, 1992. – 27 p.

2001

15. Sensul vieții și rostul învățaturii / **Ion Holban**. – Chișinău : Centrul Editorial Poligrafic „ULIM”, 2001. – 36 p. – ISBN 9975-920-35-7.

2011

16. Система подготовки научных кадров в Республике Молдова и ее модернизация в контексте интегрирования в европейское научно-образовательное пространство / Валериу Канцер, **Ион Холбан** ; Междунар. симпоз. „Перемещение центров науч.-технолог. активности на европ. пространстве и межстрановая мобильность ученых и специалистов: соврем. тенденции” (19-23 октября 2011, г. Киев, Украина). – [Киев, 2011]. – 16 с.

2014

17. Cadrul metodologic pentru evaluarea proiectelor și programelor de cercetare-dezvoltare în Republica Moldova: propunere preliminară / colectiv de cercet. : Ig. Cojocaru, Gh. Cuciureanu, N. Țurcan, A. Roșca, E. Ungureanu, V. Minciună, **I. Holban**, R. Cujba, I. Badîr, V. Botnaru, L. Bujor, Ir. Cojocaru, I. Bolun, M. Grecu, A. Rusu, S. Mihalachi, T. Roșca ; Acad. de Șt. a Moldovei, Inst. de Dezvoltare a Soc. Inform. – Ch. : Inst. de Dezvoltare a Soc. Inform., 2014. – 56 p. – Bibliogr.: p. 53-54 (40 tit.). – ISBN 978- 9975-3020-1-2.
18. Indicatori Cercetare-Dezvoltare, 2020 : Studiu privind asigurarea suportului metodologic pentru monitorizarea indicatorilor Strategiei de Cercetare-Dezvoltare a Republicii Moldova până în anul 2020 / I. Badâr, V. Botnaru, L. Bujor, Ig. Cojocaru, Ir. Cojocaru, Gh. Cuciureanu, R. Cujba, Cr. Cotun, E. Lemeș, V. Rusanovschi, A. Mustață, M. Guzun, L. Friptuleac, A. Rusu, M. Grecu, E. Ungureanu, **Ion Holban**, S. Mihalachi, V. Minciună, A. Roșca, T. Roșca, N. Țurcan, E. Cazacu ; Inst. de Dezvoltare a Soc. Inform. al AȘM. – Chișinău, 2014. – 72 p. – ISBN 978-9975-3020-0-5.
19. Vectorul european de dezvoltare a Republicii Moldova : Conștientizare și alegere / Ion Holban ; Inst. pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale. – [Chișinău], 2014. – 19 p. – (Biblioteca IDIS „Viitorul”). – Bibliogr.: 22 tit.

2015

20. Elanul tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici, ctitorul unei citadele științifice la Nistru / **Ion Holban**, Mugur Ioan Grigoriță ; Inst. pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale. – [Chișinău], 2015. – 36 p. – (Biblioteca IDIS „Viitorul”).

Publicații științifice în culegeri și seriale

1967

21. Residual Interaction in Nuclei / Z. Bochnacki, I.M. Holban, I.N. Mikhailov // Nuclear Physics (Olanda). – 1967. – Vol. A97, Nr 1. – P. 33-51. – În limba engl.

1972

22. О предравновесном испускании частиц из сильновозбужденных атомных ядер / И.М. Голбан, К.К. Гудима // VIII Конференция молодых ученых Молдавии : Тез. докл. / Акад. Наук МССР ; ЦК ЛКСМ. – Кишинев : Штиинца, 1972. – С. 98-99.

1976

23. Зависимость термодинамических параметров свободных носителей в полупроводниках от закона дисперсии / И.М. Голбан // Полупроводниковые материалы и их применение. – Кишинев, 1976. – С. 73-81.

1977

24. Гальваномагнитные коэффициенты в кристаллах типа n-PbTe при различных законах дисперсии / И.М. Голбан // Кристаллические и стеклообразные полупроводники. – Кишинев, 1977. – С. 85-89.
25. Зависимость гальваномагнитных коэффициентов в кристаллах типа висмута от закона дисперсии / И.М. Голбан // Кристаллические и стеклообразные полупроводники. – Кишинев, 1977. – С. 69-85.

1978

26. Температурная зависимость кинетических параметров в кристаллах висмута / Д.В. Гицу, И.М. Голбан // Теоретические и экспериментальные исследования сложных полупроводниковых соединений. – Кишинев, 1978. – С. 3-16.

1979

27. Некоторые особенности явлений переноса в полупроводниковых сплавах $\text{Bi}_{1-x}\text{Sb}_x$ ($0,07 < x < 0,22$) в сильных магнитных

- полях / Д.В. Гицу, **И.М. Голбан**, Ф.М. Мунтяну, М.И. Ону, А.И. Руссу // Всесоюзная конференция „Тройные полупроводники и их применение” : Тез. докл. – Кишинев, 1979. – С. 183-184.
28. Расчет кинетических параметров компенсированных сплавов висмута / П.П. Бодюл, **И.М. Голбан**, Е.Ф. Молошник // Полуметаллы и узкозонные полупроводники. – Кишинев, 1979. – С. 76-83.
29. Расчет кинетических параметров носителей заряда в висмуте на основе гальваномагнитных явлений в слабых магнитных полях / **И.М. Голбан** // Полуметаллы и узкозонные полупроводники. – Кишинев, 1979. – С. 83-95.

1980

30. The Thermopower and the Thermomagnetic Power in Arsenic-Antimony Alloys at Low Temperature / D.V. Gitsu, **I.M. Golban**, A.I. Makeichik, F.M. Muntyanu, M.I. Onu // Physica Status Solidi (b). – 1980. – Vol. 100, Nr 2. – P. 401-406. – În limba engl.
31. Зависимость статистических и термодинамических параметров носителей заряда в висмуте от температуры и закона дисперсии / Д.В. Гицу, **И.М. Голбан** // Известия АН МССР : Сер. физ.-техн. и мат. наук. – 1980. – № 3. – С. 75-78.
32. Кинетические коэффициенты в полуметаллах типа висмута / **И.М. Голбан**, С.Л. Королюк, И.И. Пинчук // Полупроводники с узкой запрещенной зоной и полуметаллы : Материалы 5-го Всесоюз. симп. – Львов, 1980. – Часть I. – С. 237-238.

1981

33. Зависимость теплоемкости носителей заряда в висмуте от легирования / **И.М. Голбан** // Известия АН МССР : Сер. физ. -техн. и мат. наук. – 1981. – № 1. – С. 80-81.
34. К теории гальвано- и термомагнитных явлений в кристаллах типа висмута : [Реферат] / **И.М. Голбан**, В.Г. Канцер, И.И. Пинчук // II-ая летняя школа по актуальным вопросам физики полуметаллов и узкозонных полупроводников (Тирасполь, 26-29 авг. 1981 г.) : Программа. – [Тирасполь, 1981]. – С. 6.

35. Определение постоянных потенциала деформации в висмуте / И.М. Голбан // Известия АН МССР : Сер. физ.-техн. и мат. наук. – 1981. – № 3. – С. 80-81.

1982

36. Investigation of Transport Coefficients in Semimetals by the Variational Method. I. General Solution of the Problem / D.V. Gitsu, **I.M. Golban**, V.G. Kanțer // Physica Status Solidi (b). – 1982. – Vol. 112, Nr 2. – P. 473-481. – În limba engl.
37. Investigation of Transport Coefficients in Semimetals by the Variational Method. II. Bismuth / D.V. Gitsu, **I.M. Golban**, V.G. Kanțer // Physica Status Solidi (b). – 1982. – Vol. 113, Nr 1. – P. 59-66. – În limba engl.
38. Investigation of Transport Coefficients in Semimetals by the Variational Method. III. Commutational Effect of Magnetothermo-E.M.F. in Bismuth / D.V. Gitsu, **I.M. Golban**, V.G. Kanțer // Physica Status Solidi (b). – 1982. – Vol. 113, Nr 2. – P. 497-501. – În limba engl.
39. Вариационный метод изучения эффектов фононного увлечения в полуметаллах в классических магнитных полях / **И.М. Голбан**, В.Г. Канцер // XXII Всесоюзное совещание по физике низких температур : Тез. докл. – Кишинев, 1982. – Ч. 2. – С. 40-41.
40. Гальвано-термомагнитные явления в полуметаллах типа висмута : Произвольные классические магнитные поля / Д.В. Гицу, **И.М. Голбан**, С.Л. Королюк, И.И. Пинчук // Полупроводниковые материалы для твердотельной электроники. – Кишинев, 1982. – С. 11-26.

1983

41. Кинетические коэффициенты висмута в слабых магнитных полях / **И.М. Голбан**, В.Г. Канцер // Полуметаллы и узкозонные полупроводники под влиянием внешних воздействий. – Кишинев, 1983. – С. 11-26.

1986

42. Расчет гальвано- и термомагнитных коэффициентов сильноанизотропных полупроводников / Д.В. Гицу, **И.М. Голбан** // Тезисы

докладов II-ой Всесоюзной конференции „Материаловедение халкогенидных и кислородосодержащих полупроводников”. – Черновцы, 1986. – Т. 1. – С. 174.

1987

43. Вклад межзонного механизма рассеяния носителей заряда в кинетические коэффициенты висмута / И.М. Голбан // Тезисы докладов III-ей школы по актуальным вопросам физики полуметаллов и узкозонных полупроводников (Тирасполь, 24-30 авг. 1987 г.). – Тирасполь, 1987. – С. 7-8.
44. Кинетические эффекты и электронная структура монокристаллических соединений типа $A^3B^5C_2^6$: Материалы 5-ой Всесоюз. конф. „Тройные полупроводники и их применение” / Л.И. Винокурова, И.М. Голбан, В.Ю. Иванов, В.А. Климова, Д.Д. Кодица, Н.С. Попович. – Кишинев, 1987. – Т. 1. – С. 31.
45. Расчет кинетических коэффициентов полуметаллов VB группы с учетом реальной структуры спектра акустических фононов / И.М. Голбан // Известия АН МССР : Сер. физ.-мат. наук. – 1987. – № 2. – С. 57-60.
46. Учет анизотропии ромбоэдрических кристаллов на рассеяние электронов акустическими фононами / И.М. Голбан // Материалы 5-ой Всесоюзной конференции „Тройные полупроводники и их применение”. – Кишинев, 1987. – Т. 1. – С. 108.
47. Эффект Шубникова-де-Гааза в полупроводниковых соединениях типа $A^3B^5C_2^6$ / Л.И. Винокурова, И.М. Голбан, В.Ю. Иванов, В.А. Климова, Д.Д. Кодица, Н.С. Попович // Тезисы докладов 3-ей школы по актуальным вопросам физики полуметаллов и узкозонных полупроводников, (Тирасполь, 24-30 авг. 1987 г.). – Тирасполь, 1987. – С. 52-53.

1988

48. Комплексная информационно-поисковая система „Кристалл” / В.С. Арнаут, М.Е. Вексельман, И.М. Голбан // Математические исследования : [сб.]. – Кишинев, 1988. – Вып. 104. – С. 2-30.
49. Межзонное рассеяние носителей заряда в сурьме / И.М. Голбан // Известия АН МССР. – 1988. – № 3. – С. 68-69.

50. Определение констант межзонных потенциалов деформации в мышьяке / И.М. Голбан // Физика твердого тела (Москва). – 1988. – Том 30, Вып. 8. – С. 2535–2536.
51. Сопротивление полуметаллов при низких температурах / И.М. Голбан // Полуметаллы и узкозонные полупроводники: [моногр.] / И.М. Голбан, В.Г. Канцер, Н.М. Малкова; под ред.: Д.В. Гицу. – Кишинев, 1988. – С. 6-20.

1989

52. Determination of Deformation Potential Constants of Arsenic / I.M. Golban // Physica Status Solidi (b). – 1989. – Vol. 152, Nr 1. – P. 225-229. – În limba engl.

1991

53. Evoluția noțiunii de timp în opera lui Eminescu / Ion Holban // Revista de lingvistică și știință literară. – 1991. – Nr 4. – P. 25-33.

1992

54. Fenomene de transport în semimetale (Bi, Sb și As) / Ion Holban // Al IV-lea Colocviu Naț. de Fizică și Tehnologia Materialelor Cristaline și Amorfe. – Iași, 1992. – P. 39.

1993

55. A New Computational Method for Simulation of Charge Transport in Semiconductor Radiation Detectors = O nouă metodă computațională de simulare a transportului de sarcină în detectoare semiconductoare de radiații / Holban Ion // Conferința Națională de Fizică, (Constanța, 13-15 oct. 1993). – Constanța, 1993. – P. 54.
56. An Efficient Solution of the Nonlinear System of Equations for Electron Junction in Semiconductors / Ion Holban // Congresul XVIII al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte „Moldova: Opening of its Culture and Science for the West”, (Chișinău, 13-16 iul. 1993). – Chișinău, 1993. – P. 77.
57. Charge Carrier Scattering on Interband Phonons in Bismuth, Antimony and Arsenic / Ion Holban // Congresul XVIII al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte „Moldova: Opening of its Cul-

ture and Science for the West”, (Chişinău, 13-16 iul. 1993). – Chişinău, 1993. – P. 76. – În limba engl.

58. Solution of Certain Nonlinear Bondary Problems for Electron Junction in Semiconductors by Newton-Raphson Method = Rezolvarea unor probleme neliniare ce descriu tranzițiile electronilor prin metoda Newton-Raphson / Ion Holban // Conferința Națională de Fizică, (Constanța, 13-15 oct. 1993). – Constanța, 1993. – P. 54.

1994

59. Determination des caracteristiques physiques de certains detecteurs de radiations ionisees : [raport] / Ion Holban // Conferința „România și românii în știința contemporană = Romania and Romanians in Contemporary Science”, (24-27 mai 1994, Sinaia, România) : Program. – [Sinaia, 1994]. – P. 29. – În limba engl.

1996

60. Evoluția noțiunii de timp reflectată în opera lui Eminescu / Ion Holban // Colocviul Național de Fizică „Evrika!”, ediția a III-a, (Baia Mare, 1-4 mai 1996). – [Baia Mare, 1996]. – P. 211-222.
61. Interferență între fizică și literatură / Ion Holban // Colocviul Național de Fizică „Evrika!”, ediția a III-a, (Baia Mare, 1-4 mai 1996). – [Baia Mare, 1996]. – P. 11-22.

1997

62. Cunoașterea lumii prin prisma perpetuării vieții / Ion Holban // Colocviul Național de Fizică „Evrika!”, ediția a IV-a, (Chişinău, 28-31 mai 1997). – Chişinău, 1997. – Vol. 1. – P. 5-7 ; Literatura și arta. – 1997. – 16 oct. – P. 7.
63. Dimitrie Cantemir și Onisifor Ghibu – două puternice surse de atracție pentru pedagogi / Ion Holban // Limba Română. – 1997. – Nr 1/2. – P. 203-208.
64. On numerical Simulation of Electronic Tranzition in Semiconductors / Ion Holban, Ștefan Novak // Engineering Simulation (Olanda). – 1997. – Vol. 14, Nr 2. – P. 313-323. – În limba engl.

1998

65. Sensul vieții și rostul învățaturii (I-XIII) : [eseu astrofizic] / Ion Holban // Flux : ed. de vineri. – 1998. – 6 noiemb. – P. 7 ; 13 noiemb. – P. 7 ; 4 dec. – P. 7 ; 11 dec. – P. 7 ; 18 dec. – P. 7 ; 25 dec. – P. 7 ; Flux : ed. de vineri. – 1999. – 1 ian. – P. 7 ; 8 ian. – P. 7 ; 22 ian. – P. 7 ; 5 febr. – P. 7 ; 19 febr. – P. 7 ; 26 febr. – P. 7 ; 2 apr. – P. 7 ; Intellectus. – 1999. – Nr 3. – P. 74-80 ; Intellectus. – 2000. – Nr 1. – P. 65-72.

2000

66. Omul de știință Eminescu. Universul, sensul vieții și rostul învățaturii / Ion Holban // Învățământul Universitar din Moldova la 70 ani : Materialele conf. șt.-metodice a U.S.T. (Chișinău, 9-10 oct. 2000). – Chișinău, 2000. – Vol. III. – P. 130-135.

2001

67. Universul, sensul vieții și rostul învățaturii (I-III) / Ion Holban // Literatura și arta. – 2001. – 11 ian. – P. 5 ; 18 ian. – P. 4 ; 8 febr. – P. 5.

2002

68. Unele aspecte ale sistemului filozofic eminescian / Ion Holban // Materialele Colocviului Intern. de Fizică „Evrika!”, ed. a IX-a, (Chișinău, 6-8 iun. 2002). – Chișinău, 2002. – P. 8-13 ; Făclia. – 2002. – 15 iun. – P. 9 ; 22 iun. – P. 6.

2003

69. Semnificația limbii în viziune filozofică eminesciană / Ion Holban // Literatura și arta. – 2003. – 28 aug. – P. 5.
70. Sistemul filozofic eminescian / Ion Holban // Literatura și arta. – 2003. – 16 ian. – P. 4.
71. Sistemul filozofic eminescian prin prisma fizicii / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2003. – Vol. 1, Nr 3. – P. 51-56. – (Filozofie).

2005

72. Opera eminesciană – un veritabil curs de imagistică / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2005. – Vol. 3, Nr 1/2. – P. 92-107 ; Cygnus (Suceava). – 2005. – Nr 3. – P. 1-16.

2009

73. Doctoratul și reproducerea potențialului de cercetare : Secvențe din experiența mondială (I-II) / Valerie Cañter, **Ion Holban** // *Intellectus*. – 2009. – Nr 3. – P. 75-85 ; Nr 4. – P. 59-68.
74. Mesajul Geniului Eminescu către noi, cei de azi / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2009. – 3 sept. – P. 5.

2010

75. Doctoratul și reproducerea potențialului de cercetare (I-IV) : Secvențe din experiența Republicii Moldova / Valerie Cañter, **Ion Holban** // *Intellectus*. – 2010. – Nr 2. – P. 66-75 ; Nr 3. – P. 77-85 ; Nr 4. – P. 72-78 ; *Intellectus*. – 2011. – Nr 1. – P. 64-71.

2011

76. Concepția Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare privind reformarea sistemului de pregătire a cadrelor științifice prin doctorat și postdoctorat din Republica Moldova / Valerie Cañter, **Ion Holban** // *Materialele conferinței științifice „Probleme actuale ale organizării și autoorganizării sistemului de cercetare-dezvoltare în Republica Moldova”, (Chișinău, 2011) / Acad. de Șt. a Moldovei*. – [Chișinău, 2011]. – P. 94-104.
77. Eminescu și criteriile de decizie / Ion Holban // *Colocviul Național de Fizică „Evrika! – Cygnus”, (Bușteni, jud. Prahova, România, 2-4 sept. 2011) : Program*. – [S. l.], [2011]. – P. 6.
78. Eminescu și cultul muncii / Ion Holban // *Intellectus*. – 2011. – Nr 1. – P. 87-96.
79. Opera eminesciană – munte de gândire / Ion Holban // *Colocviul Național de Fizică „Evrika! – Cygnus”, (Bușteni, jud. Prahova, România, 2-4 sept. 2011) : Program*. – [S. l.], [2011]. – P. 6.

2012

80. Conturul sistemului filozofic eminescian văzut prin prisma fizicii / Ion Holban // *Cygnus (Suceava)*. – 2012. – Nr 2. – P. 50-59.
81. Mic sondaj al opiniilor conducătorilor de doctorat față de studiile prin doctorat și post-doctorat / Valeriu Cañter, **Ion Holban** // *CNAA*, 20

- de ani de activitate : Evaluarea și atestarea – chezașia calității în cercetare și învățământul superior. – Chișinău 2012. – P. 136-154.
82. Mic sondaj al opiniilor doctoranzilor față de studiile prin doctorat / Valeriu Canțer, **Ion Holban** // *Intellectus*. – 2012. – Nr 3. – P. 59-66.
83. Pregătirea cadrelor științifice în Republica Moldova în perioada anilor 1993-2011 în oglinda datelor statistice / Valeriu Canțer, **Ion Holban** // CNAA, 20 de ani de activitate : Evaluarea și atestarea – chezașia calității în cercetare și învățământul superior. – Chișinău, 2012. – P. 43-73 ; International Scientific and Practical Conference „Economic Growth in Conditions of Globalization = Materialele Conf. Intern. Șt.-Practice „Creșterea economică în condițiile globalizării. Rolul statisticii în societatea bazată pe cunoaștere”, (Chișinău, October 18-19, 2012) / Institute of Economy, Finance and Statistics. – [Chișinău, 2012]. – Vol. 3. – P. 213-228.
84. Pregătirea doctoranzilor și postdoctoranzilor în domeniul securității informaționale (Specialists Preparing for PhD and DSC Degrees in Information Security) / Valeriu Canțer, Veaceslav Perju, **Ion Holban** // Proceedings of ITSEC 2012. International Conference on Information Technologies and Security 2012, (Chișinău, Republic of Moldova, 15-16 oct. 2012). – [Chișinău, 2012]. – P. 374-382.
85. Sistemul național de acreditare și atestare în evoluție și modernizare / Valeriu Canțer, **Ion Holban** // CNAA, 20 de ani de activitate : Evaluarea și atestarea – chezașia calității în cercetare și învățământul superior. – Chișinău 2012. – P. 11-23.

2013

86. Phenomenon of Twin-Brothers-Physicists Moscalenco in the World and Moldova Science : (Academicians Sviatoslav and Vsevolod Moscalenco at the wise age of 85) / **Ion Holban**, Valeriu Canțer // *Moldavian Journal of the Physical Sciences*. – 2013. – Vol. 12, Nr 3/4. – P. 143-149. – Bibliogr.: 12 tit. – În limba engl.
87. Premiile Nobel și vectorul european / **Ion Holban** // *Fizica și tehnologiile moderne*. – 2013. – Vol. 11, Nr 3/4. – P. 5-8.
88. Studiile doctorale în Republica Moldova în contextul politicilor europene / Valeriu Canțer, **Ion Holban**, Gheorghe Cuciureanu // Proceedings of the 37th Annual Congress of the American Romanian

Academy of Arts and Sciences (ARA) : The University of European Political and Economic Studies „Constantin Stere”, June 04-09, 2013. – [S. l., 2013]. – P. 268-271.

89. Критическая масса в докторантуре: между европейской политикой и местными проблемами / Валериу Канцер, Георге Кучуряну, **Ион Холбан**, Виталие Минчунэ // Наука та наукознавство (Киев). – 2013. – № 3. – С. 63-73.

2014

90. Asigurarea cu resurse umane a cercetării în Republica Moldova: cum răspundem provocărilor / Gheorghe Cuciureanu, **Ion Holban**, Victoria Botnaru // Lucrările ediției a IX-a a Conf. Intern. șt.-practice „Economic growth in conditions of globalization = Creșterea economică în condițiile globalizării”, INCE, (Chișinău, 16-17 oct. 2014). – [Chișinău, 2014]. – Vol. 2. – P. 192-197. – Bibliogr.: 16 tit.
91. Astronomul Nicolae Donici – 140 ani de la naștere : Simpoz. omagial intern., (8 sept. 2014, București) : Lista lucrărilor științifice publicate de astrofizicianul Nicolae Donici / **Ion Holban** // Fizica și tehnologiile moderne. – 2014. – Vol. 12, Nr 3/4. – P. 6-25. – Bibliogr.: 9 tit.
92. Conștientizarea faptului alegerii de către Republica Moldova a vectorului european de dezvoltare / **Ion Holban** // Meridian ingineresc. – 2014. – Nr 1. – P. 11-18. – Bibliogr.: 6 tit.
93. Dezvoltarea durabilă a societății – problema fundamentală a științei Republicii Moldova (I-III) : (probleme, principii, criterii, standarde, date statistice, analize, omologări, opinii) / **Ion Holban**, Cristina Cotun // Intellectus. – 2014. – Nr 1. – P. 59-74 ; Nr 2. – P. 60-73 ; Nr 3. – P. 81-92.
94. Managementul resurselor umane în domeniul CDI – o problemă de prim rang pentru economia Republicii Moldova / **Ion Holban**, Gheorghe Cuciureanu, Igor Cojocar, Cristina Cotun // Lucrările ediției a IX-a a Conf. Intern. Șt.-Practice „Economic growth in conditions of globalization = Creșterea economică în condițiile globalizării”, INCE, (Chișinău, 16-17 oct., 2014). – Chișinău, 2014. – Vol. 2. – P. 226-234. – Bibliogr.: 21 tit.
95. Nicolae Donici – ctitorul unei citadele științifice la Nistru / **Ion Holban** // Simpoz. Intern. „Astronomul Nicolae Donici – 140 de ani de la naștere”, (București, 8 sept. 2014) : Program. – București, 2014. – P. 15.

96. Pe urmele astronomului Nicolae Donici, ctitorul unei citadele științifice la Nistru : Raport / **Ion Holban**, Mugur Ioan Grigoriță // The 5-th Conference of Physicists of Moldova, (Chișinău, 2014, October 22-25). – [Chișinău, 2014]. – P. 96.
97. Pe urmele astronomului Nicolae Donici / **Ion Holban**, Mugur Ioan Grigoriță // Simpoz. Intern. „Astronomul Nicolae Donici – 140 de ani de la naștere” (București, 8 sept. 2014) : Program. – București, 2014. – P. 16.
98. Rolul factorului științific în alegerea vectorului european de dezvoltare în R. Moldova / **Ion Holban** // Fizica și tehnologiile moderne. – 2014. – Vol. 12, Nr 1/2. – P. 18-24.

2015

99. Eminescu și criteriile de decizie / **Ion Holban** // Fizica și tehnologiile moderne. – 2015. – Vol. 13, Nr 3/4. – P. 53-72.
100. Eminescu și simțul umorului și al autoironiei / **Ion Holban** // Intellectus. – 2015. – Nr 1. – P. 70-80.
101. Intensificarea cercetărilor și a pregătirii cadrelor științifice în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor – un imperativ al timpului / **Ion Holban**, Cristina Petrov (Cotun) // 5th International Conference on Telecommunications, Electronics and Informatics (ICTEI), 2015, 20-23 mai. – [S. l.], 2015. – P. 305- 310.
102. Momente din viața și activitatea ilustrului astrofizician Nicolae Donici / **Ion Holban**, Mugur Ioan Grigoriță // Colocviul Internațional de Fizică „Evrika! – Cygnus”. Secția F : Istoria fizicii românești (Iași, 28-30 aug. 2015) : Program. – Iași, 2015. – P. 11.
103. Resursele științifice umane – factorul-cheie pentru științificarea țării / **Ion Holban**, Cristina Petrov (Cotun) // Akademos. – 2015. – Nr 2. – P. 47-57.
104. Sporirea nivelului intelectual al populației – pilonul central al politicii de creștere economică durabilă a țării / **Ion Holban**, Cristina Petrov // Lucrările ediției a X-a a Conf. Intern. șt.-practice „Creșterea economică în condițiile globalizării = Economic Growth in Conditions of Globalization : The Tenth Edition of the International Conference on Theoretical and Applied Economic Practices”, INCE, Chișinău, 15-16 oct. – Chișinău, 2015. – Vol. II. – P. 179-184.

105. Наука и подготовка научных кадров в Республике Молдова в сравнении с развитыми странами и в контексте избрания страной европейского вектора развития = Știința și pregătirea cadrelor științifice în Republica Moldova în comparație cu țările dezvoltate și în contextul traseului european de dezvoltare = Science and Academic Staff Training in Moldova as Compared to Developed Countries and in the Context of the Country's Aim to Join the European Union : Raport prez. în secția „PhD Programs: the Issues of Quality and Institutional Transformations” / Ion Holban, Cristina Petrov // Al 5-lea Congres Internațional Studii Bielaruse (Fifth International Congress of Belarusian Studies), 2-4 oct. 2015, Kaunas, Lituania. – În limba rusă. – În curs de editare.

2016

106. Munca creativă – garantul dăinuirii unui popor : [Raport șt.] / Ion Holban // Probleme actuale ale protecției, respectării și valorificării proprietății intelectuale, instruirea și perfecționarea cadrelor în domeniu : Simpoz. șt.-practic anual „Lecturi AGEPI”, ed. a XVIII-a, (Chișinău, 21-22 apr. 2016) : Program. – [Chișinău, 2016]. – P. 7.

II. LUCRĂRI DE POPULARIZARE A ȘTIINȚEI

Ediții aparte

1986

107. Pe serpentinele fizicii : Carte de popularizare a științei / Ion Holban. – Chișinău : Cartea moldovenească, 1986. – 228 p.

1991

108. Soare, Lună și Luceafăr : Eseuri astrofizice / Ion Holban. – Chișinău : Hyperion, 1991. – 160 p. – ISBN 5-368-01192-X.

1992

109. Pe serpentinele fizicii : Carte de popularizare a științei / Ion Holban. – Ed. a 2-a, compl. – Chișinău : Știința, 1992. – 224 p. – ISBN 5-376-01500-9.

1998

110. Universul : Encicl. pentru adolescenți / [Ion Holban] ; pict. : Vitalie Roșca. – Chișinău : ARC, 1998. – 50 p. – ISBN 9975-61-066-8.

2001

111. Universul : Encicl. viu ilustrată pentru adolescenți / [Ion Holban]. – Ed. a 2-a. – Chișinău : ARC, 2001. – 50 p. – ISBN 9975-61-066-8.
112. Вселенная : Энцикл. / Ион Холбан. – Кишинэу : ARC, 2001. – 50 с. – ISBN 9975-61-170-2.

2002

113. Catalogul expoziției „Omul și Cosmosul” : consacrat aniversării de 40 de ani de la primul zbor al omului în Cosmos, Iurii Gagarin, 12 aprilie 1961 / alcăt. : Raisa Melnic, Lilia Zaporozjan ; consultant șt. : Ion Holban. – Chișinău : Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2002. – 35 p.

2003-2004

114. Comisia Superioară de Atestare : [buclet inf.] / Ion Holban, Tatiana Lăsăi. – Chișinău, 2003. – 14 p.
115. Gorceac, Teodora. Dicționar de mărimi fizice și unități de măsură : româno-rus-francez-englez / Teodora Gorceac ; consultant și recenzent : Ion Holban. – Chișinău : Centrul Național de Terminologie, 2004. – 72 p. – ISBN 9975-9729-3-4.

2013

116. Cosmosul ne cheamă / Ion Holban. – Chișinău : Tehnica-Info, 2013. – 121 p. – Bibliogr.: p. 117-121. – ISBN 978-9975-63-341-3.
117. Doi brazi viguroși ai fizicii basarabene : Schiță de portret al fizicienilor Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco / Ion Holban. – Chișinău : Tehnica-Info, 2013. – 79 p. – Bibliogr.: p. 78-79. – ISBN 978-9975-63-354-3.

2016

118. Binele și răul / Ion Holban. – Chișinău : [S. n.], 2016 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 16 p. – (Biblioteca IDIS „Viitorul” ; ISBN 978-9975-4156-6-8). – Ref. bibliogr.: p. 16 (12 tit.). – ISBN 978-9975-3114-0-3.

Articole în culegeri și ediții periodice**1968**

- 119.** Raze cosmice / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1968. – 24 mar. – P. 6. – (Clubul tinerilor savanți).

1969

- 120.** Goana după atomi : [din istoria fizicii nucleelor atomice] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1969. – 30 mar. – P. 6. – (Clubul tinerilor savanți).

1970

- 121.** Atomului păcii : [savantul Frederic Joliot-Curie] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1970. – 25 mar. – P. 4. – (Calendar).
- 122.** Centru al științei : [centrul șt. din orașul Dubna, Federația Rusă] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1970. – 15 febr. – P. 6. – (Clubul tinerilor savanți).

1971

- 123.** Columbul fizicii nucleare : [100 de ani de la nașterea ilustrului fizician Ernest Rutherford] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1971. – 1 sept. – P. 2. – (Clubul tinerilor savanți).
- 124.** Oaspeții Soarelui (neutrini) / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1971. – 10 ian. – P. 2. – (Clubul tinerilor savanți).

1972

- 125.** Antimateria / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1972. – 16 ian. – P. 3. – (Clubul tinerilor savanți).
- 126.** Cuantele în ofensivă : [din istoria fizicii cuantice] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1972. – 2 iul. – P. 2. – (Clubul tinerilor savanți).
- 127.** „Fizician de origine matematică...” : [schiță de portr. al acad. N.N. Bogoliubov] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1972. – 22 oct. – P. 4. – (Clubul tinerilor savanți).
- 128.** Paul Langevin : [100 de ani de la naștere] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1972. – 23 ian. – P. 3. – (Clubul tinerilor savanți).

1973

129. Metamorfozele microlumii / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1973. – 29 aug. – P. 3. – (Clubul tinerilor savanți).
130. „Suntem studenții lui” : [interviu cu profesorul V.G. Soloviev, șeful Laboratorului de fizică teoretică al Inst. Unificat de Cercet. Nucleare din Dubna] / consemnare : Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1973. – 12 dec. – P. 4. – (Clubul tinerilor savanți).
131. Un Anteu al științei : [interviu cu laureatul Premiului Nobel A.M. Prohorov] / consemnare : **Ion Holban**, Ion Mânăscuță // Tinerimea Moldovei. – 1973. – 14 oct. – P. 4. – (Clubul tinerilor savanți).

1974

132. ...Din generația mea : [interviu cu Teodor Jereghi, specialist în fizica nucleară] / consemnare : Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1974. – 24 mai. – P. 3. – (În preajma Seminarului Tineretului de creație și științific).
133. Leptoni / Ion Holban // Enciclopedia Sovietică Moldovenească. – Chișinău, 1974. – Vol. 4. – P. 73.
134. Mioniu / Ion Holban // Enciclopedia Sovietică Moldovenească. – Chișinău, 1974. – Vol. 4. – P. 449.
135. Modele nucleare / Ion Holban // Enciclopedia Sovietică Moldovenească. – Chișinău, 1974. – Vol. 4. – P. 366.
136. Neutrino / Ion Holban // Enciclopedia Sovietică Moldovenească. – Chișinău, 1974. – Vol. 4. – P. 493.
137. Nucleon / Ion Holban // Enciclopedia Sovietică Moldovenească. – Chișinău, 1974. – Vol. 4. – P. 536.
138. Nucleu atomic / Ion Holban // Enciclopedia Sovietică Moldovenească. – Chișinău, 1974. – Vol. 4. – P. 536-537.

1975

139. Enigma meteoritului Tungus : [ipoteze] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1975. – 23 mar. – P. 4. – (Clubul tinerilor savanți).
140. Giordano Bruno – primul mucenic al științei : 375 de ani de la moarte / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1975. – 19 febr. – P. 4. – (Calendarul nostru).

141. Joliot-Curie – un om simplu și bun : (75 de ani de la naștere) / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1975. – 19 mar. – P. 4. – (Carnet cultural).
142. Omul Secolului : (90 de ani de la nașterea lui Niels Bohr, inițiatorul creării Centrului European de Cercetări Nucleare) / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1975. – 5 oct. – P. 4.
143. Антей советской науки : [dialog cu A.M. Prohorov, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1964)] / Ion Holban, Ion Mânăscuță // Поединок с неведомым. – Кишинев, 1975. – С. 82-90.
144. Физик математического происхождения : [schiță de portr. al acad. N.N. Bogoliubov] / Ion Holban // Поединок с неведомым. – Кишинев, 1975. – С. 144-151.

1976

145. Cercetător al necuprinsului ceresc : [375 de ani de la moartea ilustrului astronom Tiho Brahe, primul astronom care a făcut observații asupra apariției unei stele noi] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1976. – 27 oct. – P. 4. – (Calendar).

1977

146. „Aspirator cosmic” : [despre formarea găurilor negre în universul cosmic] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1977. – 2 mar. – P. 4. – (Clubul tinerilor savanți).
147. Dacă ne-am uita în jur / Ion Holban // Programele TV și radio. – 1977. – 1 iul.
148. Fizica în jurul nostru (I-II) / Ion Holban // Programele TV și radio. – 1977. – 8 apr. ; 6 mai.
149. Isaac Newton și legenda mărului / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1977. – 30 mar. – P. 3. – (Calendar).

1978

150. Oaspeți cosmici : [din istoria studierii fenomenului *raze cosmice*] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1978. – 17 mai. – P. 4. – (Clubul tinerilor savanți).
151. Omul-legendă sau o mică povestire despre un om care „își fumează singur pipa vieții” : [acad. P.L. Kapița, Laureat al Premiului Nobel] /

Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1978. – 22 noiemb. – P. 3. – (Clubul tinerilor savanți).

1979

152. În pieptul lui a bătut o inimă mare : (100 de ani de la nașterea lui Albert Einstein) / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1979. – 16 mar. – P. 3.
153. Setea de absolut : (viziune științifică sau intuiție științifică) / în dialog: crit. lit. Mihai Cimpoi și savantul **Ion Holban** // Moldova. – 1979. – Nr 4. – P. 26-28.

1984

154. Cometa Halley (I-III) / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1984. – 20 apr. – P. 4 ; 25 apr. – P. 4 ; 27 apr. – P. 4. – (Întrebări și răspunsuri).
155. Radiografia Pământului : [despre un proiect, al cărui realizare ne-ar permite să aflăm care este structura interioară a Pământului] / Ion Holban // Tinerimea Moldovei. – 1984. – 22 iul. – P. 4.

1985

156. Cometa de la 1811, zborul doamnei Blanchard și Gheorghe Asachi : [din istoricul cometei și al primului zbor al unei femei cu aerostatul, despre care Gheorghe Asachi a scris un eseu] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1985. – 1 aug. – P. 8. ; Patrimoniu : Almanahul Bibliofililor din Moldova. – Chișinău, 1987. – Vol. 1. – P. 235-243.

1986

157. Cu Ion Holban pe serpentinele fizicii și ale poeziei : [despre unele probleme ale fizicii prin prisma... poeziei] / în dialog: Vasile Malanețchi și **Ion Holban** // Literatura și arta. – 1986. – 11 dec. – P. 4-5.
158. Edmund Halley: savantul care a găsit drumul cometelor / Ion Holban // Literatura și arta. – 1986. – 27 febr. – P. 8. – (Telescop).

1988

159. Cu gândul la ziua de mâine : [necesitatea unei reviste de popularizare a științei, editată în limba maternă] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1988. – 16 iun. – P. 2.

160. De la „Vega” la „Phobos” : [din istoricul cercetărilor astrofizicienilor] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1988. – 24 mar. – P. 8. – (Orizont științific).
161. Doi frați-savanți (acad. Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco) / Ion Holban // Literatura și arta. – 1988. – 22 sept. – P. 7.
162. Imortalitate : [omagiul lui Eminescu] / Ion Holban // Moldova. – 1988. – Nr 10. – P. 30. – (Meditații).
163. Unde ni-s Newtonii? : [reiterarea necesității mării accesului elevilor la noutățile șt., editând mai multe cărți și reviste în domeniul științei și tehnicii] / Ion Holban // Moldova socialistă. – 1988. – 1 sept. – P. 4.

1989

164. Cartea lui Zoroastru era proprietatea lui dreaptă : [învățătura zoroastrică despre evoluția lumii și influența ei asupra operei eminesciene] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1989. – 13 apr. – P. 4. – (Anul Eminescu) ; Patrimoniu : Almanahul bibliofililor din Moldova. – 1989. – Vol. 3. – P. 414-420.
165. „Fizica în jurul nostru” : [despre emisiunea radiofonică cu acest generic, difuzată lunar] / Ion Holban // Învățământul public. – 1989. – 4 febr. – P. 4.
166. Физика вокруг нас / И. Голбан // Народное образование. – 1989. – 4 февр. – С. 4.

1991

167. Cartea lui Zoroastru era proprietatea lui dreaptă („Sărmanul Dionis”) : [viziune filozofică eminesciană] / Ion Holban // Patrimoniu : Almanahul bibliofililor din Moldova. – Chișinău, 1991. – Vol. 3. – P. 414-420.
168. „Ce legi urmează vremea...” : [evoluția noțiunii de timp] / Ion Holban // Sigma. – 1991. – Nr 0 (zero) – P. 67-69.
169. Din arhiva mea : [despre acad. P.L. Kapița] / Ion Holban // Sigma. – 1991. – Nr 0 (zero). – P. 63. – (Personalități).
170. Gheorghe Asachi – animator al vieții științifice din Moldova / Ion Holban // Columna. – 1991. – Nr 4. – P. 28-34.

1994

171. Colțul vesel al fizicii : [întâmplări hazlii din viața savanților] / Ion Holban // Revista de fizică. – 1994. – Nr 1. – P. 12, 20, 34, 46, 62-63.
172. Corespondență din Chișinău referitor la accidentul de la Cernobâl / Ion Holban // Curierul de fizică (București). – 1994. – Iul. (Nr 2). – P. 18.
173. La Chișinău – o publicație românească științifică: „Revista de fizică” / Ion Holban // Evrika! (Brăila, România). – 1994. – Nr 7/8. – P. 28.
174. Lev Davidovici Landau : [laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1962)] / Ion Holban // Revista de fizică. – 1994. – Nr 1. – P. 51-52.
175. O nouă publicație românească – „Revista de fizică” : [a apărut primul număr al rev. de fizică destinată profesorilor și elevilor de școală, liceu și colegiu] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 4 aug. – P. 7.
176. Revistei de fizică „Evrika!” la cel de al 50-lea număr : [cuvânt de felicitare] / Ion Holban // Evrika! (Brăila, România). – 1994. – Nr 10. – P. 3.
177. România și românii în știința contemporană / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 3 noiem. – P. 7.
178. Un titan al științei care nu uită de cei de acasă : [dialog cu George Emil Palade, singurul român laureat al Premiului Nobel (1974)] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 23 iun. – P. 7. – (România și românii în știința contemporană).

1995

179. Vehicolul care ne va scoate în lume / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 3 aug. – P. 7. – (Notițe fugare despre știință).

1996

180. Academia sub semnul continuității : [50 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei (6 octombrie 1946)] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1996. – 3 oct. – P. 7. – (La o „Aniversare”).
181. Bancuri celebre în „Revista de fizică” : [reproduse din rubrica *Colțul vesel al fizicii*] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1996. – 5 sept. – P. 8.
182. Binele și răul / Ion Holban // Literatura și arta. – 1996. – 31 oct. – P. 7.
183. Buricul Pământului / Ion Holban // Noi. – 1996. – Nr 8. – P. 19.
184. Calea Lactee / Ion Holban // Noi. – 1996. – Nr 7. – P. 19.
185. Colțul vesel al fizicii : [întâmplări hazlii din viața savanților] / Ion Holban // Revista de fizică. – 1996. – Nr 1. – P. 14, 26, 30, 59, 79.

186. Corpuri meteorice / Ion Holban // Revista de fizică. – 1996. – Nr 1. – P. 35-38.
187. Doi luceferi / Ion Holban // Noi. – 1996. – Nr 6. – P. 25.
188. Omul-legendă : [acad. P.L. Kapița] / Ion Holban // Revista de fizică. – 1996. – Nr 1. – P. 64-68.
189. Profesionalism și devotament : [acad. Dumitru Ghițu, la 65 de ani] / Valeriu Canțer, **Ion Holban** // Literatura și arta. – 1996. – 1 febr. – P. 8.
190. Știința, tehnica și problemele curente ale țării / Ion Holban // Intellectus. – 1996. – Nr 3. – P. 86-89.

1997

191. „Ab ovo” / Ion Holban // Revista de fizică. – 1997. – Nr 1. – P. 56-62.
192. Angajare în ziua de azi, cu gândul la ziua de mâine (științe fizico-matematice) / Ion Holban // Buletin Informativ C.S.A. – 1997. – Nr 4. – P. 20-28.
193. Colțul vesel al fizicii / Ion Holban // Revista de fizică. – 1997. – Nr 1. – P. 20, 48, 55, 80.
194. Comisia Superioară de Atestare din Republica Moldova / Ion Holban // Chișinău : Encicl. / ed. : Iurie Colesnic. – Chișinău, 1997. – P. 160.
195. De ce pocnește biciul / Ion Holban // Noi. – 1997. – Nr 1. – P. 21.
196. Energia potențială și caprele Irinucăi / Ion Holban // Noi. – 1997. – Nr 2. – P. 17.
197. Fizicienii în prag de mileniu / Ion Holban // Literatura și arta. – 1997. – 12 iun. – P. 8 ; „Eureka!” (Brăila, România). – 1997. – Nr 10. – P. 5-6.
198. Împovărat de omenie : [despre Grigore Dohotaru, cărturarul de la Coșernița] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1997. – 13 mar. – P. 8.
199. Norii lui Creangă / Ion Holban // Noi. – 1997. – Nr 9. – P. 27.
200. Problemă energetică / Ion Holban // Revista de fizică. – 1997. – Nr 1. – P. 13-14.
201. *Revista de fizică* în ospăție la *Beciul vechi* : [istorii hazlii, adevărate și inventate, din viața unor savanți cu renume] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1997. – 30 ian. – P. 8 ; 27 febr. – P. 8 ; 5 iun. – P. 8 ; 6 noiemb. – P. 8. – (Colțul vesel al fizicii).
202. Roua și bruma / Ion Holban // Noi. – 1997. – Nr 11. – P. 21, 25.
203. Tabăra de matematică și fizică „Altair” / Ion Holban // Literatura și arta. – 1997. – 4 sept. – P. 8. – (Bucuriile vacanței).

204. Vești de pe frontul științei / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 1997. – 9 oct. – P. 7.

205. Viteza superfotonică – mașină a timpului / Ion Holban // *Noi.* – 1997. – Nr 7. – P. 25.

1998

206. Când începe mileniul trei? / Ion Holban // *Flux* : ed. de vineri. – 1998. – 21 aug. – P. 11.

207. Cunoașterea lumii prin prisma perpetuării vieții / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 1998. – 30 iul. – P. 3.

208. Mihai – Regele fizicii școlare : [despre dr. conf. Mihai Marinciuc, profesor la Liceul Republican cu Profil Real] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 1998. – 3 dec. – P. 3.

209. Pe serpentinele fizicii : [prez. cărții cu același titlu] / Ion Holban // *Colocviul intern. de fizică Evrika!*, ediția a V-a, (Baia Mare, 5-7 iunie 1998). – [Baia Mare, 1998]. – P. 62-63.

210. „Picătura ploii piatra găurește” (Dimitrie Cantemir) / Ion Holban // *Noi.* – 1998. – Nr 12. – P. 20 ; *Fizica și tehnologiile moderne.* – 2004. – Vol. 2, Nr 3/4. – P. 37. – (Fizica în jurul nostru).

211. Problemă cu... aur / Ion Holban // *Evrika!* (Brăila, România). – 1998. – Nr 3. – P. 34.

212. Problemă cu ...buzdugane / Ion Holban // *Evrika!* (Brăila, România). – 1998. – Nr 9. – P. 33-34.

213. Revista de fizică „Evrika!” la cel de-al 100-lea număr / Ion Holban // *Evrika!* (Brăila, România). – 1998. – Nr 12. – P. 3.

214. Soare, Lună și Luceafăr : [prez. cărții cu același titlu] / Ion Holban // *Colocviul internațional de fizică Evrika!*, ediția a V-a, (Baia Mare, 5-7 iun. 1998). – [Baia Mare, 1998]. – P. 58-61.

215. Școlile lor științifice sunt bine cunoscute în lumea fizicienilor : [acad. Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco, la 70 de ani] / Ion Holban // *Flux* : ed. de vineri. – 1998. – 25 sept. – P. 7.

216. Terra la Roentgen / Ion Holban // *Noi.* – 1998. – Nr 4. – P. 24.

1999

217. Binele și răul : [eseu despre expresivitatea bogată și variată a limbii române] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 1999. – 2 sept. – P. 7.

218. „Funia de tei cu vreme marmurile despică” (Dimitrie Cantemir) / Ion Holban // Noi. – 1999. – Nr 1. – P. 17 ; Fizica și tehnologiile moderne. – 2004. – Vol. 2, Nr 3/4. – P. 38. – (Fizica în jurul nostru).
219. Luci, Soare, luci (I-III) : [despre eclipsa totală de soare] / Ion Holban // Capitala. – 1999. – 24 iul. – P. 14 ; 31 iul. – P.10 ; 7 aug. – P. 14. – (Eclipsa-99).
220. O interpretare fizico-umoristică a proverbelor românești / Ion Holban // Noi. – 1999. – Nr 8. – P. 24.
221. Patru anotimpuri ale vieții : [momente amuzante din viața savanților] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 11 noiemb. – P. 8. – (Colțul vesel al fizicii).

2000

222. Mințile luminate impulsionează mișcarea înainte a omenirii : Meditații despre mileniul doi : [știința dezmente miturile despre sfârșitul apropiat al lumii] / Ion Holban // Capitala. – 2000. – 30 dec. – P. 2-3.
223. Universul ca măsură a Omului / Ion Holban // Noi. – 2000. – Nr 4. – P. 25.

2001

224. Eminescu etern. Alcătuirea energetico-informațională a lumii : Viziune eminesciană : Filonul energiei (I) / Ion Holban // Capitala. – 2001. – 16 iun. – P. 8. – (Cultură).
225. Eminescu etern. Alcătuirea energetico-informațională a lumii : Viziune eminesciană : Filonul informației (II) / Ion Holban // Capitala. – 2001. – 23 iun. – P. 6. – (Cultură).
226. Eminescu etern. Alcătuirea energetico-informațională a lumii : Viziune eminesciană : Semnificația limbii (III) / Ion Holban // Capitala. – 2001. – 11 iul. – P. 4. – (Cultură).
227. Să nu fie târziu ; Tu nu vezi ce e sub picioare ; Universitatea nu e baie ; Teoria dragostei ; Kapița despre carieriști ; Domnișoare, feriți-vă de logaritmi ! ; În altă ordine : [întâmplări hazlii din viața savanților] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2001. – 8 mar. – P. 8. – (Colțul vesel al fizicii).

2002

228. *Odin*, Diamantul Nordului, în ospeție la Poet : Despre o apariție editorială : [rec. la cartea scriitorului norvegian Tor Age Bringsvaerd „Odin – Zeul chior”, cu privire la miturile nordice despre zeul *Odin*, venerat de Eminescu, mituri cu impact mare științific] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2002. – 21 noiemb. – P. 4 ; fot.

2003

229. Ab ovo : [ce a învățat omul de la ou] / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – Vol. 1, Nr 2. – P. 16-22. – (Fizica în jurul nostru).
230. Ară și seamănă și vei avea dreptate ... : [despre fizicienii Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco] / Ion Holban // Ora satului. – 2003. – Sept. (Nr 14). – P. 14.
231. Colțul vesel al fizicii / Ion Holban // Literatura și arta. – 2003. – 20 febr. – P. 8. – (Beciul vechi). – Conț.: Țicniții lui Groves ; De ce nu am rămas la topoarele de piatră? ; Cum îi clasifica pe cercetătorii științifici acad. Kapița, discipol al lui Rutherford ; Cum se spun bazaconii în știință ; Einstein și partidele ; Cine trebuie să se pronunțe despre boala trupului ; Academicianul Vsevolod Moscalenco și dorința lui în viață ; Atitudinea parohului Luther față de Copernic ; Platon ne învață ; Răul cel mare în știință ; Arțimovici despre știință ; Anatol France și fizica ; Franklin despre horn ; Franklin despre hărnicie și lene ; Franklin despre fudulie ; Franklin despre cei ce nu învață de la alții ; Învață de la toate ; Marele astrofizician Weinberg despre cunoașterea Universului ; Face să mai trăiesc vre-o 20-30 de ani (zicea acad. Zeldovici).
232. Cuante de umor : [întâmplări vesele din viața oamenilor de știință] / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2003. – Vol. 1, Nr 1. – P. 22, 27, 56, 64.
233. De ce scârție zăpada? De ce trosnesc copacii la ger? De ce pocnesc lemnele în foc? / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2003. – Vol. 1, Nr 4. – P. 32-33. – (Fizica în jurul nostru).
234. Fenomenul fraților gemeni Moscalenco / Ion Holban // Literatura și arta. – 2003. – 25 sept. – P. 7 : fot. în grup.
235. Fizica – pâinea noastră cea de toate zilele / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2003. – Vol. 1, Nr 1. – P. 7-9 ; Făclia. – 2003. – 14 iun. – P. 2, 3 ; Foiaie matematică. – 2003. – Nr 5. – P. 74-78.

236. În fermăcătoarea lume a fizicii : [dialog cu fizicienii Sveatoslav și Vsevolod Moscalenco] / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2003. – Vol. 1, Nr 2. – P. 5-12. – (Aniversări).
237. Pro știință, pro cultură / Ion Holban // Vlăstarul. – 2003. – Mar. (Nr 10). – Publicația liceului „Spiru Haret”.
238. Roua și bruma / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2003. – Vol. 1, Nr 1. – P. 23-27. – (Fizica în jurul nostru).
239. Terra dată la rază / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2003. – Vol. 1, Nr 3. – P. 7-8. – (Proiecte de anvergură).

2004

240. Comisia Superioară de Atestare a Republicii Moldova / Ion Holban // Intellectus. – 2004. – Nr 2. – P. 18- 23.
241. Cum se formează țurțurii / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2004. – Vol. 2, Nr 1/2. – P. 33-35. – (Fizica în jurul nostru).
242. Energia potențială și caprele Irinucăi / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne”. – 2004. – Vol. 2, Nr 1/2. – P. 58. – (Fizica veselă).
243. Istorioare pline de haz din viața lui Einstein (1879-1955) / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2004. – Vol. 2, Nr 3/4. – P. 81-86. – (Fizică și umor).
244. În amintirea celui care a fost Gheorghe Bostan / Ion Holban // Bostan Gheorghe. Eu și neamul meu. – Chișinău, 2004. – P. 67-74.
245. Licuricii / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2004. – Vol. 2, Nr 3/4. – P. 39-42. – (Fizica în jurul nostru).
246. O interpretare fizico-umoristică a unor proverbe românești / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2004. – Vol. 2, Nr 1/2. – P. 56-57. – (Fizica veselă).
247. Rătăcirii pe căile cunoașterii pe care a umblat Eminescu / Ion Holban // Foaie matematică. – 2004. – Nr 1. – P. 37- 39.

2005

248. Frații gemeni Moscalenco / Ion Holban // Sănătatea plantelor (România). – 2005. – Nr 1. – P. 38.
249. Curcubeul / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2005. – Vol. 3, Nr 1/ 2. – P. 80-85. – (Fizica în jurul nostru).

2006

250. [Cuvânt înainte la articolul lui Teodor Porucic „Terminologia cromatică în Basarabia”] / Ion Holban // *Fizica și tehnologiile moderne*. – 2006. – Vol. 4, Nr 1/2. – P. 42.

2007

251. Binele și răul / Ion Holban // *Revista noastră (Timișoara, România)*. – 2007. – Nr 1. – P. 17-20 ; Nr 2.
252. Sergiu Rădăuțanu – simbol al omului de știință moldovean / Ion Holban // *Fizica și tehnologiile moderne*. – 2007. – Vol. 5, Nr 1/2. – P. 54-60.

2009

253. Legea conservării copilăriei în opera lui Grigore Vieru (I-II) / Ion Holban // *Intellectus*. – 2009. – Nr 3. – P. 90-98 ; Nr 4. – P. 80-87.

2010

254. Nepot de Stejar și Văr Primar cu Mărul Domnesc : [Eugen Holban, savant, la onorabila vîrstă de 90 de ani] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2010. – 16 dec. – P. 6.

2011

255. In memoriam Mihai Marinciuc : Regele fizicii școlare din Republica Moldova / Ion Holban // *Evrika!* (Brăila, România). – 2011. – Nr 11. – P. 44-48.
256. Interferențe între fizică și literatură / Viorica Chioran, Florinela Micu, Daniel Chioran, **Ion Holban** // *Colocviul Național de Fizică „Evrika! – Cygnus”*, (Bușteni, jud. Prahova, România, 2-4 sept. 2011) : Program. – [S. l.], [2011]. – P. 6.
257. [Mihai Marinciuc a trecut în veșnicie] : [in memoriam] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2011. – 20 oct. – P. 2. – Semnat : Din partea Societății Fizicienilor din Republica Moldova, colegiilor de redacție ale rev. *Fizica și tehnologiile moderne* (Chișinău), *Evrika!* (Brăila), *Cygnus* (Suceava).
258. Mihai Marinciuc – regele fizicii școlare din Republica Moldova / Ion Holban // *Fizica și tehnologiile moderne*. – 2011. – Vol. 9, Nr 3/4. – P. 6-13.

259. Țara ca o pâine : [despre primul cosmonaut român Dumitru-Dorin Prunariu] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2011. – 6 oct. – P. 3.

2012

260. Cosmosul ne cheamă (I) / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2012. – Vol. 10, Nr 3/4. – P. 58-74.
261. Eugeniu Grebenicov – Omul-legendă : [schiță de portr. la aniversarea a 80 de ani] / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2012. – Vol. 10, Nr 1/2. – P. 60-67.
262. In memoriam: Mircea Sabău / Ion Holban // Mircea N. Sabău. The love of learning. – București, 2012. – P. 16.
263. Mesajul Colegiului de redacție : [cu ocazia împlinirii a 10 ani de la lansarea revistei *Fizica și tehnologiile moderne*] / Ion Holban, Ștefan Tiron // Fizica și tehnologiile moderne. – 2012. – Vol. 10, Nr 3/4. – P. 5.
264. Omul-Legendă : [prof. univ. Eugeniu Grebenicov, la 80 de ani] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2012. – 19 ian. – P. 7.

2013

265. Conștientizarea alegerii vectorului european de dezvoltare a Republicii Moldova / Ion Holban // Literatura și arta. – 2013. – 21 noiemb. – P. 1.
266. Cosmosul ne cheamă (II) / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2013. – Vol. 11, Nr 1/2. – P. 54-70.
267. [Cuvânt introductiv la articolul astronomului Zadig Mouradian „O viață de astronom”] / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2013. – Vol. 11, Nr 3/4. – P. 95-96.
268. Eminescu – un Munte de Gândire, un Pom al Cunoștințelor / Ion Holban // Literatura și arta. – 2013. – 24 ian. – P. 7. – (Ziua Culturii Naționale la CNAA).
269. Exigență, noblețe, sacrificiu în numele științei : [frații acad. Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco, la 85 de ani] / Ion Holban // Săptămâna. – 2013. – 4 oct. – P. 7. – (La o aniversare).
270. Frații fizicieni Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco – oameni de știință de talie mondială / Ion Holban // Fizica și tehnologiile moderne. – 2013. – Vol. 11, Nr 3/4. – P. 9-16.

271. Frații gemeni fizicieni Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco la 85 de ani / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2013. – 26 sept. – P. 3.
272. Împovărat de omenie : [despre fizicianul Grigore Dohotaru] / Ion Holban // *Cojocaru Nicolae. Nevoia de mărturisiri despre vremurile sub care ai trăit (1940-2013)*. – Chișinău, 2013. – P. 399-401.
273. Să venim cu contribuții și idei originale : [despre Congresul al 37-lea al Acad. Româno-Americane de Șt. și Arte (ARA), Chișinău, 4-9 iun. 2013] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2013. – 13 iun. – P. 2.

2014

274. Dr. Mirel Birlan – un nou membru al Colegiului de redacție al revistei „Fizica și tehnologiile moderne” / Ion Holban // *Fizica și tehnologiile moderne*. – 2014. – Vol. 12, Nr 3/4. – P. 57.
275. Mihai – Regele fizicii școlare : [amintiri despre fizicianul Mihai Marinciuc (1938-2011)] / Ion Holban // *Făclia*. – 2014. – 26 dec. – P. 8-9. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
276. [Opinia profesorului Holban cu privire la opțiunea europeană a R. Moldova] / Ion Holban // *Acces internet: <http://unimedia.info/stiri/doc>*. – Accesat: 21.01.2014
277. Un Om-legendă : [încetarea din viață a astronomului Eugeniu Grebenicov (20.01.1932 -29.12.2013)] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2014. – 16 ian. – P. 2.
278. Vectorul european : Conștientizarea faptului alegerii de către Republica Moldova a vectorului european de dezvoltare / Ion Holban // *Acces internet : Timpul : <http://www.timpul.md/articol/constientizarea-faptului-alegerii-de-cat...>* 27.03.2014
279. Учитель : [до 80-риччя від дня народження Петра Михайловича Томчука] / Ion Holban // *Кредо життя – наука*. – Київ, 2014. – С. 18-19. – În limba rusă.

2015

280. Din generația mea / Ion Holban // *Jereghi Alexei. Omul și savantul : (file din biografia lui Teodor Jereghi)*. – Chișinău, 2015. – P. 17-20.
281. Elanul tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici, ctitorul unei citadele științifice la Nistru (I-XIII) / Ion Holban, Mugar Ioan Grigoriță // *Făclia*. – 2015. – 6 febr. – P. 12 ; 13 febr. – P. 12 ; 20

- febr. – P.14 ; 27 febr. – P. 14 ; 6 mar. – P. 6 ; 13 mar. – P. 12 ; 27 mar. – P. 11 ; 10 apr. – P. 15 ; 24 apr. – P. 5 ; 1 mai. – P. 7 ; 8 mai. – P. 8 ; 15 mai. – P. 15 ; 22 mai. – P. 15. – (Restitutio).
- 282.** Lie, lie ciocârlie : [la 25 de ani de la fondarea revistei „Evrika!“, a fost propusă o problemă de fizică cu ciocârlie] / Holban Ion // Evrika! (Brăila, România). – 2015. – Nr 4. – P. 5-6.
- 283.** Nepot de stejar și văr primar cu mărul domnesc : [încetarea din viață a lui Eugen Holban, ilustrul nostru concetățean de la Paris] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 11 iun. – P. 4.
- 284.** Suntem studenții lui (ai profesorului V.G. Soloviov) / Ion Holban // Jereghi Alexei. Omul și savantul : (file din biografia lui Teodor Jereghi). – Chișinău, 2015. – P. 40-44.
- 285.** Traseu științific original: Belarus-Lituania : [raport fizico-liric privind participarea la al 5-lea Congres Internațional de Studii Belarus, 2-5 oct. 2015, Kaunas. Lituania] / **Ion Holban**, Mugur Ioan Grigoriță // Făclia. – 2015. – 13 noiemb. – P. 10-11.

III. PUBLICAȚII DE ATITUDINE CIVICĂ. PUBLICISTICĂ

Ediții aparte

1997

- 286.** Cămașa de oțel : [memorii] / Ion Holban. – Baia Mare : Helvetica, 1997. – 111 p. – ISBN 973-97632-9-4.

2013

- 287.** Cocoșul s-a întors acasă : (destine basarabene) / Ion Holban. – Chișinău : Tehnica-Info, 2013. – 59 p. – ISBN 978-9975-63-342-0.

Articole în ediții periodice

1980

- 288.** Anul literar 1979: Aprecieri și dezbateri : [despre publicistică, problematică și procedee] : [în dialog: Alexandru Gromov, **Ion Holban** și Valeriu Culev] // Literatura și arta. – 1980. – 21 febr. – P. 4.

1986

289. Datorie civică : [impresii despre materialele publicate în hebdomada-
rul „Literatura și arta”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1986. – 20
noiemb. – P. 7.

1987

290. Ce-ar fi dacă?... : [îndemn de a fi atenți la setea copiilor de informare]
/ Ion Holban // Literatura și arta. – 1987. – 13 aug. – P. 1. – (Scrisoarea
săptămânii).
291. La Bojdeuca din Țicău : [impresii de la vizitarea Casei-muzeu „Ion
Creangă”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1987. – 26 febr. – P. 5.
292. Printre metafore și poezie : [Ion Holban în dialog cu Vasile Malanețchi]
// Cartea poeziei-1987. – Chișinău, 1987. – P. 135-143.
293. Să privești la lume printr-un ochi de apă : [impresii de la o expoz. de
pictură a lui Mihail Grecu] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1987.
– 2 apr. – P. 7. – (Ecouri).
294. Una, alta : [proverbe noi] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1987. –
19 mar. – P. 7 ; Chipăruș. – 1988. – Sept. (Nr 18). – P. 2.
295. [Ziar al sufletului meu...] : (gânduri, gânduri, stoluri trec prin min-
te...) : [răspuns la trei întrebări despre materialele și rubricile ziar.
„LA”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1987. – 24 dec. – P. 8. – (Vo-
lantă prin corespondență).

1988

296. Comisiei Interdepartamentale a Presidiumului Sovietului Suprem al
RSSM pentru studierea istoriei și dezvoltării limbii moldovenești :
Scrisoare deschisă : [referitor la trecerea scrisului la grafia latină)] //
Învățământul public = Народное образование. – 1988. – 17 sept. – P.
4. – Un grup de semnatari (66): Ion Holban [ș.a.] ; Literatura și arta. –
1988. – 22 sept. – P. 7.
297. Dicționar satiric : [descifrare umoristică a numelor scriitorilor Petru
Cărare, Efim Tarlapan] / Ion Holban // Chipăruș. – 1988. – Noiemb.
(Nr 22). – P. 7.
298. În căutarea sublimului sufletesc : [impresii despre opera lui Serafim
Saka, candidat la Premiul de Stat al RSSM] / Ion Holban // Moldova
socialistă. – 1988. – 6 sept. – P. 4.

299. Parabolă : [ce este și cum a apărut parodia] / Ion Holban // Chipăruș. – 1988. – Noiemb. (Nr 21). – P. 7.
300. Pe serpentinele vieții, ale fizicii și ale poeziei : [Ion Holban în dialog cu Vasile Malanețchi] // Patrimoniul : Almanahul Bibliofililor din Moldova. – Chișinău, 1988. – Vol. 2. – P. 33-49.
301. Restructurarea și glasnostea – imperative ale timpului / Ion Holban // Orizontul. – 1988. – Nr 11. – P. 2.
302. „Să ne temem și noi de o memorie găurită” : [impresii despre rolul poeziei în educarea culturală și patriotică : Ion Holban în dialog cu Cecilia Melniciuc] // Tinerimea Moldovei. – 1988. – 28 aug. – P. 2. – (Poezia și fizica).
303. Tot pe loc : [despre propunerea de a scrie pe frontspiciul clădirii AȘM cuvintele lui D. Cantemir „Știința – făclia adevărului este” și necesitatea editării unei reviste șt.-populare de fizică] / Ion Holban // Moldova socialistă. – 1988. – 17 iun. – P. 3.

1989

304. Ce s-a întâmplat totuși la 7 și 10 noiembrie la Chișinău? : Vorbesc victimele 1988 // Literatura și arta. – 1989. – 23 noiemb. – P. 2. – Semnat : Mihail Banu [pseud. inventat de redactor].
305. Dacă restructurarea nu este abandonată... : În discuție, proiectul de Lege cu privire la statutul limbii de stat a RSSM „Cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSSM” / Ion Holban // Literatura și arta. – 1989. – 27 apr. – P. 2.
306. Personalitate distinsă : [Sveatoslav Moscalenco, savant-fizician, propus de a fi ales academician] // Învățământul public. – 1989. – 11 febr. – P. 2. – (Către apropiatele alegeri în AȘM). – Semnat de un grup de savanți, incl. Ion Holban.
307. Scrisoarea deschisă a celor 66 de intelectuali : [referitor la decretarea limbii române limbă de stat și trecerea scrisului la grafia latină] : [semnată de oameni de știință, cultură și artă, incl. Ion Holban] // O luptă, o suferință și ... : Culeg. de documente, articole și publicistică : (Materialele au fost preluate din spt. „Literatura și arta”). – Chișinău, 1989. – P. 17-23.
308. За выдающиеся заслуги : [об ученом Святославе Москаленко] / И. Голбан // Народное образование. – 1989. – 11 февр. – С. 2.

1990

309. Cea mai puternică armă a românilor basarabeni : [limba română] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1990. – 5 sept. – P. 2.
310. Cu degetul pe rană / Ion Holban // Moldova. – 1990. – Nr 9. – P. 20-21.
311. Hai să dăm mână cu mână : [reiterarea apelului de editare a unei cărți cu denumirile locurilor din preajma localităților natale] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1990. – 9 aug. – P. 1. – (Scrisoarea săptămânii).
312. O carte a memoriei : [apel către populația RM de a trimite la redacție informații despre denumirile toponimice ale locurilor din preajma localităților unde locuiesc, pentru a edita o carte a memoriei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1990. – 19 apr. – P. 1. – (Scrisoarea săptămânii).
313. Părerea mea : [referitor la conferirea titlului de membru de onoare ai Academiei Române scriitorilor Grigore Vieru și Ion Druță] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1990. – 24 noiemb. – P. 3.
314. Podul de conștiință Eminescu : Cu gândul la Arborele-Dor : [corelații în opera lui Mihai Eminescu și Grigore Vieru] / Ion Holban // Moldova socialistă. – 1990. – 15 iun. – P. 4.
315. Punte a poeziei : [despre poeziile copiilor basarabeni tipărite în revista *Preocupări*, Focșani] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1990. – 12 aug. – P. 4.
316. Scrisoare de dincolo de Prut / Ion Holban // Cuvântul Românesc (Canada). – 1990. – Iul. (Nr 171).
317. Vasiloi-Șelaru, L. Icoana vetrei părintești : [problema denumirii vărilor] : [cuvânt introductiv la articol] / Ion Holban // Viața satului. – 1990. – 1 aug. – P. 5. – (Legendele plaiului).
318. Veniți acasă scumpi bunei : [Ion Holban în dialog cu I. Bojocă despre represiile comuniste] // Baștina (Ialoveni). – 1990. – 31 oct.

1991

319. Apel către oamenii de bună credință : [în apărarea lui Alexandru Moșanu, Președintele Parlamentului Republicii Moldova] // Moldova suverană. – 1991. – 14 noiemb. – P. 1. – Semnat: Un grup de oameni de știință, incl. Ion Holban.
320. Copacii demnității noastre : [apel la unitatea neamului nostru] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1991. – 3 ian. – P. 3.

321. Metafora și formula vieții : Fiecare dintre noi e dator să facă ceva bun pentru societate... : [Ion Holban în dialog cu Iurie Bojoncă] // Baștina (Ialoveni). – 1991. – 4 febr.
322. O carte a memoriei : [necesitatea editării unei cărți cu denumirea neaoșă a văilor, hârtoapelor, dealurilor din Moldova și studiul etimologiei lor] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1991. – 9 mai. – P. 3.
323. O scrisoare pierdută : [reflecții despre situația social-politică din RM] / Ion Holban // Tineretul Moldovei. – 1991. – 13 mar. – P. 1.
324. Pagini din istoria unei fotografii : [casa lui Toma Stamati, tatăl scriitorului Constantin Stamati] : [fot. prez. de arhitectul din România Silvia Păun și trimisă la redacție de Ion Holban] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1991. – 9 oct. – P. 4.
325. Sate gemene cu denumiri identice : [harta identității toponimice] / Anatol Eremia, Emil Mândăcanu, **Ion Holban** // Literatura și arta. – 1991. – 31 ian. – P. 7.
326. Suntem nedumeriți : [problema limbii române] // Literatura și arta. – 1991. – 21 mar. – P. 1,2. – Un grup de semnatari: Nicolae Dabija, Nicolae Mățaș, Anatol Ciobanu, Ion Dumeniuk, Emil Mândăcanu, Val Butnaru, Claudia Pătrânac, **Ion Holban**. – (Veșmântul ființei noastre).
327. Suntem poftiți la trapeza lui Cronos : [situația soc.-polit.] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1991. – 16 febr. – P. 2. – (Despre referendum).
328. Vă cunoașteți plaiul? : [despre Silvia Păun, arhitect, prof. de arheologie din București] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1991. – 21 febr. – P. 4. – (Carte a memoriei).

1992

329. Cine suntem ; Sfântu Petru ghinionist / Ion Holban // Literatura și arta. – 1992. – 30 iul. – P. 8 – (Snoave de fiecare zi). – (Beciul vechi).
330. Cum e Tanda, e și Manda ; Năravurile lor / Ion Holban // Literatura și arta. – 1992. – 3 sept. – P. 8 – (Snoave de fiecare zi). – (Beciul vechi).
331. Istoria în rate / Ion Holban // Literatura și arta. – 1992. – 17 dec. – P. 8 – (Snoave de fiecare zi). – (Beciul vechi).
332. Mai am un singur dor – Unirea / Ion Holban // Literatura și arta. – 1992. – 30 ian. – P. 2.
333. Mai spune-ne ceva, Nichita! (Stănescu) : [întâmplări hazlii] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1992. – 20 aug. – P. 8. – (Snoave de fiecare zi).

334. Prost să fii...: [întâmplări hazlii din viața savanților] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1992. – 16 iul. – P. 8. – (Snoave de fiecare zi). – (Beciul vechi).
335. Unire-n cuget și-n simțiri // Literatura și arta. – 1992. – 12 mar. – P. 2. – Un grup de semnatori, incl. Ion Holban.
336. „Акты и факты” : [беседа с сотрудником Ин-та приклад. физики Ионом Холбаном, продолж. темы «Кое-что из жизни Академии»] / беседа вел : А. Ботнару // Сфатул Цэрий : Дайджест Парламента РМ. – 1992. – 29 февр. – С. 4.

1993

337. Apel către intelectualitatea din Republica Moldova : [referitor la organizarea unui Congres al Intelectualității] // Literatura și arta. – 1993. – 1 ian. – P. 1. – Un grup de semnatori, incl. Ion Holban.
338. Au cuvânt savanții : [necesitatea trecerii învățământului la fizică după manuale românești] / Ion Holban // Făclia. – 1993. – 18 iun. – P. 2. – Un grup de semnatori, incl. Ion Holban.
339. „Bilingvismul armonios” – nada din cârligul undiței imperiale / Ion Holban // Materna. – 1993. – Ian. (Nr 2). – P. 3.
340. „Bună ziua, groapă!” / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 1 apr. – P. 8. – (Beciul vechi). – Conț.: Doleanță ; Discuții parlamentare ; Cântecul Lupului Imperial la oblonul căsuței Basarabiei vândute.
341. Cămașa de oțel : [mărturii din perioada deportărilor] / Ion Holban // Basarabia. – 1993. – Nr 10. – P. 3-31.
342. „Cei ce-și îndeplinesc datoria nu se tem de moarte” (Ion Agârbiceanu) : [mesaj în apărarea lui Ilie Ilașcu] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 16 dec. – P. 2
343. Cele șapte zile de acasă : [impresii de la Zilele „Ion Creangă” – 1992, Târgu-Neamț, România] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 29 apr. – P. 3.
344. Copii, hai cu fuga la poveste : Basmul gogoșei parlamentare / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 11 mar. – P. 8. – (Beciul vechi).
345. Domnule redactor șef... : [scrisoare redactorului referitor la scrierea corectă a numelui scriitorului norvegian, de origine daneză Erling Schøller, trad. al operei lui Ion Creangă] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 13 mai. – P. 8.

346. Eminescu al meu / Ion Holban // Moldova suverană. – 1993. – 26 mai. – P. 6. – (File din istoria neamului).
347. „Eu întotdeauna am fost deschis spre Vest” : [participarea la Congr. „Moldova, deschideri științifice și culturale spre Vest”] / Ion Holban // Viața satului. – 1993. – 31 iul. – P. 3.
348. Gânduri anapoda dintr-o nouă epocă de aur / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 11 noiemb. – P. 8. – (Beciul vechi).
349. Gânduri anapoda dintr-o perioadă zăpăcită / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 16 sept. – P. 8. – (Beciul vechi).
350. Noi suntem unioniști : [Congr. II al Soc. „Limba Noastră cea Română”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 11 mar. – P. 3.
351. Pașol na turbinca – neocomuniștilor! / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 18 febr. – P. 2. – (Puncte de vedere).
352. Scrisorile tatei din lagărul de la Kolâma au fost poveștile copilăriei mele... / Ion Holban // Moldova. – 1993. – Nr 5/6. – P. 6-8, 41. – (Cămașa de oțel).
353. Verbul matern sau încălzirea sufletului / Ion Holban // Materna. – 1993. – Febr. (Nr 4). – P. 8.
354. Viitorul aparține piticilor : [umorescă pe teme soc.-pol.] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1993. – 22 apr. – P. 8. – (Beciul vechi).

1994

355. Cernobâlul – o rană sângerândă a omenirii / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 21 apr. – P. 8.
356. Citate uitate / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 24 noiemb. – P. 8 – (Gânduri uitate dintr-o perioadă zăpăcită). – (Beciul vechi).
357. Copacii demnității noastre / Ion Holban // Columna. – 1994. – Nr 1/4. – P. 37-38.
358. Dăi și dăi înainte cu perestroica / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 1 ian. – P. 8. – (Beciul vechi).
359. Gânduri amare dintr-o perioadă zăpăcită / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 10 noiemb. – P. 8. – Conț.: „Poehali!”; Nume de ministru de finanțe; Punga națională; Naționalizare; Drept; Teoria celor două mămăligi; Gafa actoricească; Insulta la nivel de state; De ce se tem separatiștii de ILAȘCU (acrostih).

360. Gânduri anapoda dintr-o perioadă zăpăcită / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 11 aug. – P. 8. – (Beciul vechi) ; 22 sept. – P. 8. – (Beciul vechi); 13 oct. – P. 8. – (Beciul vechi) ; 22 dec. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
361. Pe unde trec drumurile spre Unire : [notițe din 1988 despre mătușa Vera din Talmază și Gheorghe Roșca din Drăslăceni, oameni simpli de la sat, care au susținut cenaclul „Alexe Mateevici” și mișcarea de revenire la alfabetul latin] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 5 mai. – P. 8.
362. Telegramă : [atitudine față de organizarea Forului „Casa noastră, Moldova”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1994. – 10 febr. – P. 8. – (Beciul vechi).

1995

363. Aliniere! ; Și Guguță e român; Europa examinează ; Votați hulubul interfrontist socialist! ; De la vorbe se va trece la fapte : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umoristico-satirică] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 13 apr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
364. „Basarabia în GULAG” : [lansarea cărții „Basarabia în GULAG: Mărturii inedite despre noi în GULAG și Gulag-ul din noi” de Serafim Saka, la biblioteca „Transilvania”] / Ion Holban // Flux. – 1995. – 28 iul. – P. 7.
365. Către Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova : [Apel] : [de edificare a Ansamblului Memorial *Golgota Neamului*] // Literatura și arta. – 1995. – 7 dec. – P. 2. – Semnat: Consiliul de coordonare, Ion Holban [ș.a.].
366. Cei mari de ieri despre viața noastră mică de azi ; Proverbele ne ajută să trăim ; Legi și exerciții ; Proverb românesc despre Armata nr. 14 ; Buletin meteorologic pentru anii ce vin ; Dicționar modern ; Fire „moldovenească” ; Apel ; Știați că ; Schimb : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 1 iun. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
367. Cunoscutul în lume parlament lingvistic ; De ce? ; Progres lingvistic ; Strajă la hotare ; Modă nouă ; Ne-au recunoscut ; Ieftiniri : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Hol-

- ban // Literatura și arta. – 1995. – 2 febr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
368. Eminescu al meu : [reflecții] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 23 febr. – P. 4.
369. Istoria satului. Oameni și destine : [Simpoz. lit.-șt. org. la Cărpineni, Hâncești, satul de baștină al omului de știință și cultură Eugen Holban, stabilit la Paris, fondatorul Concursului „Moștenire”] / Ion Holban // Moldova suverană. – 1995. – 24 iun. – P. 5. – (Magnetizmul baștinei).
370. Motive crengiene și nu numai : [reflecții despre clasicii lit. române] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 8 iun. – P. 5.
371. O carte de documente mult așteptată : [lansarea volumului „Unirea Basarabiei și a Bucovinei cu România, 1917-1918: Documente”, alcăt. de Viorica-Pompilia Moisiuc și Ion Calafeteanu, la Bibl. „Onisifor Ghibu”] / Ion Holban // Flux săptămânal. – 1995. – 1 dec. ; Literatura și arta. – 1995. – 7 dec. – P. 7.
372. Povestea limbii e o poveste fără sfârșit / Ion Holban // Flux : magazin spt. – 1995. – 8 sept. – P. 10-11. – (Social).
373. Revedere după 37 de ani : (Poveste basarabeană) : [despre Grigore și Irina Ghindă, foști deportați] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 6 iul. – P. 3.
374. Strigăt ; Privind o primire la tov. Smirnov ; S-a copt ; Cult ; Virtute națională ; Societăți noi ; Zicători noi ; Negarea proverbelor ; Găina lui Vodă ; Perle lingvistice ; Anunț ; Toast ; Arhimede din Moldova ; Boală ușoară : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 9 mar. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
375. Tata în cămașă de oțel / Ion Holban // Saka Serafim. Basarabia în GULAG : [mărturii din perioada deportărilor]. – Chișinău, 1995. – P. 143-182.
376. Vești din etnografie ; A călcat furios ; Proverb ruso-cecen ; Între ciocan și nicovală ; Nepot și bunel ; Balet ; Tradițiile hotărâsc totul ; Problema națională nr. 1 ; Avem nevoie ; S-a creat ; S-a importat ; Ce mai scriu ziarele ; Perle lingvistice ; Răspuns de catâr ; Întâlniri fructuoase ; Scuze : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1995. – 16 febr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).

1996

377. Alexandru Vlahuță despre glob ; Lagrange despre pretenții ; Alegere ; Agitație electorală în mediul acvatic ; Cântece populare refăcute ; Orașe noi pe harta țării ; Emisiune radiofonică ; Societatea moldovenilor cosmopoliți : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1996. – 31 oct. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
378. Descoperire ; Ghebul Independenței ; Legea călătorului ; Pe Planeta Maimuțelor ; O cireadă ajunsă la abator ; Suprema ipocrizie ; Întrebare socratică ; Cu ce intrăm în iarnă? ; Carte nouă de povești ; Conform dictonului latin... ; În grădina jurnalistică ; Societate pe acțiuni ; Fraze ; La piață ; Primul vad spre economia de piață ; Întrebare și răspuns : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1996. – 19 sept. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
379. Holocaustul basarabean : [despre soarta deportaților basarabeni, incl. al tatălui său, Maxim Holban] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1996. – 28 noiemb. – P. 2,3.
380. „Independența” la 5 ani după adoptarea ei : [răspuns la ancheta „LA” : „Există astăzi cu adevărat independența proclamată acum 5 ani?”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1996. – 22 aug. – P. 3.
381. „Limba română este maica mea” / Ion Holban // Flux : magazin spt. – 1996. – 30 aug. – P. 15. – (Patria mea este limba română).
382. Mă pronunț în favoarea studierii religiei în școală / Ion Holban // Flux : ed. de vineri. – 1996. – 24 mai. – P. 6. – (Știința și religia față în față).
383. Să fiu un bun român : [în dialog: Valentina Butnaru – Ion Holban] / Noi. – 1996. – Nr 5. – P. 6-7.

1997

384. Eminescu al meu / Ion Holban // Evrika! (Brăila, România). – 1997. – Nr 7/8. – P. 20.
385. Eroii poveștilor noi ; Țară tânără ; În ajutorul organizatorilor de referendumuri ; Mamă sau nașă? ; Poveste ; Nume nou de drac ; Soția și-a izmenit soțul : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1997. – 1 ian. – P. 8. – (Beciul vechi).

386. Experiment ecologic ; Problemă fizică ; Potențial economic ; Întrebare socratică ; Citirea proverbelor ; Preîntâmpinare serioasă ; Iarăși de la Montesquieu învățătură ; Asociații ; Dialog de mahala: [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1997. – 20 mar. – P. 8. – (Beciul vechi).
387. Lansare de carte : [*Cămașa de oțel*] / Ion Holban // Graiul Maramureșului : Ser. nouă. – 1997. – 11 aug.
388. Legea timpurilor noi este secera și ciocanul : [dialog cu Ion Holban, dr. în fizică] / consemnare : Grigore Fidelschi // Luceafărul. – 1997. – 16 dec. – P. 3.
389. Țapi dresați ; Poveste din bătrâni ; Doi viermi într-o baligă : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1997. – 16 ian. – P. 8. – (Beciul vechi).

1998

390. Apel : [*Clopotnița Memoriei*, despre necesitatea reconstruirii acestui edificiu comemorativ] // Literatura și arta. – 1998. – 22 ian. – P. 1. – Un grup de semnatori, incl. Ion Holban.
391. Avem nevoie ca niciodată ; Ce ne facem? ; Cerere ; Ar trebui ; Basarabeni se joacă ; Traseu istoric ; Listă de abrevieri ; Secțiunile Departamentului Limbi ; Poveste tot cu porc și cu porci: [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 3 dec. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
392. Ca să fiu sincer ; Ne învață încă Ion Creangă ; Meditațiile tânărului studios... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 1 ian. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
393. Dreptatea se află... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 17 sept. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
394. Eu și doamnele ; Zburdături publicistice : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 16 iul. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).

395. Frumusețile limbii române m-au ademenit : [Ion Holban de vorbă cu Erling Schøller, scriitor norvegian, traducător al operelor lui Mihai Eminescu și Ion Creangă] // Noi. – 1998. – Nr 6. – P. 6-7,17.
396. În așteptarea lui Godot (I-VI) : (sau problemele noastre, cele de toate zilele) / Ion Holban // Luceafărul. – 1998. – 17 mar. – P. 5 ; 19 mar. – P. 4 ; 24 mar. – P. 3 ; 26 mar. – P. 3 ; 31 mar. – P. 3 ; 2 apr. – P. 3. – (Politic). – (Social-economic).
397. O floare sub razele piezișe ale soarelui : [ref. la scriitorul norvegian Erling Schøller, aflat în vizită în Moldova] / Ion Holban // Baștina (Ialoveni). – 1998. – 25 apr. – P. 4.
398. Paradox ; Anunț ; Funcție ; De ce nu? ; Postelectorală ; În alegeri au căzut din căruța electorală... ; Am votat ; Am re-votat ; Koroce ; Spune-mi ; E sătul de toate ; Epoca ; Poate... ; Zice lumea că... ; Așteptăm bunăstarea ; Ne povățuiesc înțelepții ; Temă pentru teză ; Cântec basarabean ; Fermitate ; Fraze moldovenești ; Cel mai bun spital din RM... se află în Germania ; Rubrică TV ; Nume nou la basarabeni : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 11 iun. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
399. Paradox ; Când a dat să sărute crucea... ; Mă întreb și vă întreb... ; Dicționar ; „Hai din vamă să facem cramă” ; Ghicitul ghicitorilor ; De unde se iau bucuriile ; Poveste cu banane : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 15 oct. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
400. Pe cine aduce la putere revoluția? ; Toți își aduc aportul real în societate ; De ce nu? ; Asociații noi ; După cum ți-e fesul... ; Reclamă pentru demenți ; Anecdotală veche ; Blestem basarabean ; Ce-au găsit basarabeni în CSI? ; Șeful e ca și soarele ; Valeriu Cupcea se întreba odată... ; Amărătul vesel : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 19 mar. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
401. Poreclele – teren nevalorificat / Ion Holban // Flux : ed. de vineri. – 1998. – 11 sept. – P. 8.
402. Problema lui Mișa ; Poveste orientală : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și

- arta. – 1998. – 2 apr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
403. Să învățăm de la cei înțelepți : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 23 apr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
404. Să învățăm de la maimuțe ; Interviu ; Blestem jinduit ; Mormântul vorbelor de duh ; Dojană ; Numele bărbatului care nu-și hrănește familia ; Noutate la bursa muncii ; Un colectiv e ca un sistem de vase comunicante ; Basarabeni, țineți minte... ; Neliniștea omenirii ; Lingerea pe bot gen Ribbentrop-Molotov : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 28 mai. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
405. Se pregătesc intens de alegeri ; Electorala după Nichita Stănescu ; Vinovat nu e lupul ; Dușmani electorali ; Electorale ; Promisiuni electorale ; Soartă de „vojak” și de turmă ; Ce-ar fi... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 5 mar. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
406. Și pseudonumele sunt tot niște porecle / Ion Holban // Flux : ed. de vineri. – 1998. – 21 aug. – P. 7.
407. Trenule, mașină mică, unde o duci pe Moldovică? : [referitor la desfundarea tunelului de la Bălțați] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1998. – 13 aug. – P. 2. – (Ecouri).

1999

408. Bună dimineața, Dimineață... : (sau o poveste despre o fetiță care vroia mărgele de rouă și care peste ani le-a găsit) : [despre cartea Claudiei Partole „O clipă...”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 6 mai. – P. 5.
409. Cea mai puternică armată ; Mare adevăr ; Societatea... ; Ca să vezi ziua de mâine ; Inspirație la hotar ; Telefonați-mi, vă rog ; Politic ; Haiducii noi ; Parafrazându-l pe Aristotel ; Groparii capitalismului ; Din pomeni nu-ți faci casă ; Oricât ar fi țara de tânără ; Voluntariada : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] /

- Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 28 ian. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
410. Diamantul Nordului : [dialog cu Erling Schøller, traducătorul operelor lui Ion Creangă, în limbile daneză și norvegiană] (I-IV) / consemnare : Ion Holban // Glasul Națiunii. – 1999. – 10 mar. – P. 12 ; 24 mar. – P.12 ; 7 apr. – P. 12 ; 28 apr. – P. 12.
411. Perle teveciste ; Era comasărilor ; Era împachetărilor ; Poveste cu „Vanka, vstanka” ; Ion și John la o recepție ; Poezie financiară ; Mașină a timpului ; Noua denumire a Academiei de Științe Neîncălzite ; Umor savant ; Apel către populație ; Fachirii din Republica Moldova ; În Europa nu știm de vom ajunge... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 28 ian. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
412. Poveste academică : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 17 iun. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
413. Proverbele ne ajută să trăim : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 18 febr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
414. Salutare basarabeană ; Societatea „Caprele Irinucăi” ; Atenție ; Unalta ; Nimeni n-a văzut academician tatuat ; Zicea Panait Istrati... ; De ce oare Artur Efremov... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 13 mai. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
415. Spune lumea ; Fizicianul Tomas Brody despre noi ; Proverb moldovenesc ; Moldovenii nu-s români, ei sunt buni români : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 4 mar. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
416. Țara noastră nu e țară ; Sfatul nostru ; Bunăstare ; Stabilitatea ; Cei care înmulțesc județele țării ; Întrebare socratică ; Valoarea oricărui demnitar ; Modernizarea ; În sfârșit a fost inaugurată și Aleea Iluștrilor ; O nouă asociație ; Oameni de soi ; Știți cine se răfuiește cu Eminescu? : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 1999. – 9 dec. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).

417. [Urări pentru Constantin Tănase, red.-șef al cotid. *Flux*, la jubiliul de 50 de ani] / Ion Holban // *Flux*: ed. de vineri. – 1999. – 25 iun. – P. 4.
418. Valeriu Cupcea al meu : [amintiri despre actor] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 1999. – 22 apr. – P. 7.

2000

419. Ananasul academicianului Vsevolod Moscalenco : [amintiri] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 13 apr. – P. 8.
420. Anul 2000. Eminescu respiră aerul de diamant al Nordului : [extrase din scrisoarea scriitorului Erling Schøller, norvegian de origine daneză, despre celebrarea Anului Eminescu în Nordul Norvegiei] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 23 mar. – P. 3.
421. Bună ziua, domnule Gromov : [reflecții despre scriitorul Alexandru Gromov] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 6 iul. – P. 5.
422. Ce ați realizat și ce n-ați realizat în anul 2000? Cum întâmpinați noul mileniu? : [răspuns la ancheta „LA”] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 28 dec. – P. 6.
423. Dispoziție privind publicarea lucrărilor științifice în periodicele „Literatura și arta”, „Făclia”, „Legea și viața” // *Literatura și arta*. – 2000. – 6 apr. – P. 1. – Semnat: Boris Melnic, **Ion Holban**.
424. Dor de Țară : [80 ani de la nașterea lui Eugen Holban, savant român, stabilit la Paris] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 21 dec. – P. 3.
425. Fapt demonstrat ; De ce? ; Lecție de limbă ; Cunoscut ; Știați că... ; Om de afaceri... proaste ; Oare nu e timpul? : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 9 noiem. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
426. Florile de câmp și ciulinii vieții : *Educat* sau *dresat* : [despre perioada stalinistă și deportările în Siberia de geață] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 3 aug. – P. 8.
427. În concordanță cu adevărul științific : [despre Hotărârea CSA referitor la includerea glotonimului *limba română* în Constituția RM] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2000. – 28 sept. – P. 1.
428. La calic slujești ; Non-stop ; Întrunire internațională ; Dicționar explicativ ; Zâmbet moldovenesc ; Lungă și sterilă... ; Temă de teză ; Răspuns la apelul: „Să transformăm vorbele în fapte”... ; Nedumerire

- electorală ; La oculist ; Maxima cinstei (după Alexandru Gromov) : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2000. – 17 aug. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
429. Micul Prinț / Ion Holban // *Universul credinței.* – 2000. – Nr 2. – P. 10.
430. Moldovenismul a devenit o profesie : [poveste cu călți] / Ion Holban // *Flux* : ed. de vineri. – 2000. – 27 oct. – P. 5.
431. Mulți copii bătrâni crezut-au... ; Popoarele există ; Moravurile fără legi pot totul ; Nimic nu e mai periculos pentru conștiința unui popor ; Vezi la noi... ; Nasc și la Moldova... ; Istoria națională ; Așteptăm bunăstarea ; Suntem conduși de o echipă de profesioniști... ; Noi titluri din lumea umanoizilor ; Titluri din lumea animalelor ; Eu sunt președintele soției mele ; Noi și noi ; Noi și americanii ; Iresponsabilitatea ; Știați că... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2000. – 20 iul. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
432. O poezie de Tatiana Gălușcă : [cuvânt introd.] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2000. – 20 apr. – P. 3.
433. Oare cât va dura drama limbii române în Basarabia? : [Procuratura Generală încearcă să intre în Casa Științei cu cizme și tunică stalinistă] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2000. – 21 sept. – P. 2.
434. Poveste cu banane ; Poveste fără banane : [istorioare cu haz din realitatea noastră] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2000. – 30 mar. – P. 8. – (Beciul vechi).
435. Poveste nouă ; Semne de oaie capie ; Non-stop ; Din jurnalul intim al scriitorului ; Oare cum arată... ; Axioma pedagogică a Claudiei Partole ; Axioma lui Chiriță ; A venit și iarna basarabeană : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2000. – 30 noiem. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
436. Printre metafore și formule : [referitor la începutul ideii *Centrului Eminescu*] / Ion Holban // *Moldova suverană.* – 2000. – 18 ian. – P. 3.
437. [Răspuns la chestionarul Proust] / Ion Holban // *Moldova suverană.* – 2000. – 22 ian. – P. 6.
438. Reportaj ; Pensia și-a găsit destinatarul ; Om de afaceri ; Reclamă ; Odă reclamelor de săpun „Duru” din Chișinău ; Nu ocărăți bufonii

care fac sluj în timpul alegerilor ; Scenă în troleibuz ; Ce înseamnă să fii țăran-cotaș ; Cum vom vota? ; Când oare se va termina stadiul de larvă? ; *Tri na lei* ; Fachiri moldoveni ; Zic țărani că războiul dus de ruși în Cecenia se aseamăna... ; Are dreptate Lev Tolstoi ; Chef moldovenesc ; Legea lui Arhimede în mediul moldovenesc : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2000. – 20 ian. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).

439. Unii basarabeni își scriu naționalitatea în vreo zece feluri / Ion Holban // *Flux : cotid. naț.* – 2000. – 25 oct. – P. 2. – (Invitatul de azi).

2001

440. Moldovenismul – cauza deznaționalizării noastre / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2001. – 4 ian. – P. 3. – (Dreptul la opinie).
441. O călătorie a unui român basarabean până în Germania și înapoi (I-III) : [impresii] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2001. – 3 mai. – P. 8 ; 10 mai. – P. 8 ; 12 iul. – P. 8.
442. Teatru în troleibuz ; Victorină radiofonică ; Invenții moldovenești ; Noi titluri onorabile pentru oameni ; Legea socială a lui Arhimede ; Cu morții și cu culcații ; Nume natal: Corupțeanu ; De-ale animalelor și oamenilor : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2001. – 25 ian. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).

2002

443. Carte, cât mai multă carte : [despre cartea lui Eugen Holban „Glasul sângelui”] / Ion Holban // *Literatura și arta.* – 2002. – 6 iun. – P. 5.
444. Declarație a Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă din Republica Moldova : [contra federalizării republicii] // *Literatura și arta.* – 2002. – 18 iul. – P. 2. – Semnat: Membrii Senatului Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă, incl. Ion Holban.
445. Declarație a Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă din Republica Moldova : [în apărarea obiectului de predare „Istoria românilor” în școli] // *Literatura și arta.* – 2002. – 21 febr. – P. 1. – Semnat: Membrii Senatului Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă, incl. Ion Holban.

446. Eugen Coșeriu : [în memoriam] // Literatura și arta. – 2002. – 12 sept. – P. 3. – Semnat: Membri ai Uniunii Scriitorilor din RM, ai AȘM, incl. Ion Holban (ș.a.).

2003

447. Eminescu cu viză de reședință în Norvegia : [opera eminesciană în viziunea scriitorului norvegian Erling Schøller] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2003. – 13 mar. – P. 5.

2004

448. Omul cu care dorești să te întâlnești : [schiță de portr. al pict. Glebus Sainciuc] / Ion Holban // Ora satului. – 2004. – Aug. (Nr 14). – P. 14

2005

449. Un stejar demn al patriei : [Eugen Holban la 85 de ani] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2005. – 22 dec. – P. 3.
450. Воспоминания об МГУ / Ион Холбан // Руснак Г.Е. Вклад Московского Государственного Университета им. «М.В. Ломоносова» в подготовку специалистов для Республики Молдова / Г.Е. Руснак, В.Н. Козма. – Chișinău : Ed. USM, 2005. – P. 62-66.

2007

451. Să scrii despre Dânsul : [despre medici, savanți, oameni de artă și alți demni feciori ai neamului românesc] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2007. – 20 dec. – P. 6

2009

452. Nedumerire la început de an școlar : [atitudine față de încercările unor pseudoistorici de a pune la baza statalității Republicii Moldova Pactul Ribbentrop-Molotov și de revizuire a denumirii limbii române] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2009. – 3 sept. – P. 7.

2011

453. Aliniere la doi și două ; Nătăfleată și independența ; Fac coadă ; Glumea la modul serios bunul nostru prieten Alexandru Gromov ; La oculist : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a

- satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2011. – 17 noiem. – P. 4. – (Mozaic din viața noastră).
454. Continuarea temei politic și științific ; Mândria noastră ; Vizită de documentare ; Una-alta sau înțelepciunea între patru ochi mai mult verzi ; Citirea proverbelor ; Numai Nătăfleală ; Știați voi oare cine este împăratul oilor? ; Știați voi oare ce spuneau pe timpuri bătrânii despre cei leneși? : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2011. – 29 sept. – P. 5. – (Mozaic din viața noastră).
455. Continuarea temei politic și științific ; Știți voi oare cum furau odinioară hoții găinile? ; Păzea ; Întrebare de internaționalist ; Țara lui Pârlea-Vodă ; Proverb nou ; Evoluție ; Pulbere și praf ; Proverb vechi ; Dacă aș fi... Președintele țării (poveste politică) : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2011. – 13 oct. – P. 5. – (Mozaic din viața noastră).
456. [Dramaturgul și publicistul Eugen Gheorghiuță la 60 de ani] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2011. – 20 ian. – P. 4.

2012

457. Cocoșul s-a întors acasă (I-IX) : [Destine basarabene] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2012. – 6 sept. – P. 2 ; 13 sept. – P. 2 ; 27 sept. – P. 2 ; 11 oct. – P. 2 ; 8 noiemb. – P. 2 ; 13 dec. – P. 2 ; 20 dec. – P. 2 ; *Literatura și arta*. – 2013. – 3 ian. – P. 2 ; 10 ian. – P. 2.
458. Felicitare „LA” : [cu ocazia sărbătorilor de Crăciun și Anului Nou 2013] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2012. – 27 dec. – P. 8.
459. [Stimată Doamnă Raisa Ciobanu] : [telegramă de felicitare la o aniversare, adresată dnei Raisa Ciobanu, secretar general de redacție al hebdomadarului *Literatura și arta*] / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2012. – 5 ian. – P. 5.
460. Una, alta ; Vrem un nou drapel ; Trăiască ultrapatriotul rus ; Formă și conținut ; Soluția ; Nume de bezbojnic / Ion Holban // *Literatura și arta*. – 2012. – 24 mai. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).

2013

461. Cât de departe de casă se află poporul moldovenesc ; Noi unități de măsură ; Stai, Burebista! ; Cât e de groasă slănina procuraturii

- moldovenești : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2013. – 14 febr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
462. Lupta pentru limbă și alfabet a fost dată de întregul popor / Ion Holban // Literatura și arta. – 2013. – 29 aug. – P. 5.
463. O țară tristă plină de umor : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2013. – 26 dec. – P. 7. – (Mozaic din viața noastră).
464. Pe urmele lui Grigore Vieru (I-VI) : [reflecții și amintiri] / Ion Holban // Făclia. – 2013. – 30 mar. – P. 6 ; 6 apr. – P. 7 ; 13 apr. – P. 6 ; 20 apr. – P. 11 ; 27 apr. – P. 3 ; 3 mai. – P. 3.
465. Republica Moldova, un Klondake de organe umane ; Inculții din naștere nu fac păcate ; Modernizarea Particdului Comuniștilor... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2013. – 4 apr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).

2014

466. 31 august 1989. Rolul „Făcliei” în producerea acestui eveniment istoric : 25 de ani de la aprobarea „Legii cu privire la revenirea limbii moldovenești la grafia latină” : [referitor la *Scrisoarea deschisă*, semnată de 66 de oameni de știință și cultură, care au solicitat conducerii Republicii Moldova să se revină la grafia latină, publicată la 17 sept. 1988 în ziarul „Făclia”] / Ion Holban // Făclia. – 2014. – 5 sept. – P. 2.
467. Bravo Nicolae Timofti, bravo Ion Sturza ; „Europa nu are valori” (scrie un ticălos pe toate gardurile) ; Poveste cu cea mai mare mămăligă din Univers ; Și-au schimbat orientarea ; De-ale găinarilor ; „Ciastuște” moldovenești noi ; Kobzon la despărțire... ; Numărul 13 în buletinul de vot ; Minte de „gițâl” ; Lucruri inedite ; Trebuie să treci și prin aceasta : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] // Literatura și arta. – 2014. – 16 oct. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
468. Ei și noi ; Service moldovenești ; Întreb vântul ; Știre bombă ; Umor găgăuz ; Dicționar ; Funcție ingrată ; Curiozitate ; S-o vedem și pe asta ; Popor pașnic ; De ce n-ar mai exista un Vatican? ; Partidul Conservator – fără viitor : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma

- umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2014. – 27 mar. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
469. Lumină, cât mai multă lumină, „Făclie”! : [cuvânt de felicitare la aniversarea de 60 de ani de la fondare] / Ion Holban // Făclia. – 2014. – 3 oct. – P. 8.
470. Mă bucur pentru Țara mea : [felicitări poetului Nicolae Dabija, cu ocazia decernării la Festivalul din Italia a Marelui Premiu pentru Poezie „Oscarul Poeziei”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2014. – 18 dec. – P. 1.
471. Omul muncii – Omul lui Dumnezeu : [schiță de portr. al medicului Alexei Chirlici] / Ion Holban, Victor Băbălău // Literatura și arta. – 2014. – 1 mai. – P. 2.
472. Problemă simplă de matematică ; Dicționar umoristic ; Formuzal-unionist ; Plan de sucombatere a Republicii Moldova ; Devize și slogane electorale inspirate, comentate ; Mea culpa ; Din puțul de gândire a lui Dodon ; Vorba lui Constantin Tănase : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2014. – 11 dec. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
473. Scrisoare către Radio-Erevan ; Este adevărat? : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2014. – 30 dec. – P. 3. – (Mozaic din viața noastră).
474. Stimați reprezentanți ai mass-mediei! : [din istoricul *Scrisorii deschise*, semnată de 66 de oameni de știință și cultură, care au solicitat conducerii Republicii Moldova să se revină la grafia latină, publicată la 22 septembrie 1988 în ziarul „Literatura și arta”] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2014. – 28 aug. – P. 2.

2015

475. 1001 nepoți ; Scrisoare deschisă adresată ilustrului chirurg financiar Ciomu ; Campanie educațională ; Destine în țara cu *lupushori* și *vulpishoare* : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 21 oct. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
476. Bravo Domniilor voastre, ... ; Politic și științific ; Răspuns de catâr ; Pe om îl încălzește lucrul, nu șuba... ; Republica Moldova are de ales ; Unitatea de măsură a activității Procuraturii și a CNA din Republica

- Moldova : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 2 iul. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
477. Cahla : [reflecții despre situația soc.-polit. din RM] / Ion Holban // Făclia. – 2015. – 16 oct. – P. 4. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
478. Călătorind cu avionul din Republica Moldova ; Ocupație de vârf în Republica Moldova ; 2015 – Anul Luminii ; Timpul mic al ticăloșilor ; Noi nume în Registrul de porecle neaoșe moldovenești ; În ajutorul celor care născocesc cuvinte sau expresii care să inspire dispreț, antipatie față de Republica Moldova și cetățenii ei vrednici ; Proverbe noi pentru înțelepți ; VIP-iere politice ; Epocă de grotă ; Ținta omenirii, zicea Eminescu... ; Cine și-a bătut și își bate joc de moldoveni ; Sondaj : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 7 mai. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
479. Cântă inima, bat-o vina, de se aude în Bucovina : (interpretul Ioan Paulencu la 75 de ani) / Ion Holban // Făclia. – 2015. – 18 dec. – P. 4. – (Noblețea gândului).
480. Ce deosebire există între *educat* și *dresat*? / Ion Holban // Făclia. – 2015. – 11 dec. – P. 12. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
481. Culmea ipocriziei ; Sfârșitul lumii răzbate crâncen ; La întrebarea cântecului ; Alegerea mileniului la moldoveni : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 11 iun. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
482. De ce nu? ; Tot pe loc, pe loc să răsară busuioc ; Știați că... ; Concurs ; Laudă de sine : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 27 aug. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
483. Destine în țara cu *lupushori* și *vulpishoare*... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 26 noiem. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
484. Distinge personalități în domeniul fizicii și ingineriei omagiate în Republica Moldova : [acad. Valeriu Canțer – 60 de ani, acad. Ion Țighineanu – 60 de ani, acad. Mircea Bologa – 60 de ani] / Ion Holban,

- Ștefan Tiron // Fizica și tehnologiile moderne. – 2015. – Vol. 13, Nr 1 / 2. – P. 4-5.
- 485.** E una și aceeași ; Renovare comunistă : Meditații privind tabloul a trei vânători ; Putin, Greceanaia și Dodon ; Tatuajul de pe pieptul lui Putin ; Moldoveni, mobilizarea totală... ; Moldova, ți-ai găsit nănașii ; Nume de bodegă ; Nu fugi de Uniunea Vamală... ; Am mirosit-o și pe asta ; Animalul care își face de cap ; Problemă cu o singură ieșire ; Două lumi după alegeri ; Așteptăm să cânte ; Cine și ce visează ; Mărunți și meschini ; Programul de după masă al găinilor parlamentare ; Când privești programele de televiziune moldovenești... ; N-a dat Domnul... ; Magia hamului : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 29 ian. – P. 3. – (Mozaic din viața noastră).
- 486.** Încurajare la spital ; Răspunde de sănătate ; Consultație la oculist ; Cum te simți după spital? ; Ministerele Muncii, Sănătății, Culturii... ; Fifty : Fifty (50:50) ; Baie turcească ; Pătăranii moldovenești ; Dacă ar fi să te prefaci ; Statistica în creștere ; Convingere fermă : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 10 dec. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
- 487.** La Orhei e ushor să faci alegerea ; Știți că... ; Fotografii și nume de pe standurile orașului Chișinău ; Doamne, ce nume etajat de călău le-a transmis țarul comunist moldovenilor ; Îndoială ; După nouă luni de chin... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 25 iun. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
- 488.** Născătorii de bolșevism ; Zîna ; Comedie talibaneză ; Bravo, domnu-le Voronin ; Republicile Lugansk și Donețk ; Filozofie năpârlită ; Luat în seamă ; Fost șef de partid ; Dicționar explicativ umoristic ; Unde dai și unde crapă ; Unde ești Petru Cărare... ; Roșesc la întuneric ; Respirație de prim-ministru ; Procuror reformator ; Cine și unde ține banii ; Tânguială la hotel ; O nouă filosofie a existenței : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 8 ian. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).

489. Oracolul Republicii Moldova ; Am văzut-o și pe asta ; Uniunea Europeană ajunge la învățătura lui Pitagora ; De unde s-a pornit, cam acolo și s-a ajuns ; Revenire la vechile jocuri ; MMM ; Achtung, achtung! ; Dragă Republică Moldova, unde te duci ? ; Ideea fixă sau programul minim al separatiștilor ; Dod și Zin ; Gagauz Yeri ; De ce nu? : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 30 apr. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
490. Pe unde trec drumurile spre Unire : [amintiri despre participanții cenaclului „Alexei Mateevici”] / Ion Holban // Făclia. – 2015. – 27 noiembrie. – P. 6. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
491. Porțile cunoașterii : [reflecții despre porțile cunoașterii vieții] / Ion Holban // Făclia. – 2015. – 2 oct. – P. 14. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
492. Poziție (de solidaritate cu profesorii de la Liceul Teoretic „Mircea Eliade”) / Ion Holban // Făclia. – 2015. – 10 iul. – P. 8.
493. Promotor al perseverenței noastre în timp : [95 ani de la nașterea lui Eugen Holban] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 24 dec. – P. 5.
494. Reformele în Republica Moldova ; Foaie verde popușoi... ; Libertate Siberiei ; Tagmă nouă ; Ferice de cei bătrâni... : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 1 oct. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră). – (Beciul vechi).
495. S-a hotărât ; Oare? ; Lăsați-l pe Ilan Shor în pace... ; Eu voi face ordine în lume... ; În ajutorul celor care nascocesc cuvinte sau expresii ca să provoace antipatie față de RM și cetățenii ei vrednici ; Moldoveni sau români, români sau moldoveni : [reflecții despre situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2015. – 4 iun. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).

2016

496. Ananasul academicianului Vsevolod Moscalenco : [actualizat] / Ion Holban // Făclia. – 2016. – 6 mai. – P. 1 – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
497. Declarație epocală în parlamentul moldovenesc ; Cadou de Anul Nou 2016 ; Poporul despre politicienii săi ; Ticăloșii în mare sunt ticăloși

- și în mic ; Puțină statistică : [situația soc.-polit. prin prisma umorului și a satirei] / Ion Holban // Literatura și arta. – 2016. – 21 ian. – P. 8. – (Mozaic din viața noastră).
498. Învăț și de la broască : [amintiri „cu tâlc”] / Ion Holban // Făclia. – 2016. – 4 mar. – P. 8. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
499. Moș Luca : [amintiri „cu tâlc”] / Ion Holban // Făclia. – 2016. – 18 mar. – P. 8. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
500. O poveste cu Tărcuci : [amintiri „cu tâlc”] / Ion Holban // Făclia. – 2016. – 26 febr. – P. 8. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).
501. Totdeauna aveam ce învăța de la tata : [amintiri „cu tâlc”] / Ion Holban // Făclia. – 2016. – 19 febr. – P. 8. – (Florile de câmp și ciulinii vieții).

IV. REFERINȚE LA VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI ION HOLBAN

1967

502. Лейн, А. [Ref. la lucrarea *Residual Interaction in Nuclei*, de Z. Bochnacki, I.M. Holban, I.N. Mihailov (Dubna, 1966)] // Lein A. Теория ядра : пер. с англ. – Москва, 1967. – С. 249.

1968

503. Turoc, A. Astăzi în colhozul „Lenin” : [ref. despre Ion Holban] / A. Turoc // Drapelul muncii (Anenii Noi). – 1968. – 21 apr.

1969

504. Arion, T. Aspiranții din Băcioi : [ref. despre Ion Holban, unul din tinerii aspiranți, născuți în satul Băcioi] / T. Arion // Drapelul muncii (Anenii Noi). – 1969. – 7 aug.
505. Арион, Т. Бачойские аспиранты : [ref. la Ion Holban] / Т. Арион // Советская Молдавия. – 1969. – 17 авг. – С. 2.

1971

506. Ganea, A. Succese frumoase, abiturient – 71! : [Ion Holban, aspirant, membru al comisiei de examinare la Inst. Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău] / A. Ganea // Moldova socialistă. – 1971. – 3 aug. – P. 1 : fot.

1972

507. Малиновски, Тадеуш. Адрес научного сотрудничества : [о молодом ученом И. Холбан] / Тадеуш Малиновски // За коммунизм (Дубна). – 1972. – 29 авг.

1973

508. Jereghi, Tudor. Avantajul colaborării : [între Inst. de Fizică Aplicată al AȘM și Inst. unit de cercet. nucleare din Dubna (Federația Rusă), în pregătirea specialiștilor] : [ref. despre Ion Holban] / Tudor Jereghi // Moldova socialistă. – 1973. – 27 ian. – P. 4.
509. Ucazul Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM cu privire la decorarea unui grup de activiști ai presei cu Diploma de onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM, 12 decembrie 1973 : [savantul-fizician Ion Holban] // Moldova socialistă. – 1973. – 13 dec. ; Tinerimea Moldovei. – 1973. – 14 dec. – P. 1.

1974

510. Concursul continuă, grăbiți-vă ! : [ref. la Ion Holban, care a propus un generic al colțului de satiră și umor al acestui ziar] // Tinerimea Moldovei. – 1974. – 20 mar. – P. 3. – (Satiră și umor).
511. Sainciuc, Glebus. Șarje prietenești : [Ion Holban] / Glebus Sainciuc // Chipăruș. – 1974. – Nr 2.
512. Se întrezăresc primii pretendenți (ai concursului pentru un generic al colțului de satiră și umor) : [ref. la Ion Holban] // Tinerimea Moldovei. – 1974. – 31 mar. – P. 4.

1975

513. În duel cu necunoscutul : [prez. cărții *Поединок с неведомым*, culeg. despre cercet. savanților din RSSM] : [ref. la Ion Holban] // Chișinău. Gazetă de seară. – 1975. – 15 noiemb. – P. 3. – (Polița cu cărți).

1979

514. Dumbrăveanu, Andrei. Știința, tehnica și noi : [ref. la art. savantului Ion Holban, scrise într-o limbă accesibilă cititorului] / Andrei Dumbrăveanu // Tinerimea Moldovei. – 1979. – 20 iun. – P. 3. – (Masă rotundă a „Tinerimii”).

1986

515. Clima, Mihail. Considerente optimiste : [ref. despre Ion Holban] / Mihail Clima // *Literatura și arta*. – 1986. – 9 ian. – P. 7.
516. Ion Holban : [fișier biogr.] // *Literatura și arta*. – 1986. – 11 dec. – P. 1 : fot.

1987

517. Andronic, Ion. „Pe serpentinele fizicii” : [prez. cărții cu același titlu de Ion Holban] / Ion Andronic // *Învățământul public*. – 1987. – 4 mar. – P. 4. – (Vitrăliu editorial) ; Universitatea din Chișinău. – 1987. – 18 mar.
518. Braude, S. Afirmând cuceririle părinților : [mențiuni despre savantul Ion Holban] / S. Braude // *Calea lui Octombrie (Ialoveni)*. – 1987. – 10 febr.
519. [Cartea *Pe serpentinele fizicii* de Ion Holban a fost înaintată la Concursul Prezidiului AȘM] // *Știința*. – 1987. – 13 mar. – P. 1.
520. Teleman, Ion. „Lucefărul”... – fără lucefăr : [absența unor emisiuni la postul de radio „Lucefărul”, în ziua comemorării marelui poet Mihai Eminescu, pe când se putea organiza o masă rotundă a scriitorilor, fiind invitat și Ion Holban – om din lumea fizicii, dar prieten devotat literaturii] / Ion Teleman // *Literatura și arta*. – 1987. – 29 ian. – P. 2. – (Scrisoarea săptămânii).
521. Zagarean, Nina. Întâlnire cu savantul (Ion Holban) / Nina Zagarean // *Munca pașnică (Strășeni)*. – 1987. – 17 noiemb.
522. Громов, Александру. Дом для души : [rec. la cartea *Pe serpentinele fizicii* de Ion Holban] / Александру Громов // Громов Александру. *С той Выборгской стороны... : Документ. рассказы о молд. ученых*. – Кишинев, 1987. – С. 113-117.

1988

523. Cutasevici, Gheorghe. „Patrimoniu” nr. 1 : [ref. la Ion Holban, candidat în șt. fizice, cunoscut bibliofil] / Gheorghe Cutasevici // *Chișinău. Gazetă de seară*. – 1988. – 6 sept. – P. 3.
524. Dragi cititori : [art. de fond al redacției] : [mențiuni despre Ion Holban, unul din cei mai activi corespondenți] // *Literatura și arta*. – 1988. – 1 ian. – P. 1. – Semnat: Colegiul de redacție.

525. „Gheorghe Asachi – 200 de ani de la naștere” : 15 martie 1988 : [ref. despre prelegerea șt. susținută de Ion Holban, invitat special] / Muzeul Republican de Literatură „Dimitrie Cantemir” // Gheorghe Asachi – 200 de ani de la naștere : Pliant. – Chișinău, 1988. – [P. 3].
526. Malanețchi, Vasile. Anul Eminescu : Proiecte și speranțe : [reluarea ideii Centrului chișinăuan de studii eminesciene, propusă de Ion Holban] / Vasile Malanețchi // Tinerimea Moldovei. – 1988. – 25 dec. – P. 4.
527. Nota secției economie și progres tehnico/științific : [a red. „TM”] : [ref. despre Ion Holban] // Tinerimea Moldovei. – 1988. – 28 aug. – P. 2.
528. Tainele firii și vraja cuvântului : [Alexandru Gromov în dialog cu Ion Holban] // Orizontul. – 1988. – Nr 1. – P. 10-12.
529. Vieru, Grigore. „Vor fi ochii mării frumoși, dar mergem după apă la izvor” : [ref. despre Ion Holban, unul din oamenii de cultură și șt., care luptă cu uitarea adevărului purificator] / Grigore Vieru // Literatura și arta. – 1988. – 14 iul. – P. 7; 8.

1989

530. Bostan, Gheorghe. [Problemele nr. 99 și 100 au fost formulate de fizicianul I.M. Holban, doctor în șt. fiz.-mat.] // Bostan Gheorghe. O sută de probleme la informatică. – Chișinău, 1989. – P. 164.
531. Fizica în rol de cenușăreasă? : [interviu cu Emil Strumban, cercet. superior la Inst. de Fizică Aplicată al AȘM] : [ref. despre Ion Holban] / interlocutor : Alexandru Gromov // Învățământul public. – 1989. – 1 febr. – P. 3.

1990

532. Galițev, O. Tărie : [despre Maxim Holban] : [mențiuni despre Ion Holban] / O. Galițev // Baștina (Ialoveni). – 1990. – 21 mar.
533. Laureatii cotidianului „Moldova suverană” pentru anul 1990 : [Ion Holban, candidat în șt. fiz.-mat.] // Moldova suverană. – 1990. – 27 dec. – P. 4 : fot.
534. Mărgineanu Navrot, Liliana. Duminică a limbii noastre : [mențiuni despre Ion Holban] / Liliana Mărgineanu Navrot // Timpul (Iași). – 1990. – 28/29 aug.

535. Mihail, Dinu. Congresul Societății „Limba Noastră cea Română” : [Ion Holban, membru activ al Prezidiului Soc.] / Dinu Mihail // Literatura și arta. – 1990. – 22 mar. – P. 6.

1991

536. Dumitrescu, Mircea. Impresii din Basarabia : [mențiuni despre întâlnirea cu Ion Holban] / Mircea Dumitrescu // Moldova suverană. – 1991. – 31 mai. – P. 2. – (Puncte de cuget).
537. Holban, Rodica. Ai noștri tineri la București învață : [referiri despre tatăl său, Ion Holban] / Rodica Holban // Moldova suverană. – 1991. – 15 febr. – P. 5. – (Confesiuni).

1992

538. Batâr, Dumitru. Nimic nu se naște pe lume fără sacrificii și dureri : [ref. la savantul Ion Holban] / Dumitru Batâr // Literatura și arta. – 1992. – 27 febr. – P. 2.
539. Ciopraga, Constantin. Sfârșit de decembrie cu Ion Creangă : [mențiuni despre Ion Holban, savant, militant activ a cunoașterii operelor clasice lit. române] / Constantin Ciopraga // Opinia (Iași). – 1992. – 31 dec.
540. [Condoleanțe Maxim Holban] : [tatăl dlui Ion Holban] // Literatura și arta. – 1992. – 30 ian. – P. 8. – Semnat: Prezidiul Soc. „Limba Noastră cea Română”.

1993

541. Bibliografie suplimentară în sprijinul pregătirii elevilor cu aptitudini pentru studul fizicii : [cartea *Pe serpentinele fizicii* de Ion Holban este inclusă în bibliografia lucrărilor de specialitate și cultură generală în fizică] // Programa de fizică pentru învățământul gimnazial, liceal, școala profesională, complementară sau de ucenici : Aprobată cu nr. 32665, 6.03.1993 / Min. Învățământului din România ; Min. Științei și Învățământului din RM, Dep. Învățământului Preuniv. – București ; Chișinău, 1993. – P. 70.
542. Congresul al II-lea al Societății „Limba Noastră cea Română” : [ref. la Ion Holban] // Limba Română. – 1993. – Nr 1. – P. 38-40 : fot.

543. Dumistrăcel, S. [Mențiuni despre Ion Holban] / S. Dumistrăcel // Dumistrăcel S. Lupta în jurul literiei „ă” și demnitatea Academiei Române. – Iași, 1993. – P. 11, 93.

1994

544. Băhnărel, I. Radiațiile ionizante și sănătatea populației : [răspuns la art. *Cernobâlul – o rană sângerândă*, de Ion Holban] / I. Băhnărel, I. Jalbă // Literatura și arta. – 1994. – 18 aug. – P. 8.
545. Cămașa de oțel : (scrisori din Kolâma – care mi-au încălzit sufletul) : [ref. la Ion Holban] / cuvânt introd. de acad. Constantin Ciopraga // Dacia literară : Ser. nouă. – 1994. – Nr 12. – P. 44-45.
546. Ghiorghiu, Adriana. O bătaie de inimă tristă : [despre vizita la Brăila a delegației basarabene, mențiuni despre Ion Holban] / Adriana Ghiorghiu // Libertatea (Brăila). – 1994. – 30 mar.
547. Holban, Eugen. Adevărul în conștiința românilor moldoveni : [despre Maxim Holban, mențiuni despre Ion Holban] / Eugen Holban // Literatura și arta. – 1994. – 19 mai. – P. 1.

1995

548. La Chișinău : (aparitia unei reviste de fizică în limba română) : [ref. la Ion Holban] // Curierul de fizică (București). – 1995. – Nr 1. – P. 11.
549. La 6 iulie 1949 buneii și tații noștri au fost duși în Siberia : [fot. lui Maxim Holban, tatăl lui Ion Holban și a scrisorilor venite de la Kolâma, care i-au încălzit sufletul] // Flux. – 1995. – 7 iul. – P. 4.

1996

550. Butnaru, Valentina. Societatea „Limba Noastră cea Română” la a șasea aniversare : [mențiuni despre Ion Holban] / Valentina Butnaru // Flux : magazin spt. – 1996. – 30 aug. – P. 14.
551. Despre cele sacre și eterne : [ref. la comunic. *Dimitrie Cantemir și Onisifor Ghibu – două surse sacre de atracție pentru pedagogi* a savantului Ion Holban, în cadrul *Zilelor Onisifor Ghibu*, organizate la Bibl. „Onisifor Ghibu”] // Moldova lit. – 1996. – 29 mai. – P. 1. – (Omagii, rememorări). – Semnat : Col. „ML”.
552. Să fiu un bun român : [în dialog Valentina Butnaru – Ion Holban] // Noi. – 1996. – Nr 5. – P. 6-7.

553. Zilele Onisifor Ghibu, ediția a IV-a : [mențiuni despre Ion Holban, participant la Conf. șt. „Basarabia în conștiința românilor”] // Mesagerul. – 1996. – 17 mai. – P. 9. – Semnat: [L.]ucreția [B.]rad.

1997

554. Știința între piramidă și piață : (scriitorul Alexandru Gromov în dialog cu acad. Petru Soltan) : [mențiuni despre Ion Holban] // Literatura și arta. – 1997. – 2 oct. – P. 7.

1998

555. Butnaru, Valentina. Conferința „Limba română azi” a ajuns la a VI-a ediție : [mențiuni despre Ion Holban] / Valentina Butnaru // Flux : cotid. naț. – 1998. – 30 apr. – P. 4 : fot. în grup.
556. Butnaru, Valentina. Sate gemene cu denumiri identice : [mențiuni despre Ion Holban] / Valentina Butnaru // Flux : ed. de vineri. – 1998. – 4 sept. – P. 7.
557. Cafeaua de vineri cu Tudor Ungureanu : [interviu] : [mențiuni despre Ion Holban] // Flux : ed. de vineri. – 1998. – 24 apr. – P. 1 ; 6.
558. Cârlig, Elena. Societatea „Limba Noastră cea Română” își extinde aria : [mențiuni despre Ion Holban] / Elena Cârlig // Flux : cotid. naț. – 1998. – 18 apr. – P. 4.
559. Cârlig, Elena. Cel care a dus poveștile lui Creangă în țările scandinave vine la Chișinău : [Erling Schøller, scriitor norvegian, de origine daneză, trad. al poveștilor lui Ion Creangă] : [invitat de Ion Holban, bun prieten și promotor al creației clasicilor lit. române] / Elena Cârlig // Flux : cotid. naț. – 1998. – 15 apr. – P. 3.
560. Ciobanu, V. Ultimul acord : [mențiuni despre Ion Holban] / V. Ciobanu // Cronica sindicală. – 1998. – 29 apr.
561. Holban, Ion. Vreau să fac din nepotul meu un bun astronom : [interviu] / consemnare : Elena Cârlig // Flux : cotid. naț. – 1998. – 3 noiemb. – P. 3 : fot. – (Ce mai face astăzi...).
562. La Editura „ARC” a apărut o carte pentru copiii curioși : [encicl. „Universul” de Ion Holban] // Flux : cotid. naț. – 1998. – 10 dec. – P. 6.
563. Laureții premiilor săptămânalului „Literatura și Arta” pentru anul 1998 : [Ion Holban, pentru publicistică] // Literatura și arta. – 1998. – 3 dec. – P. 1.

564. „Mișcarea literară paradoxistă a pornit dintr-un protest antitotalitar” : [interviu cu Florentin Smarandache, emigrant din România în SUA în anul 1988] : [ref. la Ion Holban] / consemnare : Nina Josu // *Literatura și arta*. – 1998. – 3 sept. – P. 5.
565. Moldovan, G. Sărbătorile Limbii Române : [mențiuni despre Ion Holban, participant activ la organizarea studierii limbii române corecte în RM] / G. Moldovan // *Răsunetul*. – 1998. – 26 aug.
566. Nu poți face știință pe stomacul gol : [interviu cu savantul Ion Holban] / consemnare : Elena Cârlig // *Flux* : cotid. naț. – 1998. – 23 apr. – P. 1.
567. Roibu, Nicolae. Danezul Schøller își reconstituie copilăria prin „Amințirile...” lui Creangă : [ref. la întâlnirile cu Ion Holban, în timpul vizitelor în Chișinău] / Nicolae Roibu // *Flux* : cotid. naț. – 1998. – 18 apr. – P. 3.
568. Roșioru, Nicolae. „Pe cât de mare, pe atât de simplu și deschis” : [ref. la Ion Holban, aflat în viziă cu scriitorii Erling Schøller (Norvegia) și Spiridon Vangheli, la școlile din raionul Ialoveni] / Nicolae Roșioru // *Baștina (Ialoveni)*. – 1998. – 25 apr. – P. 3 : fot. în grup.
569. Ungureanu, Larisa. „Poet care ne luminează nu numai trecutul, ci și viitorul” : [despre manifestarea consacrată aniversării de 50 de ani ai poetului Nicolae Dabija] : [mențiuni despre Ion Holban, activ publicist în ziar. *Literatura și arta*] / Larisa Ungureanu // *Literatura și arta*. – 1998. – 23 iul. – P. 2.
570. Vieru, Grigore. Chestionar „LA” : Ce părere aveți despre anul literar 1997? Ce cărți ați remarcat? : [ref. la cartea *Cămașa de oțel* de Ion Holban] / Grigore Vieru // *Literatura și arta*. – 1998. – 19 febr. – P. 4.
571. Viața este un fenomen foarte rar în Univers (I-III) : [dialog cu Ion Holban, dr. în fizică, aut. cărții *Cămașa de oțel*, despre calvarul basarabenilor deportați] / consemnare : Claudia Partole // *Literatura și arta*. – 1998. – 12 noiemb. – P. 3 ; 19 noiemb. – P. 3 ; 26 noiemb. – P. 3.
572. Voicu, Vasile. Basarabie dragă – încotro? : [necesitatea reconstruirii tronsonului de cale ferată Chișinău-Căinari, prin desfundera tunelului de la Bălțați] : [ref. la art. lui Ion Holban pe aceeași temă] / Vasile Voicu // *Literatura și arta*. – 1998. – 22 oct. – P. 2. – (Ecouri).

1999

573. Canțer, Valeriu. „Universul” în casa fiecărui copil : [despre encicl. „Universul” de Ion Holban] / Valeriu Canțer // Limba Română. – 1999. – Ian./Apr. (Nr 1). – P. 151.
574. Ionescu, G. Sugestii de lectură: O carte pentru toți : [despre encicl. „Universul” de Ion Holban] / G. Ionescu // Florile dalbe. – 1999. – 21 ian.
575. La Salonul Internațional de Carte pentru Copii (ediția a III-a) : [encicl. „Universul”, aut. Ion Holban, a câștigat premiul „Simpatia copiilor”] // Literatura și arta. – 1999. – 20 mai. – P. 6.
576. Laureții premiului „Literatura și arta” pentru anul 1998 : [Ion Holban, pentru publicistică] // Literatura și arta. – 1999. – 1 ian. – P. 1.
577. Opt întrebări în pagina opt : [interviu cu Ion Holban, fizician, secretar șt. al Comisiei Superioare de Atestare din Republica Moldova] / a înregistrat : Nicolae Roibu // Flux : cotid. naț. – 1999. – 25 mar. – P. 8 : fot.
578. „Suferința îl face pe om să strălucească” : [dialog cu Ion Holban, aut. cărții *Cămașa de oțel*, despre soarta oamenilor deportați, inclusiv a tatălui său, Maxim Holban] / consemnare : Claudia Partole // Moldova suverană. – 1999. – 23 ian. – P. 5.

2000

579. Băcioi, mun. Chișinău : [despre Ion Holban, savant, originar din acest sat] // Localitățile Republicii Moldova : itinerar doc. – publ. il. – Chișinău, 2000. – Vol. 2. – P. 582.
580. Dron, Ion. Eugen Holban : [mențiuni despre Ion Holban, care păstrează în arhiva sa multe ediții ale lui Eugen Holban] / Ion Dron // Capitala. – 2000. – 5 ian. – P. 5. – (Să ne cunoaștem compatrioții).
581. Dron, Ion. Ion Holban : [despre viața și activitatea șt. a savantului Ion Holban, implicat activ în viața socială și culturală din RM] / Ion Dron // Capitala. – 2000. – 22 ian. – P. 9. – (Să ne cunoaștem compatrioții).
582. Josu, Nina. Conferința științifică închinată lui Eminescu : [mențiuni despre Ion Holban] / Nina Josu // Literatura și arta. – 2000. – 10 febr. – P. 2.
583. Laureții premiului „Literatura și arta” pentru anul 1999 : [Pentru că în aceste vremuri ne fac să mai zâmbim un pic : Ion Holban, ș.a.] // Literatura și arta. – 2000. – 6 ian. – P. 1.

584. Știința și cultura la răscruce de milenii : [în cadrul Conf. AOȘCA savantul Ion Holban a fost ales în Senatul Asoc. Oamenilor de Știință, Cultură și Artă] // Literatura și arta. – 2000. – 2 noiemb. – P. 1; 2. – Semnat: Cor. „LA”
585. Viața Uniunii Scriitorilor : [ref. despre Ion Holban, participant la inaugurarea expoz. de carte și fot. la aniversarea de 75 de ani ai scriitorului și publicistului Alexandru Gromov, la Muzeul de Literatură Română „Mihail Kogălniceanu”] // Literatura și arta. – 2000. – 18 mai. – P. 3.

2001

586. Academicianul Eugen Coșeriu, împreună cu participanții la ședința festivă prilejuită de aniversarea a 10-a a revistei *Limba Română*, în fața AȘM : [incl. Ion Holban] // Literatura și arta. – 2001. – 31 mai. – P. 7 ; fot. în grup.
587. Laureții premiilor „Literatura și arta” pentru anul 2000 : [Ion Holban, pentru spiritul analitic și verticalitatea opțiunilor] // Literatura și arta. – 2001. – 4 ian. – P. 1.
588. [Prez. cărților „Universul” și „Vselennaia” de Ion Holban] // Literatura și arta. – 2001. – 24 mai. – P. 3 : fot. – (Noi apariții editoriale).

2003

589. A scoate știința din impas : [activitatea Comisiei Superioare de Atestare] : [ref. la savantul Ion Holban] // Comunistul. – 2003. – 28 mar. – P. 2 : fot. în grup. – (La parlament). – Semnat: cor. nostru.
590. Laureții premiilor „Literatura și arta” – 2002 : [Ion Holban, pentru poezia fizicii] // Literatura și arta. – 2003. – 1 ian. – P. 1.
591. Remanieri de cadre operate de Guvern : [Ion Holban a fost confirmat în funcția de secretar șt. al Comisiei Superioare de Atestare din Republica Moldova] // Moldova suverană. – 2003. – 7 febr. – P. 2.

2006

592. Ion Holban : [biogr., bibliogr.] // Calendar Național – 2006 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Chișinău, 2006. – P. 18-19.

2008

593. Cozma, Valeriu. Fondator al Comisiei Superioare de Atestare a Republicii Moldova : Aparatul administrativ al CSA : [date biogr.: Ion Holban, dr., conf. univ., secretar șt. al CSA] / Valeriu Cozma // Cozma Valeriu. Academicianul Boris Melnic : Tainele științei despre om. – Chișinău, 2008. – P. 162-164 : fot.
594. Dabija, Nicolae. Începutul istoriei : Discurs rostit la manifestarea consacrată împlinirii a 20 de ani de la declanșarea Mișcării de Eliberare Națională : [mențiuni despre Ion Holban, unul din ctitorii Mișcării de Eliberare Națională de la sf. anilor '80, începutul anilor '90] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2008. – 5 iun. – P. 1; 2.

2009

595. Tamazlâcaru, Elena. Ziua Eminescu : [mențiuni despre Ion Holban și afirmarea sa că Eminescu a scris istoria evoluției Universului] / Elena Tamazlâcaru // Literatura și arta. – 2009. – 5 mar. – P. 5.

2012

596. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 417-VII din 21 decembrie 2012, privind conferirea distincției de stat Medalia „Meritul civic” (brevet nr. 05466, însemnul nr. 03335) dlui Ion Holban // Monitorul Oficial. – 2012. – 28 dec. (Nr 273/279). – P. 7.
597. Roibu, Nicolae. Ei mențin focul în vatra științei (frații acad. Moscalenco) : [ref. la Ion Holban, fot.] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2012. – 28 sept. – P. 28 : fot. în grup. – (Dinastii).

2013

598. Laureții săptămânalului „Literatura și Arta” pentru anul 2013 : [Ion Holban, premiul pentru publicistică] // Literatura și arta. – 2013. – 26 dec. – P. 6.
599. Viziru, Andrei. Cartea satului Băcioi – testament pentru urmași : [ref. despre Ion Holban, savant, originar din s. Băcioi] / Andrei Viziru // Literatura și arta. – 2013. – 21 febr. – P. 8.

2014

- 600.** Apel către cetățenii Republicii Moldova : Forul „Itinerarul european al Republicii Moldova – destin istoric, destin național”, Chișinău, 17 noiembrie. 2014. : [Ion Holban, atitudine, participant și semnat, privind alegerile parlamentare din 30 noiembrie. 2014] // Adevărul. – 2014. – 20 noiembrie. – P. 2 ; Observatorul de Nord (Bălți). – 2014. – 21 noiembrie. – P. 1,8 ; fot. în grup. ; Cuvântul liber (Leova). – 2014. – 28 noiembrie. – P. 2 ; Gazeta de Sud. – 2014. – 21 noiembrie. – P. 6 ; Cuvântul (Rezina). – 2014. – 21 noiembrie. – P. 5.
- 601.** Chestionar „LA” : Cu ce sentimente Vă despărțiți de anul 2014? Ce așteptați de la anul 2015? : [a răspuns Ion Holban] // Literatura și arta. – 2014. – 25 dec. – P. 7.
- 602.** Cuzuioc, Ion. Sărbătoarea dragostei, credinței și înțelepciunii! : [ref. despre Ion Holban, care a vorbit despre rolul primordial al „LA” în dezvăluirea adevărului șt.] / Ion Cuzuioc // Literatura și arta. – 2014. – 15 mai. – P. 6. – (Literatura și arta la 60 de ani).
- 603.** Laureatii săptămânalului „Literatura și arta” pentru anul 2014 : [Ion Holban, pentru publicistică] // Literatura și arta. – 2014. – 25 dec. – P. 1.
- 604.** Plugușorul : [ref. la savantul Ion Holban] // Făclia. – 2014. – 26 dec. – P. 3.

2015

- 605.** Cine-i informat e puternic : [Ion Holban despre importanța lecturii presei] // Făclia. – 2015. – 23 ian. – P. 15 : fot.
- 606.** Ciobanu, Liuba. Cenaclul „Eminescu – 2000”, la aniversarea a 15-a : [ref. despre Ion Holban, participant activ al acestui cenaclu] / Liuba Ciobanu, Ion Borș // Jurnal de Chișinău. – 2015. – 23 ian. – P. 8 : fot.
- 607.** Ciocanu, Ion. Cu toată stima și dragostea : [prez. volumului „Bravicea” de Nadia și Gheorghe Pruteanu în care se face ref. despre oaspeții de onoare ai satului Bravicea: Nicolae Mătcaș, **Ion Holban** (ș.a)] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2015. – 23 iul. – P. 6. – (Raft).
- 608.** Ciubotaru, Adriana. Manifestări de suflet : [despre Ion Holban și comunicarea sa de la Colocviul Intern. de Fizică „Evrিকা! – Cygnus”, ed. a XXI-a, 28-30 aug, Iași] / Adriana Ciubotaru // Făclia. – 2015. – 18 sept. – P. 7.

- 609.** Cuciureanu, Gheorghe. Reperele conceptuale ale cercetării : [ref. la personalități din diferite domenii ale șt., care efectuează cercet. privind organizarea, planificarea, evaluarea și controlul sistemului de cercet.-dezvoltare, incl. Ion Holban] // Cuciureanu Gheorghe. Perfecționarea managementului sistemului național de cercetare-dezvoltare în contextul proceselor de globalizare : Autoref. tz. de dr. habilitat în șt. economice. – Chișinău, 2015. – P. 4.
- 610.** Grosu, Lidia. Poetul Mihail Dolgan: un arhitect al adevărului : [ref. despre Ion Holban] / Lidia Grosu // Literatura și arta. – 2015. –14 mai. – P. 7.
- 611.** Laureții săptămânalului „Literatura și arta” pentru anul 2015 : [Ion Holban, Premiul pentru publicistică] // Literatura și arta. – 2015. – 24 dec. – P. 1.
- 612.** Malcoci, Iulia. Revedere după o jumătate de secol : (despre cartea „Elanul tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici, ctitorul unei citadele științifice la Nistru” de Ion Holban și Mugur Ioan Grigoriță) / Iulia Malcoci // Făclia. – 2015. – 2 oct. – P. 15.
- 613.** Stavinschi, Magda. [Ref. la cartea „Elanul tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici ctitorul unei citadele științifice la Nistru”, de Ion Holban și Mugur Ioan Grigoriță (Chișinău, 2015)] / Magda Stavinschi // Stavinschi Magda. Astronomul Nicolae Donici : Enigme descifrate. – București, 2015. – P. 78, 319.

2016

- 614.** Cocârță, Simion. Propun pentru Sfatul Țării-2 : [Nicolae Dabija, Ion Tighineanu, Ion Varta, Ion Iachim, Eugen Doga, Ion Holban (ș.a.)] / Simion Cocârță // Literatura și arta. – 2016. – 24 mar. – P. 7.
- 615.** O călătorie în timp pe aripile amintirilor : [interview cu Ion Holban] / consemnare : Tatiana Rotaru // Literatura și arta. – 2016. – 14 ian. – P. 3 ; Acces internet : www.cnaa.md, 4 ianuarie 2016.

ION HOLBAN – PRIVIRE DINTR-O PARTE

Spicuiuri din aprecierile, scrisorile și avizele unor persoane

Andrei Dumbrăveanu, jurnalist (astăzi doctor în ecologie): „Pe timpuri la „Tinerimea Moldovei” a existat un club al tânărului savant. Materialele publicate de membrii clubului vorbeau într-o limbă accesibilă cititorului despre problemele fizicii, chimiei, biologiei, pedologiei, agriculturii. Îmi amintesc unele teze din articolele fizicianului Ion Holban. Eram pe atunci elev și, țin minte, în școala noastră materialele semnate de el erau așteptate și citite cu interes.” (*Tinerimea Moldovei*, 20.06.1979)

Piotr Nicolaevici Gorlei, profesor universitar, Universitatea de Stat din Cernăuți: „M-am bucurat că mi-ați trimis preprintul dumneavoastră (se are în vedere *Undele acustice în cristalele anizotrope de Bi, SB și As* – n.n.). Trebuie să Vă spun că preprintul tare mi-a plăcut. Grație lui, eu am hotărât să extind direcția de cercetare a undelor elastice în telur. Așa că vă mulțumesc pentru «impulsul» ce mi l-ați dat în direcția necesară.” (28.12.1984)

N.P. Gavaleșko, profesor universitar, Universitatea de Stat din Cernăuți, cunoscător al limbii române (din recenzie la cartea *Pe serpentinele fizicii*): „Într-o carte de popularizare a științei nu prea mare, printr-o expunere densă a materialului factologic, autorul a reușit să expună într-o formă accesibilă, clar și atractiv dezvoltarea fizicii în plan istoric, de la dibuirile filozofilor antici până la cele mai noi concepții despre structura particulelor elementare și evoluția Universului, făcând astfel o disecție a fizicii în două planuri – cel al istoriei domeniului și cel al celor mai actuale probleme. Alegerea marilor personalități, care au contribuit la îmbogățirea cunoștințele omenirii despre fenomenele fizice care ne înconjoară, fiind făcută foarte reușit. Însemnat este că imaginile fenomenelor fizice sunt completate frecvent de imagini poetice luate din poeziile genialului poet Mihail Eminescu. Astfel, autorul îl face pe cititor «să simtă» duhul fizicii, esențele ei, fapt care mărturisește că autorul dă dovadă de înaltă erudiție și de măiestrie pedagogică. Incontestabil, cartea dlui I.M. Holban *Pe serpentinele fizicii* este una dintre cele mai bune cărți științifico-populare editate în ultima vreme în țara noastră (URSS – n.n.). În caz că va fi tradusă în limba rusă, ea va fi primită cu interes de un cerc larg de cititori.” (1985)

Piotr Nicolaevici Gorlei, profesor universitar, Universitatea de Stat din Cernăuți: „Stimate Ivan Maximovici, prin prezenta Vă expediez recenzie la dlui

N.P. Gavaleško la cartea *Pe serpentinele fizicii*. Păcat că nu cunosc limba moldovenească și nu pot să mă bucur de conținutul ei, dar cred că el e pe potriva minunatei prezentări grafice a cărții. Aștept, poate va fi tradusă în rusă (de ce nu, în ucraineană?).” (1985)

Piotr Nicolaevici Gorlei, profesor universitar, Universitatea de Stat din Cernăuți: „Stimate Ivan Maximovici, dacă nu Vă este greu, am să Vă rog să scrieți o recenzie la autoreferatul dlui Kușnir N.I. Capitolul II al disertației dumnealui a fost efectuat grație preprintului dumneavoastră, lucru pentru care vă mulțumesc mult.” (1985)

Ion, elev, r-nul Ungheni (dintr-o scrisoare trimisă la redacția emisiunii *Fizica în jurul nostru*): „Scrisoarea primită de la Dumneavoastră m-a încurajat, dar, pe de altă parte, m-a și rușinat, m-am simțit în locul măgărușului de botișorul căruia este prins dinamometrul, trebuie să aplici o forță mare ca să dai un răspuns cumsecade.” (Emisiunea *Fizica în jurul nostru* răspundea corespondenților săi pe coli de hârtie speciale, pe care erau imprimate diferite fenomene fizice, inclusiv desenul cu măgărușul despre care vorbește autorul.) (Aproximativ 1986)

Vsevolod Moscalenco, academician, membru al AȘM (spicuire din cuvântul introductiv la cartea *Pe serpentinele fizicii*): „Materialul în carte se expune în succesiune istorică: începând cu «șesul fertil» al fizicii raționale și terminând cu «piscurile abrupte» ale fizicii particulelor elementare și ale cosmologiei contemporane. Această cale (de altfel foarte dificilă) i-a permis autorului să dezvăluie cum au fost stabilite relațiile adânci ale omului, părticică a naturii cu cealaltă parte a lumii, să dea o secțiune a fizicii atât în plan istoric, cât și în planul evidențierii celor mai actuale probleme ale ei. Din acest punct de vedere prezenta lucrare este originală atât după structură, cât și după materialul inclus în ea, conține o tratare unică, de ansamblu, asupra lumii, specificând, în același timp, multe detalii însemnate. Densitatea materialului factologic este maximă. Comparațiile calitative folosite de autor vin să aducă la cunoștința cititorului legăturile principale și neașteptate existente în natură, iar biografiile savanților, expuse pe parcurs, sunt repere sigure de orientare pentru cel ce «a pășit» pe «serpentinele» fizicii.” (1986)

Alexandru Gromov, scriitor: „În Ion Holban s-a întruchipat cititorul uitat cu tâlcuitorul poeziei lui Eminescu prin prisma profesiei sale. [...] Ion a unit fizicienii și poeții într-un artel, cel al «Plugarilor Universului».” (1987)

Ion Andronic, conferențiar universitar, USM: „Cartea semnată de Ion Holban (este vorba de cartea *Pe serpentinele fizicii* – n.n) este extrem de originală, cu totul deosebită de cărțile acestui gen de literatură. Densitatea materialului factologic este maximă. Scrisă însă cu măiestrie, cartea poate fi citită cu interes de elevi, studenți, învățători, savanți.” (18.03.1987)

Vasile Malanețchi, director adjunct al Muzeului republican de Literatură „Dimitrie Cantemir” (astăzi director al Muzeului de Literatură Română „Mihail Kogălniceanu”, conferențiar universitar, USM): „Idea de a se înființa un centru de coordonare a cercetărilor despre viața și creația lui M. Eminescu, exprimată de I. Holban în interviul său acordat săptămânalului *Literatura și arta* din 11 decembrie 1986, merită toată atenția.” (Tinerimea Moldovei, 25.12.1988)

Alexandru Gromov, scriitor: „Era de așteptat, firește, ca într-o lucrare privind evoluția fizicii să-și afle locul filozofia eminesciană, concepțiile sale cosmogonice, absența lor ar fi fost pentru noi de neconceput, Ion Holban însă a dat preferință fermă principiului monografic, adică s-a lansat pe «Serpentinele fizicii» în societatea unui singur poet, luându-și-l, în fond de călăuză. [...] Eminescu descoperit într-o ipostază mai puțin cunoscută, și aceasta o datorăm autorului «Serpentinei». [...] Toate acestea mă îndeamnă să categorisesc «Serpentinele fizicii» drept un dublu act de cultură, cognitiv și, concomitent, emotiv.” (Ianuarie 1988)

Emil Strumban, doctor în științe fizice, Institutul de Fizică Aplicată, (dintr-un dialog cu scriitorul Alexandru Gromov): „Drept exemplu pot aduce reușitele cărți ale savanților moldoveni Ion Holban – *Pe serpentinele fizicii* – și Victor Ufnarovski – *Acvariu matematic*.” (1.02.1989)

Crina, elevă, Huși: (dintr-o scrisoare trimisă la redacția emisiunii *Fizica în jurul nostru*): „Vă felicit, emisiunea este foarte interesantă și cred că se află pe o treaptă înaltă de gândire.” (Data de pe ștampila scrisorii: 24.04.1989)

Alexandru Glodeanu, profesor universitar, ex-director al institutului de Fizică Atomică, București: „Dragă Doamnă Profesor Holban, am citit cu multă plăcere cartea D-voastră (este vorba de volumul *Pe serpentinele fizicii* – n.n.). Este interesantă, conține multă poezie în ea (la propriu și la figurat), informații multe și utile, este scrisă într-un limbaj plăcut și alert fără a vulgariza sensul fizic. Merită să fie citită de către oricine: profesioniști sau nu, și mai ales, de tineri elevi și studenți”. (27.03.1991)

Vesvolod Moscalenco, academician, membru al AȘM (referință la ciclul de lucrări *În lumea științei și poeziei*): „Dl Ion Holban este unul dintre puținii cercetători din Moldova preocupați la modul serios de popularizarea științei. Timp de 17 ani a fost autor al emisiunilor radiofonice *Fizica în jurul nostru*, aproape 25 de ani la rând publică cu regularitate în diferite cărți, reviste, ziare... articole consacrate problemelor actuale ale fizicii, astrofizicii, gândirii științifice din Moldova (în contextul celei mondiale), fenomenelor fizice naturale... Fiind și un cercetător literar, cu viziuni originale asupra literaturii, dl Holban izbuțește să stabilească neașteptate punți între Fizică și Poezie, contribuind prin aceasta la întreținerea în bună ordine a acestor două artere vitale ale activității umane și la schimbul de idei dintre ele. Lucrările dlui Holban totdeauna au o bună ținută științifică și lingvistică... Incontestabil, contribuția dlui Ion Holban la propagarea ideilor științifice în R. Moldova este însemnată.” (10.02.1992)

V.A. Kovarsky, membru corespondent al AȘM (referință la ciclul de lucrări *În lumea științei și poeziei*): „Cu activitatea dlui Ion Holban în domeniul popularizării fizicii sunt cunoscut de mulți ani. Ciclul *În lumea științei și poeziei* are menirea să-l ajute pe cititor să se orienteze în fluxul enorm de informații ce parvin de la avanposturile științei. Completarea imaginilor științifice ale fenomenelor fizice cu imaginile poetice permit cititorului să-și închipuie fizica ca un proces viu de naștere și afirmare a noilor concepții despre lume... I.M. Holban a adus contribuții însemnate la popularizarea științei în R. Moldova. Consider că ciclul de lucrări *În lumea științei și poeziei* merită premiul Prezidiului Academiei de Științe a Republicii Moldova.” (1992)

Ion Andronic, conferențiar universitar, USM: „Se poate de spus fără ocoliș că fizicienii pătrunși de ideile lucrărilor dlui Ion Holban totdeauna vor tinde să aibă un orizont de cunoștințe cât mai larg, iar prin aceasta ei vor putea cu ușurință migra în orice ramură a științei și a economiei naționale. Este știut că pe acolo pe unde ajung ideile fizicii se încetățenește adevărul științei.” (13.02.1992)

Dumitru Batâr, profesor universitar: „Ar fi oricum o onoare, cred eu, ca și Uniunea Scriitorilor să găzduiască în rândurile sale astfel de savanți publiciști ca Ion Dediu, Ion Ganea, Ion Holban, Mina Lozan, Petru Soltan, dacă ar fi să numesc în ordine alfabetică doar câțiva dintre cei ce ar condiționează în viața lor de zi cu zi renașterea noastră națională.” (*Literatura și arta*, 27.02.1992)

Anatol Casian, profesor universitar, UTM: „...Dl Holban își poartă cititorii pe drumurile de serpentină ale fizicii spre culmile adevărului științific. [...] Lucrările de popularizare a științei ale dlui Ion Holban sunt scrise la nivelul științific cuvenit, sunt atrăgătoare, de mare învățătură și trezesc curiozitatea cititorului”. (1992)

Alexandru Husar, profesor universitar, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași (după întoarcerea acasă de la „Zilele Ion Creangă” petrecute la Neamț și Humulești împreună cu cercetătorul basarabean Ion Holban): „Întors la Iași, încă sub impresia înaltelor clipe de regăsire și elevație trăite la Neamț și la Humulești, vă transmit din suflet mulțumirile mele pentru cele două cărți (*Pe serpentinele fizicii și Soare, Lună și Luceafăr* – n.n.) parcurse într-un vânt dictat de interesul ce mi l-au trezit și de frumusețea limbii dumneavoastră, pentru care vă felicit și vă asigur de recunoștința mea. Voi păstra și eu, și colegii mei, cu care am avut cinstea de a fi împreună, amintirea caldă a acestor zile în care v-am cunoscut și vă asigur, sunt mândru că avem în Moldova-soră oameni ca dumneavoastră și aceia despre care cu drag ne-ați vorbit.” (16.12.1992)

Constantin Ciopraga, academician, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași (inscripție pe o carte poștală): „...frate basarabean...” (decembrie 1992).

Constantin Ciopraga, academician, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași: „Două cuvinte, în continuare, despre fizicianul de la Chișinău Ion Holban, remarcabil om de știință și luptător pentru cauza românească în Moldova de peste Prut. Lansarea volumului său *Pe serpentinele fizicii* (apărut în a doua ediție anul acesta) și al unui al doilea *Soare, Lună și Luceafăr* (cu subtitlu *Eseuri astrofizice* – apărut anul trecut) a demonstrat pasiunea pentru literatură a specialistului în fizica atomică. Pentru plasticizarea expunerii, acesta face trimiteri adecvate la fenomenele cosmice relatate de scriitori... Prin astfel de procedee, Ion Holban a înțeles să trezească în epoca maximei interdicții interesul pentru literatura română.” (31.12.1992)

Erling Schøller, scriitor norvegian de origine daneză (foarte bun cunoscător al limbii române, care a tradus în norvegiană și daneză din opera lui Ion Creangă și Lucian Blaga, de asemenea a tradus din norvegiană cartea lui Tor Age Bringsvaerd *Odin – Zeul chior* despre miturile lui Odin, zeul venerat de Eminescu, venit în oșpeție la fizician și primit în rândurile Societății „Limba Noastră cea Română” la Congresul acesteia din 1998): „Nici nu știi cât de mult

m-ai mișcat și flatat cu înscrierea mea la Societatea „Limba Noastră cea Română”. Îți mulțumesc din inimă. Gestul acela, împreună cu prietenia ta, înseamnă mai mult decât oricare medalie de aur, omagiu oficial sau titlu...” (1993)

Piotr Mihailovici Tomciuk, profesor universitar, AȘU, Kiev: „Sunt bucuros să aud că Dumneavoastră continuați să munciți cu succes. În viață există patru factori, fără de care toate celelalte nu au vreun preț – aceștia sunt: sănătatea, mintea trează, bunătatea și simțul demnității proprii. Având toate acestea, omul ceva prețuiește. Faptul că în aceste momente grele lucrați (nu scânciți), nu uitați de vechii prieteni, nu vă închistați în propria găoace, vorbește despre Dumneavoastră din cele mai bune părți. Am fost bucuros să mă conving în aceasta.” (18.01.1993)

Ion Băhnărel, medic radiolog (azi doctor habilitat în medicină): „Suntem de acord cu propunerile dlui Holban din articolul *Cernobîlul – o rană sângerândă a omenirii*, în afară de măsurile de evacuare.” (*Literatura și arta*, 18.08.1994)

Constantin Ciopraga, academician, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași (din *Cuvântul introductiv* la cartea *Cămașa de oțel*): „Două cărți pe care Ion M. Holban mi le-a oferit (proze pe teme științifice) ilustrează și în materia scriptică firescul povestitorului înăscut.” (15.03.1994)

Traian Onofrei, profesor, Târgu Neamț: „Stimate domnule profesor Holban Humuleșteanu, Vă mulțumesc pentru *Catagrafia ținutului Neamț* din 1774. A fost fructificată de mai mulți profesori din oraș. Cu ocazia Zilelor Ion Creangă, 1995, am fost siguri că veniți la Humulești, prilej cu care noi să vă mulțumim din inimă pentru bunăvoința și efortul D-voastră de a ne trimite xeroxul *Recensământului* din 1774 pentru ținutul nostru. Păcat că nu ați putut veni... La masa festivă s-a discutat mult despre doi buni prieteni, humuleșteni, profesor Holban și profesor Schøller.” (10.12.1995)

Petru Soltan, academician (în dialog cu scriitorul Alexandru Gromov): „Îmi permit să reproduc cazul citat de Ion Holban tot în *Literatura și arta*: Robert Wilson, directorul Laboratorului Fermi din SUA, a fost întrebat de un senator care este aportul acestui laborator la securitatea țării. La care Wilson a răspuns că cercetările programate n-au legătură directă cu securitatea, dar pentru ceea ce face laboratorul, țara merită să fie apărată. Continuându-i raționamentul aș afirma: potențialul uman de la Academia de Științe constituie o mare avere națională, ce merită și trebuie să fie apărată.” (*Literatura și arta*, 2.10.1997)

Grigore Vieru, scriitorul nepereche (făcând referință la cartea *Cămașa de oțel*): „Savantul Ion Holban publică o carte autobiografică scrisă cu colțul inimii despre suferințele sale și ale părinților săi din GULAG.” (19.02.1998)

Claudia Partole, scriitoare: „Scrisorile adunate în *Cămașa de oțel* sunt o mostră de înțelepciune moștenită de la străbuni de Aleșii Neamului. [...] O spun fără a exagera, autorul acestor rânduri (Maxim Holban – n.n.) scrise din durere și cu durere ar fi ajuns, posibil, un mare filozof, ne-ar fi dus gândirea până departe.” (19.11.1998)

Claudia Partole, scriitoare: „Cartea lăsată de cel care a fost Maxim al lui Arhip Holban este, mi se pare, un testament nu doar pentru fiul dumnealui – dl Ion Holban –, ci pentru o generație tânără a unui neam. [...] *Cămașa de oțel* e cea mai elocventă mărturie a demnității de om, de fiu al unui neam și, mai ales, de credință. [...] În chipul tatălui Dvs.am descoperit cele mai frumoase calități ale bărbatului adevărat – cel pentru care demnitatea de om înseamnă totul.” (26.11.1998)

Claudia Partole, scriitoare: „Nu cred că «mărturiile de dincolo de lume» ale lui Maxim Holban, adunate cu multă grijă și dragoste de feciorul dumnealui – Ion Holban, personalitate cunoscută atât în domeniul științei, cât și în viața spirituală a meleagului nostru –, zic, nu cred că această carte ar fi să lase pe cineva indiferent. [...] Maxim Holban, scos în lumină din lumea umbrelor de fiul său, este un cronicar fidel, un misionar al generației sale, dacă nu chiar al suferințelor neamului său. [...] *Cămașa de oțel* este un manual de educație a dragostei pentru viața ce ne este dată o singură dată; pentru pământul ce ni-i dăruit pentru a-l sfinți cu pasul și faptele noastre; pentru neamul nostru, pentru grai și pentru toate cele sfinte de la bunul Dumnezeu hărăzite oamenilor. O carte despre Dragoste și Adevăr, și Credință ce ne îndeamnă să fim prezenți prin toate și să învățăm de la toate.” (23.01.1999)

Ion Creangă, jurist parlamentar (dedicație la cartea *Constituția Republicii Moldova, comentată articol cu articol*): „Domnului Ion Holban, cu deosebit respect pentru contribuția de a înțelege corect noțiunile constituționale referitoare la utilizarea limbii de stat.” (2000)

Serafim Saka, scriitor (dintr-o scrisoare-recomandare adresată Fundației „Soros”): „Recomand din tot sufletul manuscrisul viitoarei cărți *Omul de știință Eminescu, universul, sensul vieții și rostul învățaturii*, de care cititorul nostru de toate vârstele și cu toate pregătirile (școlile) are, de dimineață și până seara, nevoie. Dl Ion Holban este un autor mai rar întâlnit prin părțile

noastre, cu o pregătire superbă și o scriitură bine temperată. Autorul propune o complexă viziune asupra lumii, pluridimensionalul văzut în tot ce există... Fundația a avut și va mai avea mulți și diferiți autori, savantul și scriitorul Ion Holban nu vine în fiecare zi. Primiți-l cu toată bunăvoința!" (2001)

Constantin Ciopraga, academician, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași: „Dragă domnule Ion Holban, Vă mulțumesc în mod deosebit pentru cartea trimisă (*Universul* – n.n.). Constat încă o dată că specialistul eminent în fizică e, în același timp, un foarte serios gânditor în perspectiva unui umanism practic. Felicitări... În privința participării la Zilele Ion Creangă, am discutat cu primarul orașului Târgu Neamț – Decebal Arnăutu. Sunteți binevenit.” (5.12.2001)

Valeriu Canțer, academician (dintr-o scrisoare-recomandare adresată Fundației „Soros”): „[Dl Ion Holban] este unul dintre puținii cercetători de la noi care îmbină cu succes știința și literatura și care găsește legături subtile și neașteptate între fizică, astrofizică și literatură, contribuind prin aceasta la scientizarea societății noastre. Tematica abordată de autor cuprinde o arie largă de teme, axate pe problemele de căpătâi ale omenirii: sensul vieții, rostul învățaturii și cunoașterii. Deși lucrările publicate de autor sunt expuse într-un limbaj accesibil omului de rând, ele poartă cu sine concepții subtile, înveșmântate în frumoase imagini literare. Ideea autorului de a cunoaște lumea prin prisma dăinuirii omului în timp este, în opinia mea, călăuzitoare și ar fi bine ca ea să fie preluată de sistemul nostru de învățământ... Proiectul eseului filozofico-științific *Omul de știință Eminescu, Universul, sensul vieții și rostul învățaturii* a produs asupra mea o bună impresie și, sunt convins, că fiind dus la bun sfârșit va prezenta un studiu de o înaltă valoare științifică și lingvistică, util atât pentru oamenii de știință și de litere, cât și pentru toți cei care doresc să-și fortifice matricea culturală. Investigarea raporturilor dintre știință, cultură, arte, tradiție, religie prin prisma operei eminesciene (piscul cel mai înalt al culturii noastre) și a realizărilor științei contemporane (îndeosebi ale informaticii și astrofizicii), în contextul convergenței științei și artelor, este o tematică de mare actualitate și de largă perspectivă.” (2001)

Valeriu Canțer, academician (reflecții la apariția cărții *Universul*): Cartea *Universul*, enciclopedie pentru adolescenți, apărută la Editura „Arc”, este o ediție de lux, dar nu numai după formă (cartea este viu și multicolor ilustrată, istorisirile sunt captivante), ci și după conținut, în carte sunt prezentate cele

mai noi date și viziuni despre structura și evoluția Universului, interconexiunea dintre micro- și macrounivers, legile fizice ce domină lumea, sistemul nostru planetar, fenomenele din atmosferă, cum ar fi furtunile magnetice și aurorele polare generate de vântul solar, și despre multe alte aspecte legate de Cosmos. Două mari adevăruri a evidențiat autorul în această binevenită carte. Primul, că știința azi e în stare să schițeze un tablou necontradictoriu al Universului, al doilea, că geneza universului și apariția vieții sunt fenomene interdependente. După cum se poate lesne de observat din lectura cărții, autorul însuși nu poate să-și ascundă uimirea în fața nivelului ridicat atins de știința contemporană și de puterea de pătrundere a rațiunii umane. Bineînțeles că toate aceste lucruri spuse nu-l pot lăsa indiferent pe cititor la vederea acestei minunate cărți.” (Ianuarie-februarie 2002)

Ion Bostan, academician, rector al Universității Tehnice a Moldovei (dintr-o scrisoare-recomandare adresată Prezidiului AȘM): „Decernarea Premiului Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei pentru anul 2001 dlui Ion Holban, pentru enciclopedia *Universul*, ar fi o binemeritată prețuire a unui lucrător onest și ar demonstra încă o dată că știința academică promovează consecvent noile cunoștințe în învățământ și că este totodată o fidelă promotoare a perceptului cantemirian: «Toată știința atunci de știință să dovedește, când după adevărîță pre altul a înștiința știe».” (Ianuarie-februarie 2002)

Mitrofan Ciobanu, academician, prorector, Universitatea Pedagogică din Tiraspol (dintr-o scrisoare-recomandare adresată Prezidiului AȘM): „O spun din convingere că dl Ion Holban este unul dintre cei mai productivi popularizatori ai științei din republică..., aportul dumnealui în această privință putând fi comparat cu cel al compatriotului nostru de la Moscova Eugeniu Grebenicov. [...] Recomand Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei să decerne Premiul pentru 2001 dlui Ion Holban, pentru cartea *Universul*, enciclopedie pentru adolescenți, editată în 2001 în limbile română și rusă.” (26.02.2002)

Andrei Andrieș, academician, președinte al AȘM (cu ocazia inaugurării revistei *Fizica și tehnologiile moderne*, 2003): „În această ordine de idei (necesitatea de a dezvolta gândirea științifică la tineret – n.n.) eu salut inițiativa dlui dr. Ion Holban de a edita o revistă specială, care ar acoperi golul de cunoștințe în domeniul atât de important al științei – domeniul cunoștințelor despre natură din punctul de vedere al modelelor și fenomenelor, care se află în obiectul de cercetare al fizicienilor.” (2003)

Zadig Mouradian, academician, astronom la Observatorul din Meudon (Sorbona), născut în România: „Domnule Holban, trebuie să Vă spun un lucru de necrezut și totuși adevărat. Ieri după amiază m-am gândit că ar trebui să Vă trimit un articol!!! Credeți-mă dacă vreți, dar acesta este adevărul.” (28.04.2005).

Nadina Pruteanu, profesoară din s. Bravicea, r-nul Călărași (în acest sat s-au născut frații gemeni fizicienii Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco, academicieni): „Stimate dle Ion, exact la ora 13 (24 octombrie 2013 – n.n.) am finalizat lectura cărții *Doi brazi...* (este vorba de cartea *Doi brazi viguroși ai fizicii basarabene, schiță de portret al fizicienilor Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco* – n.n.) Excelent! Ceea ce ați reușit, pentru mine, este minunat. Da, foarte sincer. Se simte. Dar, în același timp, foarte important, anume acest stil este aproape de cititor. Se citește dintr-o răsuflare, cum se spune. Dacă ați ști, câtă fantezie mi-ați reaprins mie! Pasărea mea măiastră îmi dă cu ciocu-n geam..., va reveni o altă eră...” (24.10.2013)

Valerian Dorogan, profesor universitar, prorector pentru știință al UTM (se referă la cartea *Cosmosul ne cheamă*) (în postfață): „Puțini dintre autorii de la noi, care scriu despre știință, ar fi fost în stare să cuprindă într-o *Horă a Unirii* atâtea termeni și atâtea noțiuni diferite și de răsunet: Plugar, Cosmonaut, Om de Știință, Poet, Compozitor, Pictor, Sculptor, Inginer, Știință, Tehnică, Arte, Cultură, Tradiție, Inovație, Credință, Dor, Trecut, Present, Viitor, Dascăl, Elev, Soare, Țară, Pâine, Carte, Pom, Satelit, Sarmizegetusa, Orhei, Teluric, Celest, Auroră... Cartea *Cosmosul ne cheamă* este un cadou de excepție făcut de autor Universității Tehnice a Moldovei în ajun de lansare a satelitului *Republica Moldova* și al întregului complex de dirijare și monitorizare a acestuia, precum și un îndemn de a crea în cadrul UTM a unui centru cultural de inițiere a populației în probleme de știință, tehnică, astronomie și astrofizică.” (2013)

Liviu Ionescu, profesor, Colegiul Național „Carol I”, Craiova (referitor la cartea *Doi brazi viguroși ai fizicii basarabene, schiță de portret al fizicienilor Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco*, care în timpul războiului au învățat în acest Colegiu): „Suntem mândri că la cei peste 50 de foști absolvenți ai liceului nostru care au devenit de-a lungul timpului membri ai Academiei Române, putem adăuga în persoana fraților Moscalenco doi reputați fizicieni, deveniți membri ai Academiei de Științe a Moldovei. [...] Îmi face plăcere să Vă comunic că alături de cele 82 000 de volume

ale Bibliotecii Colegiului începând de azi își găsește loc și cartea Dumneavoastră.” (5.11.2013)

Ion și Dumitru Șincarenco, profesori de fizică, Transnistria (cu referire la revista *Fizica și tehnologiile moderne*, redactor-șef Ion Holban, și enciclopedia pentru adolescenți *Universul*): „Ni s-au transmis azi revista și minunata D-voastră carte. Chiar azi cartea a fost folosită cu mare succes, mai ales în clasele primare. N-am știut că în sărmana noastră Moldova pot fi editate așa minuni! Sunt cuvintele învățătoarelor noastre, care ne-au rugat să vi le transmit. E foarte frumos, original și cu multă dragoste expus! Vă exprimăm și noi cele mai sincere mulțumiri. Le meritați. Și dacă mai există în Moldova așa oameni fideli celei mai frumoase științe de pe fața pământului se mai poate de sperat la un viitor optimist. Să Vă dea Domnul Sănătate.” (2.12.2013)

Magda Stavinschi, doctor în astronomie, Institutul Astronomic al Academiei Române (referitor la studiul vieții și activității astrofizicianului Nicolae Donici): „Fără să Vă flatez sunteți cu siguranță cel mai serios colaborator în problema cercetărilor «Cazului Donici».” (11.05.2014)

Florea Uliu, profesor universitar, Universitatea din Craiova (cu referire la articolul *Vectorul european de dezvoltare a Republicii Moldova. Conștientizare și alegere* și o serie de articole legate de această tematică): „Mi-au plăcut mult articolele Dumneavoastră, foarte argumentate și bazate pe o documentare de invidiat! Felicitări! Să dea Domnul ca argumentele Dumneavoastră să fie percepute și de cei ce pot influența mersul istoriei noastre.” (iulie 2014)

Nadina Pruteanu, profesoară, s. Bravicea, r-nul Călărași (cu referire la articolul *Vectorul european de dezvoltare a Republicii Moldova. Conștientizare și alegere*): „Vă felicităm cu această minunată lucrare pe care ne-ați expedit-o... Bănuiam că nu degeaba nu Vă «auziți» [...] Mi s-au clarificat unele din trăsăturile Dvs. – demnitatea, dorința împlinită cu simțul datoriei de a realiza «ce n-a reușit nici Tata...».” (2.07.2014)

Florea Uliu, profesor universitar, Universitatea din Craiova (cu referire la broșura *Vectorul european de dezvoltare a Republicii Moldova. Conștientizare și alegere* și o serie de articole legate de această tematică): „Sunt încântat că ați reușit să publicați această broșură. Ea va fi un adevărat document de istorie pentru cei ce vor veni după noi. Ar fi bine să circule și tradusă în rusă, engleză și franceză.” (3.07.2014)

Alexandru Glodeanu, profesor universitar, ex-director al institutului de Fizică Atomică, București: „Mulțumiri pentru prezentarea foarte frumoasă

a astrofizicianului Nicolae Donici. Felicitări la cei doi coautori! Bănuiesc că tânărul coautor Mugur Grigoriță este nepotul Dumneavoastră. Adevărat?” (2015)

Marius Lazurcă, Ambasadorul României în Republica Moldova (referitor la studiul *Elanul tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici, ctitorul unei citadele științifice la Nistru* de Ion Holban, Mugur Ioan Grigoriță): „Stimate Domnule Holban, am primit cu bucurie volumul dedicat marelui savant Nicolae Donici. Vă felicit pentru această izbândă și rămân al Dumneavoastră Marius Lazurcă.” (13.03.2015)

Florea și Adriana Uliu, profesori universitari, Craiova: „Stimate Domnule Profesor, am primit azi cartea Dumneavoastră despre *Bine și rău!* A fost pentru noi o plăcută surpriză. Vă admirăm pentru tenacitatea și perseverența cu care cercetați aceste inedite aspecte (cotloane, am zice noi) ale limbii române. Am fost și noi surprinși de cât de bogată și de expresivă limbă avem. Primiți felicitările noastre. Cu urări de bine la acest nou început de primăvară. A + F Uliu.” (25.02.2016)

Ioan Grosu, profesor universitar, Iași: „Domnule Coleg Holban, multe mulțumiri pentru *Binele și răul...* pe lângă scientist sunteți și un mare umanist!!! Frumoasă idee și binevenită astăzi!!! Am citit-o pe nerăsuflăte...” (11.03.2016)

Alexandru Glodeanu, profesor universitar, ex-directorul Institutului de Fizică Atomică din București, și soția Doina: „Dragă Domnule Profesor Holban, Vă mulțumim pentru interesanta carte despre bine și rău la români. Ne-a făcut o reală plăcere să o citim. Vă dorim noi succese în continuare și așteptăm cu nerăbdare să auzim de noi publicații. Cele mai bune urări atât Dumneavoastră, cât și întregii familii.” (26.03.2016)

INDEXURI AUXILIARE

Index alfabetic de nume

- Agârbiceanu, Ion (342)
 Andronic, Ion 517
 Arhimede (374, 438, 442)
 Arion, T. 504
 Arțimovici, [L.A.] (231)
 Asachi, Gheorghe (156, 170, 525)
 Badir, I. 17
 Banu, Mihail (pseudonim al lui Ion Holban) 304
 Batâr, Dumitru 538
 Băbălău, Victor 471
 Băhnărel, I. 544
 Blanchard (doamna) (156)
 Bochnacki, Z. 1, 21, 502
 Bogoliubov, N.N. (127, 144)
 Bohr, Niels (142)
 Bojoncă, Iurie 318, 321
 Bologa, Mircea (484)
 Bolun, I. 17
 Borș, Ion 606
 Bostan, Gheorghe (244), 530
 Botnaru, Viorica 17, 18, 90
 Brahe, Tiho (145)
 Braude, S. 518
 Bringsvaerd, Tor Age (228)
 Brody, Tomas (415)
 Bruno, Giordano (140)
 Bujor, L. 17, 18
 Burebista (461)
 Butnaru, Val 326
 Butnaru, Valentina 383, 550, 552, 555, 556
 Calafeteanu, Ion (371)
 Cantemir, Dimitrie (63, 210, 218, 303, 551)
 Canțer, Valeriu 36-37, 38, 73, 75-76, 81-86, 88, 189, (484), 573
 Cazacu, E. 18
 Cărare, Petru (297)
 Cărlig, Elena 558, 559, 561, 566
 Chioran, Daniel 256
 Chioran, Viorica 256
 Chirlici, Alexei (471)
 Cimpoi, Mihai 153
 Ciobanu, Anatol 326
 Ciobanu, Liuba 606
 Ciobanu, Raisa (459)
 Ciobanu, V. 560
 Ciocanu, Ion 607
 Ciopraga, Constantin 539, 545
 Ciubotaru, Adriana 608
 Clima, Mihail 515
 Cocârță, Simion 614
 Codița, D.D. 13, 14
 Cojocaru, Igor 17, 18, 94
 Cojocaru, Ir. 17, 18
 Cojocaru, Nicolae 272
 Colesnic, Iurie 194
 Copernic, [Nicolaus] (231)
 Coșeriu, Eugen (446, 586)
 Cotun, Cristina 18, 93, 94
 Cozma, Valeriu 593
 Creangă, Ion (199, 291, 343, 345, 392, 395, 410, 539, 559, 567)
 Cuciureanu, Gheorghe 17, 18, 88, 90, 94, 609
 Cujba, R. 17, 18
 Culev, Valeriu 288
 Cupcea, Valeriu (400, 418)
 Cutasevici, Gheorghe 523
 Cuzuioc, Ion 601
 Dabija, Nicolae 326, (470, 569), 594, 614
 Doga, Eugen 614
 Dohotaru, Grigore (198, 272)
 Donici, Nicolae (20, 91, 95, 96, 97, 102, 281, 612, 613)

- Dron, Ion 580, 581
Druță, Ion (313)
Dumbrăveanu, Andrei 514
Dumeniuk, Ion 326
Dumistrăcel, S. 543
Dumitrescu, Mircea 536
Einstein, Albert (152, 231, 243)
Eminescu, Mihai (53, 60, 66, 74, 77, 78, 99, 100, 162, 164, 224-226, 228, 247, 268, 314, 346, 368, 384, 395, 416, 420, 436, 447, 478, 520, 526, 582, 595, 606)
Eremia, Anatol 325
Fidelschi, Grigore 388
France, Anatol (231)
Franklin, [Roosevelt] (231)
Friptuleac, L. 18
Galițev, O. 532
Ganea, A. 506
Gălușcă, Tatiana (432)
Gheorghită, Eugen (456)
Ghibu, Onisifor (63, 551, 553)
Ghindă, Grigore și Irina (373)
Ghiorghiu, Adriana 546
Ghițu, Dumitru [Gitsu, D.V.] 30, 36-38, (189)
Gorceac, Teodora 115
Grebencov, Eugeniu (261, 264, 277)
Grecu, M. 17, 18
Grecu, Mihail (pictor) (294)
Grigoriță, Mugur Ioan 20, 96, 97, 102, 281, 285, (612, 613)
Grinceșin, I.N. 13, 14
Gromov, Alexandru 288, (421, 428, 453), 528, 531, 554, (585)
Grosu, Lidia 610
Guzun, M. 18
Halley, Edmund (154, 158)
Holban, Eugen (254, 283, 369, 424, 443, 449, 493), 547, (580)
Holban, Maxim (379, 532, 540, 547, 549, 578)
Holban, Rodica 537
Iachim, Ion 614
Ilașcu, Ilie (342, 359)
Ionescu, G 574
Istrati, Panait (414)
Jalbă, I. 544
Jereghi, Alexei 280, 284
Jereghi, Teodor (132, 280, 284), 508
Joliot-Curie, Frederic (141)
Josu, Nina 564, 582
Kanțer, V.G. vezi: Canțer, Valeriu
Kapița, P.L. (151, 169, 188, 227, 231)
Landau, Lev Davidovici (174)
Langevin, Paul (128)
Lâsăi, Tatiana 114
Lemeț, E. 18
Luther, Martin (231)
Makeichik, A.I. 30
Malanețchi, Vasile 157, 292, 301, 526
Malcoci, Iulia 612
Marinciuc, Mihai (208, 255, 257, 258, 275)
Mărgineanu Navrot, Liliana 534
Mătcaș, Nicolae 326, 607
Mândăcanu, Emil 325, 326
Melnic, Boris 423, (593)
Melnic, Raisa 113
Melniciuc, Cecilia 302
Micu, Florinela 256
Mihail, Dinu 535
Mihailov, I.N. 1, 21, (502)
Mihalachi, S. 17, 18
Minciună, V. 17, 18
Moisiuc, Viorica-Pompilia (371)
Moldovan, G. 565
Montesquieu (386)
Moscalenco, Sveatoslav (86, 117, 161, 215, 230, 234, 236, 248, 269, 270, 271, 306, 597)
Moscalenco, Vsevolod (86, 117, 161, 215, 230, 234, 236, 248, 269, 270, 271, 419, 496, 597)

- Moșanu, Alexandru (319)
 Mouradian, Zadig (267)
 Muntyanu, F.M. 30
 Mustață, A. 18
 Newton, Isaac (58, 149)
 Novak, Ștefan 64
 Onu, M.I. 30
 Palade, George Emil (178)
 Partole, Claudia (408, 435), 571, 578
 Paulencu, Ioan (479)
 Pătrânac, Claudia 326
 Păun, Silvia (324, 328)
 Perju, Veaceslav 84
 Petrov, Cristina 104, 105
 Petrov (Cotun), Cristina 101, 103
 Pitagora (489)
 Platon (231)
 Popovici, N.S. 13,14
 Porucic, Teodor (250)
 Prohorov, A.M. (131, 143)
 Prunariu, Dumitru Dorin (259)
 Pruteanu, Gheorghe (607)
 Pruteanu, Nina (607)
 Rădăuțanu, Sergiu (252)
 Ribbentrop-Molotov (pact) (404, 452)
 Roibu, Nicolae 567, 577, 597
 Roșca, A. 17, 18
 Roșca, Gheorghe (361)
 Roșca, T. 17, 18
 Roșca, Vitalie 110
 Roșioru, Nicolae 568
 Rotaru, Tatiana 615
 Rusanovschi, V. 18
 Rusu, A. 17, 18
 Rutherford, Ernest (123, 231)
 Sabău, Mircea (262)
 Sainciuc, Glebus (448, 511)
 Saka, Serafim (298, 364), 375
 Schøller, Erling (345, 395, 397, 410, 420,
 447, 559, 567, 568)
 Smarandache, Florentin (564)
- Snegur, Mircea 365
 Soloviov, V.G. (130, 284)
 Soltan, Petru 554
 Stamati, Constantin (324)
 Stamati, Toma (324)
 Stavinschi, Magda 612
 Stănescu, Nichita (333, 405)
 Strumban, Emil 531
 Sturza, Ion (467)
 Tamazlâcaru, Elena 595
 Tarlapan, Efim (297)
 Tănase, Constantin (417, 472)
 Teleman, Ion 520
 Tighineanu, Ion (484), 614
 Timofti, Nicolae (467)
 Tiron, Ștefan 263, (484)
 Tolstoi, Lev (438)
 Turoc, A. 503
 Țurcan, N. 17, 18
 Ungureanu, E. 17, 18
 Ungureanu, Larisa 568
 Ungureanu, Tudor 557
 Vangheli, Spiridon 568
 Vasiloi-Șelaru, L. (317)
 Varta, Ion 614
 Vieru, Grigore (253, 313, 314, 464), 529,
 570
 Viziru, Andrei 599
 Vlahuță, Alexandru (377)
 Voicu, Vasile 572
 Weinberg, [Steven] (231)
 Zagarean, Nina 521
 Zaporozjan, Lilia 113
 Zeldovici, [Iakov] (231)
 Zoroastru (164, 167)
- * * *
- Ардриеш, А.М. 4
 Арион, Т. 505
 Арнаут, В.С. 10, 48
 Бодюл, П.П. 28

- Ботнару, А. 336
 Вексельман, М.Е. 10, 48
 Винокурова, Л.И. 44, 47
 Гицу, Д.В. 3, 4, 6, 7, 8, 26, 27, 31, 40, 42, 51
 Громов, Александру 522
 Гудима, К.К. 22
 Житарь, В.Ф. 3
 Иванов, В.Ю. 44, 47
 Канцер, В.Г. 6, 7, 16, 34, 39, 41, 51, 89
 Климова, В.А. 44, 47
 Кодица, Д.Д. 44, 47
 Козма, В.Н. 450
 Королук, С.Л. 32, 40
 Кучуряну, Георге 89
 Лейн, А. 502
 Малиновски, Тадеуш 507
 Малкова, Н.М. 51
 Минчунэ, Виталие 89
 Молошник, Е.Ф. 28
 Москаленко, Святослав (308)
 Мунтяну, Ф.М. 7, 27
 Ону, М.И. 27
 Пинчук, И.И. 32, 34, 40
 Попович, Н.С. 44, 47
 Радауцан, С.И. 3, 4
 Руснак, Г.Е. 450
 Руссу, А.И. 27
 Томчук, Петр Михайлович (279)

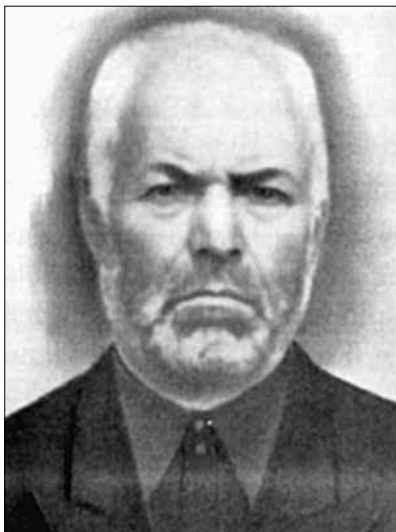
Index de seriale și ediții periodice

- Adevărul 600
 Akademos 103
 Basarabia 341
 Baștina (Ialoveni) 318, 321, 397, 532, 568
 Buletin Informativ CSA 192
 Calea lui Octombrie (Ialoveni) 518
 Calendar Național – 2006 592
 Capitala 219, 222, 224-226, 580-581
 Chipăruș 294, 297, 299, 511
 Chișinău. Gazetă de seară 513, 523
 Columna 170, 357
 Comunistul 589
 Cronica sindicală 560
 Curierul de fizică (București) 172, 548
 Cuvântul (Rezina) 600
 Cuvântul liber (Leova) 600
 Cuvântul Românesc (Canada) 316
 Cygnus (Suceava, România) 72, 80
 Dacia literară: ser. nouă 545
 Drapelul muncii (Anenii Noi) 503, 504
 Engineering Simulation (Olanda) 64
 Evrika! (Brăila, România) 173, 176, 197, 211-212, (213), 255, 282, 384
 Făclia 68, 235, 275, 281, 285, 338, 464, 466, 469, 477, 479-480, 490-491, 496, 498-501, 604, 605, 608, 612
 Fizica și tehnologiile moderne 71, 72, 87, 91, 98-99, 210, 218, 229, 232-233, 235- 236, 238-239, 241-243, 245-246, 249-250, 252, 258, 260-261, (263), 266-267, 270, 274, 484
 Florile dalbe 574
 Flux 364, 549
 Flux : cotidian național 439, 555, 558-559, 561-562, 566-567, 577
 Flux : ed. de vineri 65, 206, 215, 382, 401, 406, 417, 430, 556-557
 Flux : magazin săptămânal 381, 590
 Flux săptămânal 371, 372
 Foaie matematică 235, 247
 Gazeta de Sud 600
 Glasul Națiunii 410
 Graiul Maramreșului: ser. nouă 387
 Intellectus 65, 73, 75, 78, 82, 93, 100, 190, 240, 253
 Învățământul public 165, 296, 306, 517, 531

- Jurnal de Chișinău 606
 Libertatea (Brăila) 546
 Limba Română 63, 542, 573
 Literatura și arta 62, 67, 69-70, 74, 156-161, 164, 175, 177-182, 189, 197-198, 201, 203-204, 207-208, 217, 221, 227-228, 231, 234, 254, 257, 259, 264-265, 268, 271, 273, 277, 283, 288-291, 293-296, 304-305, 311-312, 322, 325-326, 329-335, 337, 340, 342-345, 348-351, 354-356, 358-363, 365-368, 370-371, 373-374, 376-380, 385-386, 389-394, 398-400, 402-405, 407-409, 411-416, 418-428, 431-435, 438, 440-447, 449, 451-463, 465, 467-468, 470-476, 478, 481-483, 485-489, 493-495, 497, 515-516, 520, 524, 529, 535, 538, 540, 544, 547, 554, 563-564, 569-572, 575-576, 582-588, 590, 594-595, 598-599, 601-603, 607, 610-611, 614-615
 Luceafărul 388, 396
 Materna 339, 353
 Meridian ingineresc 92
 Mesagerul 553
 Moldavian Journal of the Physical Sciences 86
 Moldova 153, 162, 310, 352
 Moldova literară 551
 Moldova socialistă 163, 298, 303, 314, 506, 508-509
 Moldova suverană 309, 313, 315, 319-320, 324, 327, 328, 346, 369, 436-437, 533, 536-537, 578, 591
 Monitorul Oficial 596
 Munca pașnică (Strășeni) 521
 Noi 183-184, 187, 195-196, 199, 202, 205, 210, 216, 218, 220, 223, 383, 395, 552
 Nuclear Physics (Olanda) 21
 Observatorul de Nord (Bălți) 600
 Opinia (Iași) 539
 Ora satului 230, 448
 Orizontul 301, 528
 Patrimoniul : Almanahul Bibliofililor din Moldova 156, 164, 167, 300, (523)
 Physica Status Solidi (b) (Berlin) 30, 36-38, 52
 Programele TV și radio 147, 148
 Răsunetul 565
 Revista de fizică 171, (173), 174, (175), (181), 185-186, 188, 191, 193, 200
 Revista noastră (Timișoara, România) 251
 Revistă de lingvistică și știință literară 53
 Sănătatea plantelor (România) 248
 Săptămâna 269
 Sigma 168, 169
 Știința 519
 Timpul (Chișinău) 278, 597
 Timpul (Iași) 534
 Tineretul Moldovei 323
 Tinerimea Moldovei 119-132, 139-142, 145-146, 149-152, 154-155, 302, 510, 512, 514, 526-527
 Universitatea din Chișinău 517
 Viața satului 317, 347
 Vlăstarul (publicația Liceului „Spiru Haret”) 237
- * * *
- За коммунизм (Dubna) 507
 Известия АН МССР : Сер. физ.-техн. и мат. наук 31, 33, 35, 45, 49
 Народное образование 166, 296, 308
 Наука та наукознавство (Kiev) 89
 Советская Молдавия 505
 Сфатул Цэрий: дайджест Парламента РМ 336
 Физика твердого тела (Moscow) 50

FILE DE ALBUM

Crâmpeie din viață în imagini

Bunicul Arhip Holban (1888-1957)

Bunica Elizaveta Holban (Bușmachi)
(1890-1924)

Bunicii de pe mamă Costache Ghindă (1880-1945) și Elena Ghindă (Țuțu) (1876-1958), moartă în Siberia. Chișinău, 1907

Arhip Holban cu soția Nadia, fiica Maria, ginerele Teodor Clichici și copiii lor Ion și Alexandru. Siberia, 1955

Fotografie pentru tata aflat la Kolâma, cu mama, sora Ileana și fratele mai mic Grigore. 1952

Fotografie pentru tata aflat la Kolâma, cu mama, sora Ileana, fratele mai mic Grigore, sora Liza, soțul ei Vasile Donciu și feciorul lor Ștefan. 1952

Tata în lagărul de la Orotukan, Kolâma. 1953

După absolvirea școlii primare, mama mi-a cumpărat uniformă școlară pentru a urma școala medie din Băcioi (cheltuind însă toți banii, ne-am văzut nevoiți să ne întoarcem acasă pe jos, vreo șase ore de mers). Chișinău, august 1955

„Dealul lui Costea Lașcu”, de pe care mă dădeam cu săniuța în anii '80, a fost tăiat și pus la talpa șoselei Chișinău – Răzeni, lucru care mă durea. Am umblat printre excavatoare până am găsit acest cristal mare de ghips, pe care îl păstrez în casă ca pe un simbol al dealului copilăriei mele

Proaspăt înmatriculat la USM,
împreună cu părintele Maxim și fratele Vasile. August 1961

Cu fratele Dumitru. Cricova, 1967

Absolvent al Universității de Stat din Moldova. 1967

Fratele Vasile și cumnatul Andrei Bușmachiu (1935-2013). Chișinău, 1961

Serviciul în Armata Sovietică, unitatea militară din Belâi Rast, regiunea Moscova.
Împreună cu camaradul de arme Anatol Traveanko. 1968

Invitația de la nuntă.
25 octombrie 1969

Ziua nunții – în culmea fericirii. 25 octombrie 1969

La mare cu copiii, în rol de cal. Vara, 1976

Împreună cu soția Eufrosinia și ficele Rodica și Mirela. 1978

Feciorii cu familiile lor în oșpeție la bunicii Alexandra și Maxim Holban, ca să se bucure de roadele toamnei. 1980

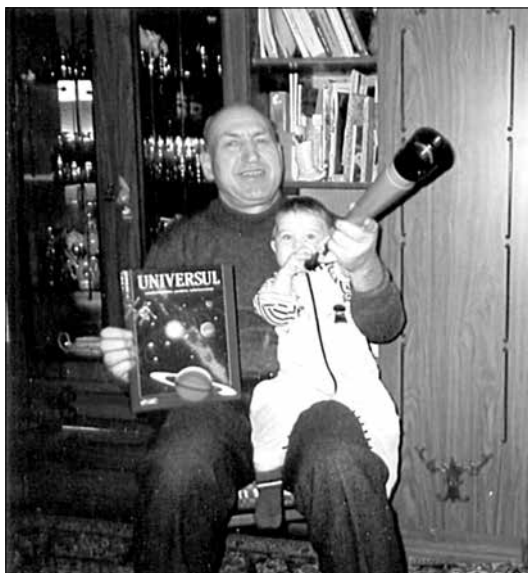
Fiicele și nurorile părinților. De la dreapta la stânga: Lorică Holban, Eufrosinia Holban, Liza Donciu (Holban), Ileana Bușmachi (Holban), Lidia Holban și fiica fizicianului Rodica Holban. 1982

În rol de nun mare, mirii – Vlad și Maria Bușmachiu. 25 octombrie 1984

Cu oaspetele nostru scump scriitorul norvegian de origine daneză Erling Schøller, traducător din opera lui Ion Creangă și Lucian Blaga în norvegiană și daneză. Acasă, 1998

Cu nepoțelul Mugur Ioan. Fericit la culme, am obținut cel mai înalt și mai plăcut titlu – „Calul lui Mugurel”. 1998

În vizită la Eminescu împreună cu nepotul Mugur Ioan. Vara, 2008

Nepoțica Iulia, născută în Anul maimuței.
Numai bunicul Ion (Bion) putea să-i facă o asemenea poză. Vara, 2008

Copiii, ginerele Iulian Grigoriță, fiica Rodica și nepoții Mugur Ioan și Iulia,
în ospeție la Eugen Holban. Paris, 29 decembrie 2013

La MAI al RM, studiind dosarele bunicilor deportați în Siberia. 2013

Împreună cu colegul Mihai Cernei la o conferință științifică. Riga, 1967

Prof. univ. V.G. Soloviov de la Dubna, venit în oșpeție la ucenicii săi și la adepții fizicii nucleare din Chișinău (de la stânga la dreapta): Grigore Dohotaru, Ion Holban, Vadim Soloviov, Mircea Baznat, Mihai Cernei, Vsevolod Moscalenco, Vasile Cernobai, Constantin Gudima, Mihai Vladimir, Anatol Casian, Ion Geru, Teodor Jereghi. 1973

Laureatul Premiului Nobel George Emil Palade împreună cu un grup de cercetători din Republica Moldova. Mai 1994

Împreună cu frații gemeni academicienii Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco. 1993

Cu Valentina Butnaru, Eugenia Bejan, Erling Schøller
în oșpeție la scriitorul Spiridon Vangheli. 1998

O vizită de lucru la AGEPI, împreună cu Constantin Gaidric, președinte al CNAA, și Anatol Rotaru, vicepreședinte al CNAA. 2004

O revedere (după o despărțire de mai bine de 40 de ani) cu cercetătorul din SUA Mircea Sabău (1934-2009), traducătorul în română a *Biografiei fizicii* de George Gamow, cu care ne-am împrietenit în 1965 la Dubna. Chișinău, 2007

Împreună cu colegile de serviciu Tatiana Chirilă și Victoria Ganea. 2010

În discuție cu cosmonautul Dumitru Dorin Prunariu, compatriotul nostru, căruia din cosmos Patria i s-a părut că seamănă cu o pâine proaspăt scoasă din cuptor. Foto Ioan Caliniuc. UTM, 12 aprilie 2011

Într-o discuție cu profesorii universitari Eugeniu Grebenicov, Anatol Eremia, Nicolae Secieru și Aurel Marinciuc. Foto Ioan Caliniuc. UTM, 12 aprilie 2012

Cu colegii de serviciu de la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, președinte academician Valeriu Canțer. 2012

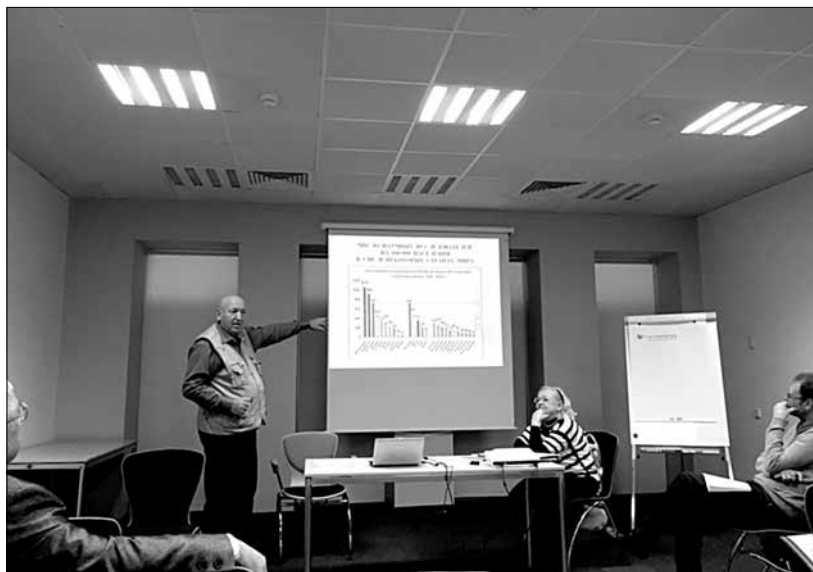
Raportor la Consiliul Național pentru Accreditare și Atestare. 2012

Cu colegul de școală Alexei Cârlig și academicianul Ion Ababii, rectorul Universității de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Mai 2014

În cadrul Colocviului Internațional „Eureka! – Cygnus”,
împreună cu profesorii Vitalie Chistol (Chișinău), Emilian Micu (Brăila)
și Mihail Popa (Bălți). Iași, august 2015

În timpul prezentării unui raport la o Conferință internațională.
Kaunas, 3 octombrie 2015

Prezentarea unui raport la o Conferință internațională. Octombrie 2015

Împreună cu cântărețul Ioan Paulencu,
cu care deseori este confundat. Decembrie 2015

Împărțind daruri micilor urători. În ajun de An Nou 2012

În rol de Moș Crăciun, cu ocazia aniversării a XX-a de la formarea CNAA, în prezența Președintelui Republicii Moldova. UTM, în ajun de An Nou 2013

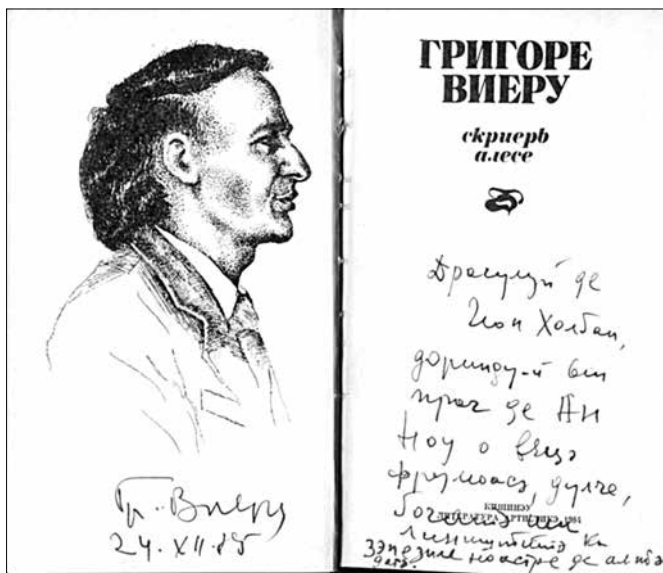
Lupta pentru Limbă, Alfabet, Știință și Cultură

Dragostea de Patrie, meleg, moșie, limbă, alfabet, carte este moștenită de la părinții Alexandra și Maxim. Interiorul ultimei coperte a albumului părintelui Maxim, aflat într-un lagăr de concentrare de la Orotukan. Kolâma, 1951-1956

УДОСТОВЕРЕНИЕ		Выдано Госавтоинспекцией УВД—МВД МОЛДАВСКОЙ ССР	
	ЕД № 807186	на основании протокола № 108	
		от М/Х <u>14.05.1963</u> г.	
	М. П. С. Р. У. К. А. М. В. Д. С. С. Р.	Председатель Комиссии <u>Р. Васильев</u>	
	ВОДИТЕЛЬ МОТОЦИКЛА	М. В. Д. С. С. Р. И. Н. С. П. Е. К. Ц. И. Я	
Фамилия <u>Голбан</u>		Для особых отметок	
Имя <u>Иван</u>		Т П 3 - 322185	
Отчество <u>Максимович</u>			
Личная подпись водителя <u>М. Голбан</u>		Гознак.	

Legitimația de motociclist obținută la 14 mai 1963,
cu semnătura făcută cu grafe latină

Un autograf acordat de Grigore Vieru în 1985

Б. ИСТРУ, скриптор ал попорулуй дин Молдова, мембру-кореспондент ал АИИ а РССМ, М. ГАБИНСКИ, А. ЕВДОШЕНКО, докторь ын штиннице филоложиче, В. БАХНАРУ, А. БУРЛАКУ, А. ГАВРИЛОВ, И. ЕЦКУ, И. ЗАПОРОЖАН, Ф. КОТЕЛНИК, Е. МЫНДЫКАНУ, В. ПУРИЧЕ, Н. РАЕВСКИ, К. ТЭНАСЕ, А. ЦУРКАНУ, А. ЧЕНУШЭ, В. ЧИРИМПЕИ, В. ЧОКАНУ, кандидаць ын штиннице филоложиче, В. КУПЧА, В. РУСУ, артишь ай попорулуй дин РССМ, М. ГРЕКУ, артист пластик ал попорулуй дин РССМ, Е. ЛОТЯНУ, артист ал попорулуй дин РСФСР, В. АПОСТОЛ, маестру емерит ал артелор дин РССМ, Г. САИНЧУК, артист пластик емерит ал РССМ, В. ИОВУ, артист емерит ал РССМ, А. ВАРТИК, лауреат ал премнулуй «Б. Главан» ал комсомолулуй дин Молдова, В. БАБАНСКИ, В. БАДИУ, В. БЕШЛЯГЭ, А. БРОДСКИЙ, В. ВАСИЛАКЕ, Н. ЕСИНЕНКУ, В. ЗБЫРЧОГ, А. КОЗМЕСКУ, Л. ЛАРИ, Г. МАЛАРЧУК, Д. МАТКОВСКИ, В. МЫНДЫКАНУ, С. САКА, А. СТРЫМБЯНУ, А. СУЧЕВЯНУ, И. ХАДЫРКЭ, И. ЧОКАНУ, мембри ай Униуний скрипторилор дин УРСС, Г. ВРАБИЕ, мембру ал Униуний артиштилор пластик дин УРСС, И. ПЭКУРАРУ, Ю. ЦИБУЛСКИ, мембри ай Униуний композиторилор дин УРСС, И. ДЕДЮ, доктор ын штиннице биоложиче, Л. БУЛМАГА, И. ЦУРКАНУ, кандидаць ын штиннице историче, Г. БОБЫНЭ, Ш. ЛУПАН, кандидаць ын штиннице филозофиче, В. ПЫСЛАРУ, кандидат ын штиннице педагожиче, А. СИЛВЕСТРУ, кандидат ын штиннице психоложиче, В. БАЛТАГ, А. БАРЕБЭРОШИЕ, Л. ДОГОТАРЬ, А. ЛЯХУ, М. КЛИМА, А. РОТАРУ, И. ХОЛБАН, А. ШУБЭ, кандидаць ын штиннице физико-математиче, В. НЕДЕЛЧУ, кандидат ын штиннице техниче, П. БАЛМУШ, Д. МИХАИЛ, И. КОНДРЯ, мембри ай Униуний журналиштилор дин УРСС, И. КОНЦЕСКУ, В. ПОХИЛЭ, колабораторь штинницифичь.

Semnatar al Scrisorii celor 66 de intelectuali care au solicitat în 1988 conducerii republicii decretarea limbii moldovenești în calitate de limbă de stat și revenirea la grafia latină

PENTRU PUBLICAȚIA DOSTIAMI "GLASUL"		- 2 -	
1. Aurel Popescu	- 50r.	34. Ion Măte	- 5r.
2. Terevici Nicolae	- 10r.	35. Leonid Galiș	- 5r.
3. Dumitru Iuga	- 10r.	36. Victor Țălbănuș	- 5r.
4. Ion Holban	- 10r.	37. Mihai Gusan	- 5r.
5. Iatei Buzaga	- 10r.	38. Daria Grabe	- 5r.
6. Anatoł Țăranu	- 10r.	39. George Medinachi	- 5r.
7. Ion Gulesc	- 10r.	40. Emil Rusinovschi	- 5r.
8. Artur Budagan	- 10r.	41. Valeriu Loghin	- 5r.
9. Teodor Șajin	- 10r.	42. Ion Cojocaru	- 5r.
10. Mihai Vlădinar	- 10r.	43. Valentin Dulghieru	- 5r.
11. Igor Beiu	- 10r.	44. Viștor Virian	- 5r.
12. Anatoł Grosavu	- 10r.	45. Spiridon Ișua	- 5r.
13. Mihai Boico	- 10r.	46. George Bostan	- 5r.
14. Mihai Cernoc	- 6r.	47. Nicolae Șapordin	- 5r.
15. Valentin Țăranu	- 6r.	48. Vitalie Nedea	- 5r.
16. Vitalie Țăranu	- 6r.	49. Ștefan Șandrea	- 5r.
17. Anatoł Șotaru	- 5r.	50. Sergiu Țăranu	- 5r.
18. Vitalie Țănel	- 5r.	51. Sergiu Cojocaru	- 5r.
19. Maria Filip	- 5r.	52. Vișcelav Șofraru	- 5r.
20. Valentin Mihailov	- 5r.	53. Vișcelav Țăbăcaru	- 5r.
21. Alcesandru Carolevachi	- 5r.	54. Dumitru Țigăr	- 5r.
22. Teodor Șantovan	- 5r.	55. Leonid Dobetaru	- 5r.
23. Nicolae Popovici	- 5r.	56. Nicolae Șnechi	- 5r.
24. Ștefan Șrăci	- 5r.	57. Dumitru Șaipov	- 5r.
25. Grigore Dobetaru	- 5r.	58. Eugen Holocnic	- 3r.
26. Șireș Șanșat	- 5r.	59. Vasile Dolin	- 3r.
27. Andrei Școerici	- 5r.	60. Dumitru Șălcănuș	- 3r.
28. Ion Șomășchin	- 5r.		
29. Mihai Șobanu	- 5r.		
30. Ilie Grinoșen	- 5r.		
31. Dima Codicș	- 5r.		
32. Vișcelav Șneacovachi	- 5r.		
33. Vlad Șarabagi	- 5r.		

Suma totală: 407 (pentru sute șapte) ruble

Dăniți au fost Șimănași de către I. Holban

Dăniți au fost primiți de către / Ștefan

Chetă de bani strânsă de la colaboratorii Institutului de Fizică Aplicată pentru editarea ziarului *Glăsul* cu grafie latină (1988), banii înmănați realizatoarei proiectului, scriitoarei Leonida Lari

Clopoțelul cumpărat la Iași în august 1989, în timpul când Grigore Vieru a susținut spectacolul *Vin din Munții Latinei*, cu care autorul i-a urat României, în anulul Anului Nou 1990, Zori Luminoși

Articol în apărarea Limbii Române, publicat de autor în ziarul *Literatura și arta* din 21 septembrie 2000

Foaia-emblemă a emisiunii radiofonice lunare *Fizica în jurul nostru* al cărui autor a fost pe parcursul a 17 ani (1971-1988)

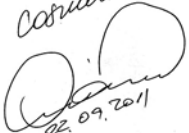

Casa din nordul Norvegiei a lui Erling Schøller,
scriitor norvegian de origine daneză, traducătorul unor opere ale lui Ion Creangă și
Lucian Blaga în norvegiană și daneză.

În ea se află portretul lui Mihai Eminescu dăruit de fizician,
la poalele căruia se răsfăță pisicul scriitorului cu nume eminescian Prichici. 1998

Pentru cititorii săptămânalelor
Literatura și Artă
 cu cele mai bune gânduri
 G. Palade.
 mai 1994
 Sindaia

Revista *Literatura
 și Artă* și
 cititorilor acesteia
 urări de Năstă bună
 și fericire,
 conștient

 22.09.2011

Holban 22.09.2011

Autograful Laureatului Premiului Nobel George Emil Palade (1994)
 și cel al cosmonautului Dumitru Dorin Prunariu (2011),
 publicate de autor pe paginile ziarului *Literatura și arta*

Împreună cu Spiridon Vangheli și scriitorul norvegian Erling Schøller
 la o întâlnire de suflet cu elevii școlii nr. 1 din Ialoveni. Primăvara, 1998

Pe urmele astrofizicianului Nicolai Donici la Dubăsarii Vechi, împreună cu dubăsăreanul Ion Novac, cuprinzând un stejar din pădurea de la Pohorila, unde îi plăcea astrofizicianului să se recreeze. Vara, 2014

La Dubăsarii Vechi, cu nepotul Mugur Ioan într-o discuție cu parohul bisericii din localitate Teodor Pelin, păstrătorul cavoului familial Donici. Vara, 2014

Cu soția la o manifestare de protest, cu ocazia împlinirii a 200 de ani de la raptul Basarabiei de către Imperiul Rus. 16 mai 2012

Întâlnire la o manifestație cu fostul camarad de luptă pentru Limbă și Alfabet Anatol Șalaru, conducătorul cenaclului „Alexe Mateevici”. 5 iulie 2015

În vizită la teiul mitropolitului Petru Movilă. Kiev, 29 septembrie 2016

La Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, după o întâlnire cu cititorii (de la stânga la dreapta): compozitorul și dirijorul Eugen Mamot, scriitorul Constantin Dragomir, profesoara Svetlana Celac, Sângera, colegul de școală, doctorul în medicină Alexei Cârlig și profesorul de fizică și astronomie Ștefan Tiron. 28 ianuarie 2016

Ion Holban – subiect pentru artiștii plastici

Portret de pictorul
Glebus Sainciuc. 1993

Portret de pictorul
Vasile Dohotaru. 2015

În timpul serviciului militar
de la Belâi Rast,
regiunea Moscova (desen
de un ostaș anonim). 1968

Desen de nepotelul
Mugur Ioan Grigoriță,
la vârsta de 6 ani. 2004

Desen de nepoțița
Iulia Grigoriță,
la vârsta de 8 ani. 2012

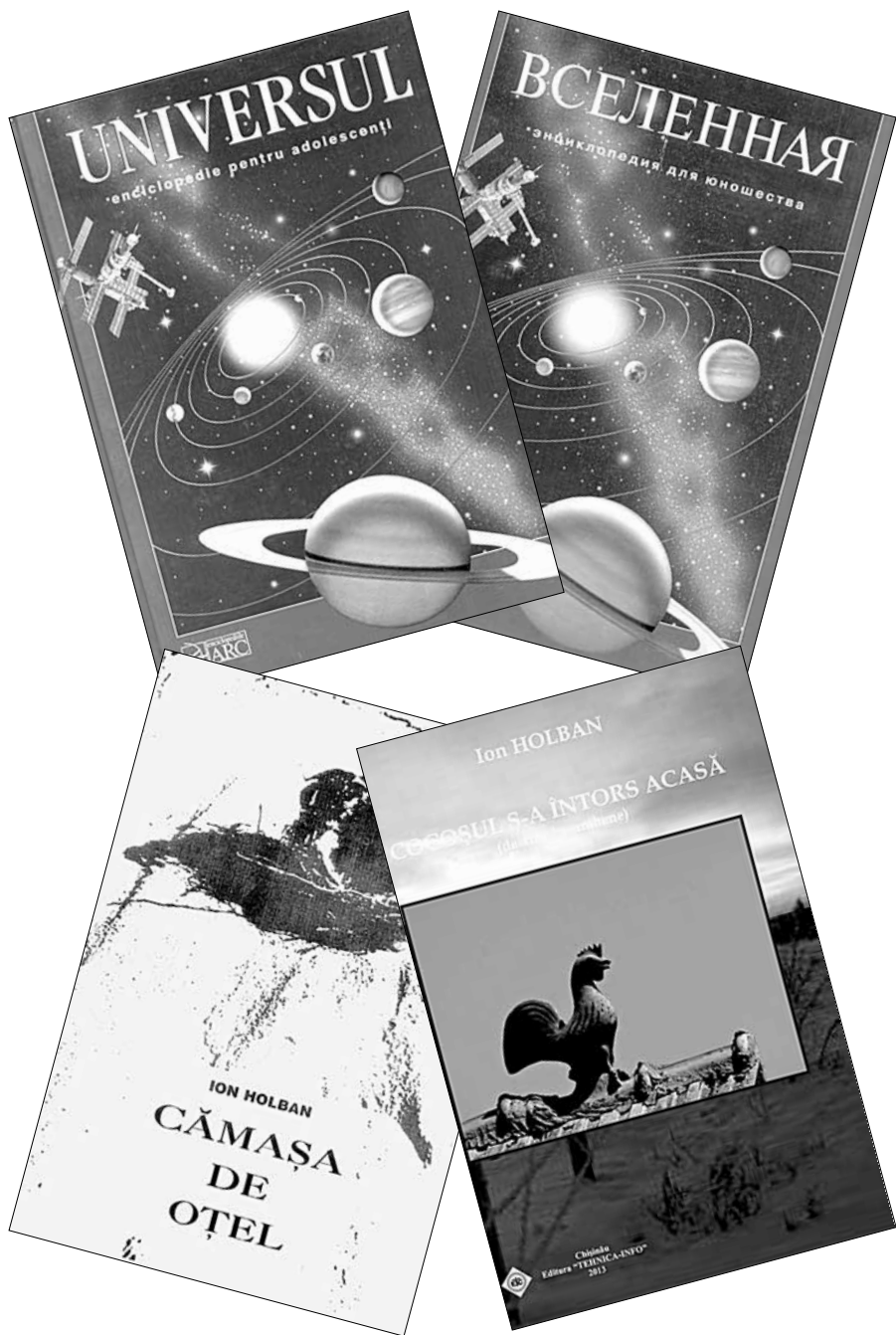
Foto de nepotul Mugur, care este încrezut că sculptorul Ion Zderciuc a modelat această figură în piatră a gânditorului moldovean după chipul și asemănarea bunicului său. 2015

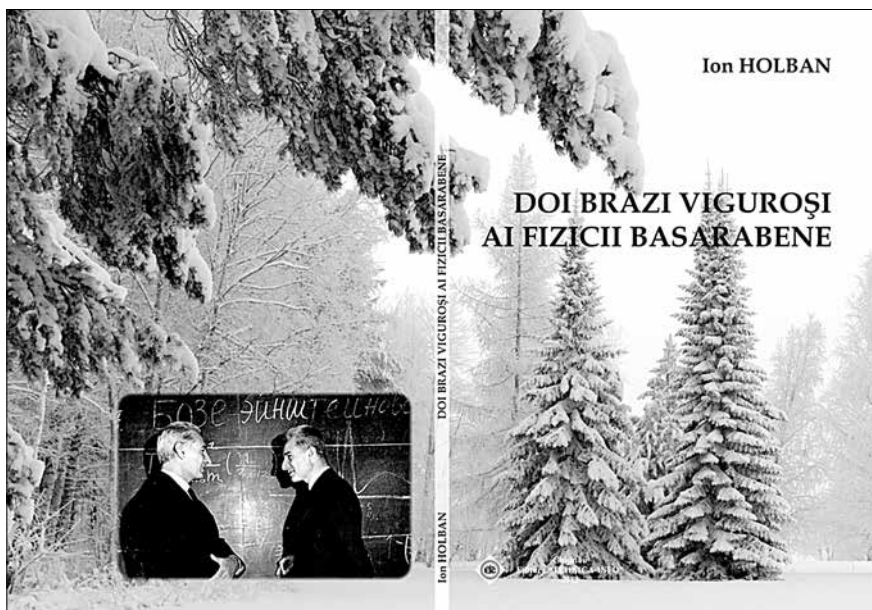
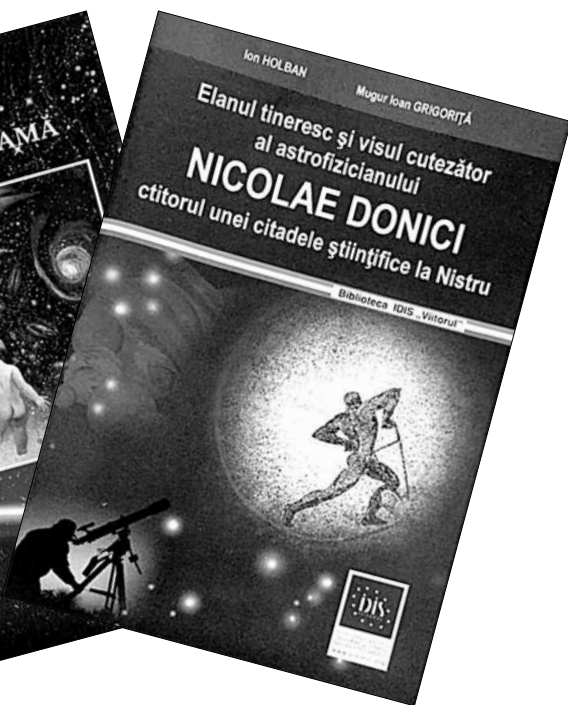

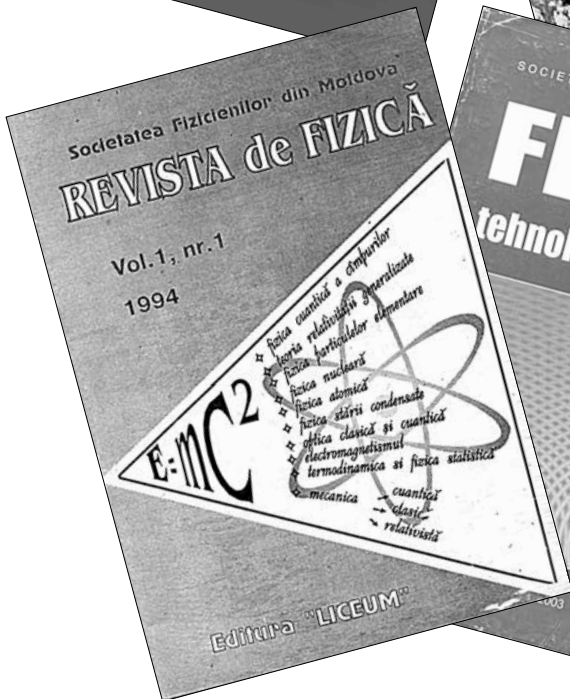
În atelierul pictorului Glebus Sainciuc

Cărți și reviste editate

„DI Ion Holban este un autor mai rar întâlnit prin părțile noastre, cu o pregătire superbă și o scriitură bine temperată. Autorul propune o complexă viziune asupra lumii, pluridimensionalul văzut în tot ce există... Fundația a avut și va mai avea mulți și diferiți autori, savantul și scriitorul Ion Holban nu vine în fiecare zi. Primiți-l cu toată bunăvoința!”
(Serafim SAKA)

Chișinău
2016